

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

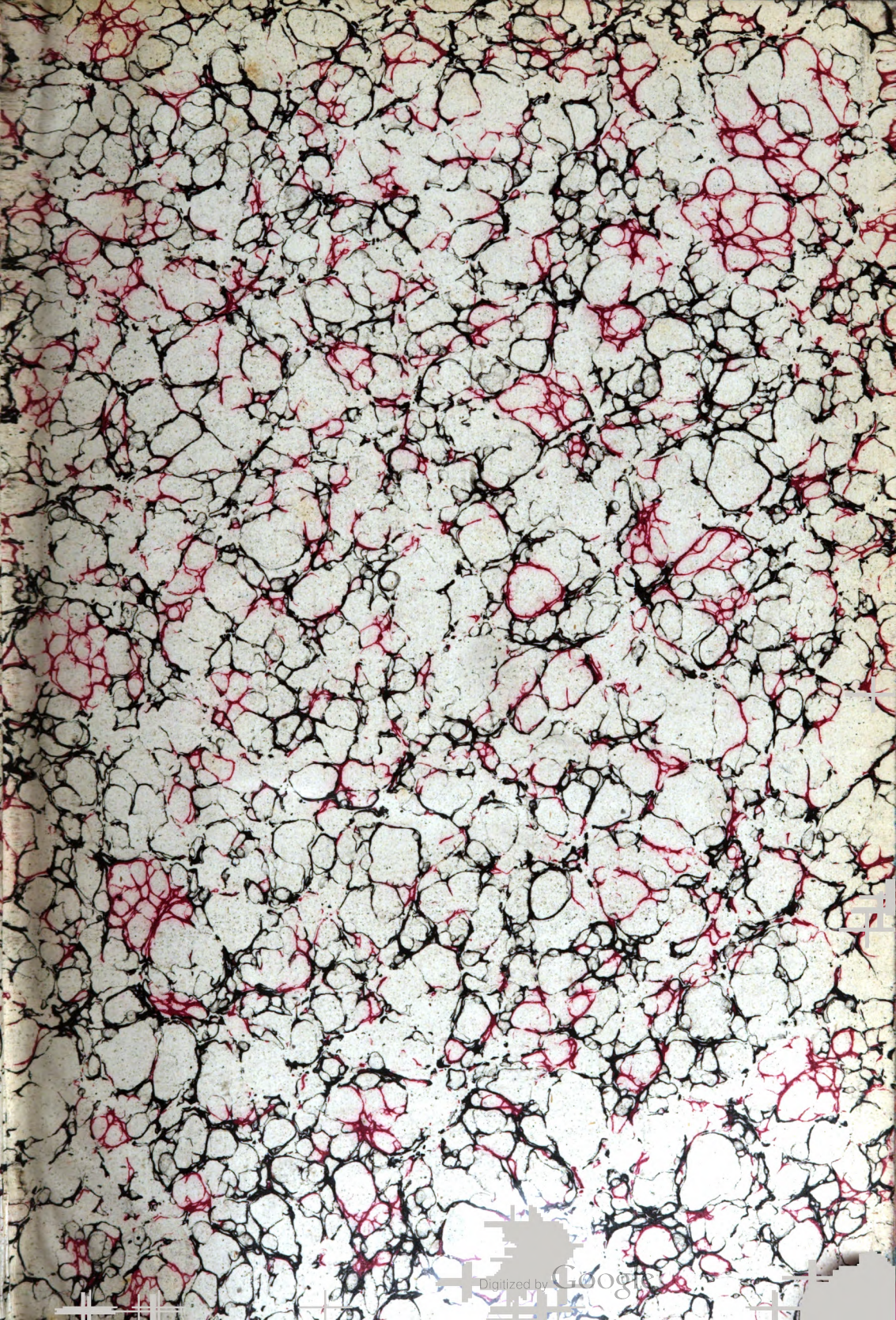
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

163397-B

MAETSCHAPPY

DER

VLAEMSCHE BIBLIOPHILEN.

3° SERIE — N° 13.

GEDICHTEN

VAN

CLAUDE DE CLERCK.

N^o // . van de 100 afdruksels voor den koophandel bestemd.

DE SEKRETARIS,

A. Blommestein

GEDICHTEN

VAN

CLAUDE DE CLERCK.

(1618-1640).

GENT,

DRUKKERY VAN C. ANNOOT-BRAECKMAN.

1869.

163347-1)

3

13

Digitized by Google

Yperen bracht in de vroegere eeuwen een aental mannen voort, die zich ten opzichte onzer moedertael aller verdienstelijkst mackten. Die derde stad van het oude graefschap Vlaenderen zou alleen genoegzaam stof opleveren tot het samenstellen eener nog al uitgebreide letterkundige geschiedenis die met belang zou gelezen worden. Ik zal hier eenige wenken geven voor degenen, die zulke taek op zich zouden willen nemen.

Of de beroemde Jan Yperman, in de stad waervan zijn naem afgeleid is, dan wel te Poperinghe het eerste daglicht zag, zal misschien later beslist worden; in allen gevalle heeft hy langen tijd te Yperen gewoond en zijn ambt uitgeoefend en daer zal hy ook zyne werken opgesteld hebben.

Toen elders overal de geleerden het latijn voor hunne schriften gebruikten, dorst onze Vlaming den voorkeur aen zyne moedertaal geven ; hy wist immers, dat hare ontwikkeling eenen gelyken tred met de algemeene beschaving zijns vaderlands had gehouden en dat zy uitmuntend geschikt was om alle slach van onderwerpen, alle slach van wetenschappen te behandelen. Bovendien begreep hy terecht, dat hy, met haer te gebruiken, eenen veel grooteren dienst aen zyne landgenoten zou bewyzen, vermits alsdan zyne schriften door een ieder zouden kunnen worden gelezen. Wanneer men nagaet, dat Yperman reeds in de laetste jaren der dertiende en in de eerste der veertiende eeuw bloeide, dan moet men recht fier op hem zijn. In onze dagen mag men natuerlijk 's mans werken niet naer den vooruitgang, dien de heel- en geneeskundige wetenschappen sedert meer dan vijf honderd jaren gedaen hebben, beoordeelen. Dit ware immers hoogst onrechtvaardig ; men moet ze vergelyken met de boeken, welke in zynen leeftijd voorhanden waren en onderzoeken of wel elders het iemand gewaegd had over die vakken in de moedertaal en niet in die der geleerden te handelen. Naer het oordeel van deskundigen stond Yperman geheel op de hoogte van de kennissen, die alsdan door de beroemste leermeesters werden

aengeprezen. Wy, zyne naneven moeten hem dus eene plaats toekennen tusschen onze groote mannen van vroegere dagen en wy zouden wel dienen uit dankbaerheid, zyne nagedachtenis met het oprichten van een standbeeld te vereeren.

In de zelfde eeuw, dat Jan Yperman ten grave daelde, bracht Yperen eenen anderen heerkundige voort, die zich wel niet beroemd maekte door schriften over het vak, dat hy beoefende, in het licht te zenden, maer die als dichter en als gisper der zeden van zyne tijdgenoten opstond. Alhoewel Jan de Weert de *Wapene Martijn!* van Jacob van Maerlant en den *Dietschen Doctrinael* van Jan van Boendale tot toonbeelden aennam en volgde, dan toch hebben zyne *Wapene, Rogier!* en zyne *Nieuwe Doctrinael* veel eigenaerdige verdiensten, en in geene andere werken van dien tijd spiegelen zich de zeden van die woelige eeuw zoo wel af als in de zyne. De Weert is een dier schryvers waerover de een of ander onzer geleerden, wel eene opzettelyke studie zou hoeven te maken.

Tot de vijftiende eeuw behoort een godsdienstig gedicht, dat eerst door den man bekend gemaekt werd, die zoo veel belangrijks voor de geschiedenis en letteren zyner vaderstad geschreven heeft, door den geleerden Lambin, maer dat later door my in zijn

geheel en zelfs in *facsimile* werd uitgegeven. Ik bedoel het dichtwerk, onder den naem van *Tafereelen uit het Leven van Jesus*, ter gelegenheid van het vijf en twintigjarig bestaen onzer Maetschappy van Vlaemsche Bibliophilen, ten jare 1863, in het licht gezonden. Vermits het handschrift van Yperen herkomstig is en in die stad sedert eeuwen was blyven berusten, zou men mogen gissen, dat dit dichtstuk uit de pen van eenen Yperling gevloeid is⁽¹⁾; de tael en schrijfwyze schynen dat insgelijks te bevestigen; byzondere dichterlyke verdiensten echter kan men daeraen niet toekennen, zoo min als aen de meeste gewrochten van dien tijd.

Dat te Yperen reeds zeer vroeg onderscheiden rederykers genootschappen bestonden laet geen twyfel over. In hoeverre echter de kamer *Alpha* en *Omega* aanspraak kon maken om zich de oudste van Vlaenderen te noemen, is tot hiertoe niet bewezen. Het is recht spijt, dat de zoo verdienstelyke Lambin, toen hy stierf, slechts één vel had afgedrukt van eene verhandeling over de tooneelkundige inrichtingen van zyne vaderstad, en nog meer dat zijn handschrift na

---

(1) Men zie hierover LAMBIN in het *Belgisch Museum* van WILLEMS, D. III, bl. 276-283.

zyne dood niet meer gevonden werd. Volgens eene mededeeling, die ik aen den heer Dr Coppieters van Yperen verschuldigd ben, waren aldaer vroeger de volgende kamers :

1° *Alpha* en *Omega*, waarvan het tijdstip der instelling onbekend was, maar die in allen gevalle tot de hoogste oudheid opklimt.

2° De Rosieren met melodie, ingericht in 1214

3° De Koornbloem of de *Lichtgeladen*, » 1315

4° De Vreugdenaers. . . . . » 1340

5° De Mooren . . . . . » 1400

7° De getrouwe Harten. . . . . » 1462

Aen de echtheid dezer opgegeven jaren, zooals 1214, 1315 en zelfs 1340 moct stellig getwyfeld worden; doch ik wil hier niet over uitweiden. In allen gevalle weet men, dat de vijftiende, de zestiende en zelfs de zeventiende eeuw het tijdvak waren, waerop onze kamers van Rhetorica hunnen hoogsten bloei hadden⁽¹⁾. Wat ook van dit alles zy, men mag toch gerust aennemen, dat die talryke inrichtingen in de vroegere tyden veel bygebracht hebben, om den iever voor het tooneel en

---

(1) Over de Rederykers van West-Vlaenderen heeft de heer Diegerick eene belangryke bydrage medegedeeld in de *Annales de la Société d'Émulation*, 2de série, tome X, bl. 235. — Men zie ook SANDERUS, *Flandria*, I, 355.

tevens voor onze moedertael op te wekken en in zwang te houden.

Tot bewyze, dat dit wezenlijk het best gevolg had, zou ik hier het een en ander kunnen aenhalen, doch deze inleiding mag ik niet te zeer uitbreiden en ik bepael my tot het in het geheugen brengen, dat Yperen rond de helft der zestiende eeuw (1546-1562), in Joos Destree eenen allerverdienstelijksten drukker bezat, wiens pers meestal nederduitsche boeken, en daeronder zeer belangryke voor onze letterkunde, in het licht zond⁽¹⁾.

De ieverige archivaris van Yperen, ons medelid, de heer Diegerick, heeft een Referein laten drukken, dat volgens hem tot het eerste kwart der zestiende eeuw behoort ; ik neem dat geerne aen ; misschien is het nog iets ouder, want het is geheel in den trant van Anthonis de Roovere. Het heet *Supplicatie voor den Zodt van Ypre*⁽²⁾. De uitgever aanziet deze *Bede* als door den Zot der stad aen het Magistraet gezonden ; doch zou het niet eerder de nar van de hoofdkamer van Rhetorika kunnen zijn, die zich veroorlofde den titel van Zot der stad te nemen ? Ik begrijp niet, hoe de heer Diegerick den spot met dit referein gedreven

---

(1) By hem verschenen *Dat Boeckken van den Houten* — *Een zeer schone gheestelicken A. B. C.* (in 1561) en een aental anderen.

(2) *Annales de la Société d'Émulation*, 2de série, tome XI, bl. 143.

heeft⁽¹⁾. Het is in de gewoone versmaet van dien tijd, die in onze ooren eenigszins vreemd kan klinken, maer die toch in het geheel niet onwelluidend is; de tael is niet vry van bastaerdwoorden, doch dat is een euvel, dat men niet aen den dichter, maer wel aen zijn tijdvak moet toeschryven, en by hem zijn de gebruikte uitdrukkingen, meest woorden welke in die eeuw, zoo wel als misschien in de onze, in den mond des volks te Yperen lagen en waerschijnlijk nog liggen, terwijl by andere onzer schryvers van de vijftiende en zestiende eeuw men meestal eene opstapeling vindt van vreemde woorden, die alleen door eene grondige kennis van het latijn of fransch terecht konden uitgelegd worden. Bovendien voeg ik hier nog by, dat dit *referein* niet geheel nauwkeurig afgedrukt is, gelijk het uit de pen gevloeid was of zooals het in het handschrift voorkomt⁽²⁾. Tegenstrydig het door den heer Diegerick beweerde,

---

(1) Het luidt by hem : *La pièce est écrit en vers, mais quels vers, bon Dieu! c'est le cas de dire qu'il ne s'y trouve ni rime ni raison; aussi est-ce l'œuvre d'un fou et d'un fou patenté qui plus est.*

(2) Geheel het opstel van den heer Diegerick doet gæene eer aen de brugsche drukpers, zoo leest men daerin : *La pièce ... elle est écrit en vers, en verder ... un cris de rue, en nog eens un cris de rue, un cris de ralliement.* — In het voorbygaen zal ik hier zeggen, dat het woord *Keyie* geen vraagteeken verdiende. Het middeleeuwsche *Kei*, komt nog by Cats voor. *Cockarulle* of *Kokerulle* zøl wel uit te leggen zijn; men vindt het ook by onzen Mathias de Casteleyn. Wat *Cremolie* betreft, dat was te Yperen verstaenbaer, maer elders zal men wel kunnen raden wat het omtrent was.

durf ik gerust verklaren, dat volgens my de zin van geheel het referein zeer aerdig en echt komisch is. Heeft die *Zot* meer dergelyke stukjes geleverd, dan zal niemand hem den naem van geestigen en oorspronkelijken dichter kunnen weigeren.

Toen de Fonteinisten van Gent hun groot Landjuweel, in 1539 vierden, beantwoordden de Rederykers van Yperen aen den oproep, en het spel, dat zy vertoononden, werd opgenomen in den bundel die destijds verscheen en waervan onderscheidene uitgaven voorhanden zijn. Ik zal dus hierover niet uitweiden.

Minder is er tot hiertoe bekend over de Ypersche kamers in de laetste helft der zestiende eeuw. Tot ons is nochtans gekomen een latijnsch vers van eenen Yperschen dichter, die Salomon Fabri — waarschijnlijk De Smet of De Smit — hiet, en dat hy vervaerdigde ter gelegenheid der konings-maeltijd door Nikolaes Hillebrant met zyne medebroeders der *Lichtgeladen* gevierd. Of dat dichtstukje, — het heeft slechts 52 regelen, — oorspronkelijk in het latijn werd geschreven, of dat hy het naer een vlaemsch opstel bewerkte, is my niet gebleken. Het is eene zinspeling op den naem *Hillebrant* en eene uitbreiding van deze twee verzen, die Fabri zelf opgeeft :

De Liefde verwint deur den vierigen brant heet,
Doot, weerelt, sonde, helle ende den vyant wreet.

Op het vers van Fabri volgt een ander dat aldaer luidt : *Polyphemi et Neptuni Dialogus, authore Joanne Secundo Hagiensi*. Dit stuk eindigt met deze regelen :

*Hanc, generose libens Rex, circumferto lagenam,
est levis, hac leviter semper onustus eris,*

en daerby staet het woord *Lichtgeladen*. Of dit vers by toeval uit de pen van Janus Secundus vloeide, dan of deze haegsche dichter, hetzy met Fabri, hetzy met het gild der *Lichtgeladen* in betrekking stond, kan ik niet zeggen⁽¹⁾.

Gedurende de dertig eerste jaren der zeventiende eeuw, doch vooral tydens het Bestand, verschaftte de regering van Albert en Isabella vrede en welzijn aen Zuid-Nederland. Weldra zag men alsdan de kunsten en wetenschappen en tevens ook onze vaderlandsche letteren herleven. Yperen bleef niet ten achter; en in eens legden zich aldaer onderscheidene verdienstelyke mannen op de beoefening onzer tael- en dichtkunst toe.

---

(1) De titel van het boekken, waeraen ik deze byzonderheden ontleen, luidt : *Salomonis Fabri Thyropanii Hyprensis Progymnasmata. Antv. apud Joan. Withagium MDLXIII, 12e, 68 bladen of 56 bladzijden. FOPPENS, Bibl. Belgica, II bl. 1090 noemt Fabri; maer al wat hy opgeeft, — men zou zeggen als onderscheidene werken, — is in het bundeltje bevat. Over Fabri leze men de *Annales de la Société d'Émulation*, tome IX, 2de série, Bruges 1831-1834, bl. 10 en 233.*

Aen het hoofd der genen die vermeld moeten worden, staet Jacques Ymmeloot, schildknaep, heer van Steenbrugge, te Yperen omtrent het jaer 1565⁽¹⁾ geboren. Hy bracht een gedeelte zyner jeugd in Frankrijk door en had ook in Holland gereisd of verbleven. Hy beoefende niet alleen zyne moedertael, maer schreef ook in het fransch en in het latijn. Ymmeloot is een man aen wien men tot hiertoe geen genoegzaam recht heeft laten wedervaren en die men zelfs wel eens met spot heeft bejegend⁽²⁾. Hy is nochtans verre van zulks te verdienen, integendeel zou hy de aendacht moeten vestigen van allen die zich ernstig op de geschiedenis onzer dichtkunst toeleggen. De eerste dorst hy eenen anderen weg inslaen als dien welken de Rederykers van zynen tijd of de andere schryvers, die hem waren

---

(1) In de *Dichtershalle* geeft men 1574 op als het jaer der geboorte, doch dat kan niet worden aengenomen.

(2) Op de verkooping van BORLUUT DE NOORTDONCK, Gent, april 1858, kwam onder n° 1728, een exemplaar voor van Ymmeloot 's la *France et la Flandre réformées* waerop die boekminnaer het volgende had aengeteekend. » *Plus un auteur est ridicule, plus il est recherché souvent, plus il est couru par les curieux qui dénichent de toutes parts les œuvres les plus excentriques et bizarres. Au commencement du XVIIe siècle, la ville d'Ypres possédait un poète qui a tous les droits possibles à être classé au premier rang de ces excentricités, c'est Jacques Ymmeloot. Ses étucubrations sont devenues fort rares, et il n'en existe qu'un très-petit nombre d'exemplaires, imprimés à Ypres chez Jean Bellet en 1626. Geteekend : B. D. N. — Dit bewijst slechts, of dat de heer Borluut het boek niet eens had gelezen, of dat hy hoegenaemd met de geschiedenis onzer letterkunde niet bekend was.*

voorgegaen, gevolgd hadden. Terwijl, by voorbeeld, de gekende secretaris van Brussel, Philips Numan in zijn hoofdwerk *Den Striit des gemoets*, ten jare 1590 verschenen, het gebruik van bastaerdwoorden, als eene verryking onzer tael aenbeval, verklaerde Ymmeloot in zijn gedicht: *Kort gedingh tusschen d'oorloge en de vrede onder de namen van Bellona en Astrea*, hetwelk in 1614, tydens het Bestand, het licht zag, dat hy moeite had aengewend om zijn schrift niet te bezoedelen met uitheemsche woorden. Doch, daerby liet hy het niet. Reeds in gemeld schrift gaf hy een eerste wenk tot het verbeteren der gebrekkige versmaet welke destijds algemeen in zwang was, en later in zijn *la France et la Flandre réformées*, ten jare 1626 verschenen, treedt hy als hervormer, zoo van den franschen als van den nederlandschen versbouw op. Of hy wel bevoegd was om onze naburen regelen voor te schryven, kan betwyfeld worden; dat was misschien al te gewaegd. Doch, dat zijn voorbeeld en zyne poogingen in Nederland veel nut stichtten is onbetwistbaer, en het ware der moeite waerd te onderzoeken in hoeverre hem de eer toekomt den ouden slenter der Rederykersschool door eene nieuwe en gepastere versmaet algemeen te hebben doen vervangen. Wat er ook van zy, zijn gedicht verscheen reeds, zooals ik

zegde, in 1614, terwijl de *Nederduytsche Poëmata* van Daniël Heinsius, eerst twee jaren later, in 1616, het licht zagen en de *Maeghde-Plicht* en de *Emblemata* van Jacob Cats in 1620.

In allen gevalle in België was hij stellig de eerste en, zooals hy zelf zegt, na dat zijn gedicht van *Bellona* en *Astrea* in het licht was verschenen, beviel zyne nieuw ingevoerde verstrant zoo algemeen, dat er in de stad Yperen alleen, zoo veel dichters opkwamen, als men vroeger zou gevonden hebben in geheel Zuid-Nederland. « Het waren, gaet hy voort, wel niet van de besten; want ik zou ze niet durven vergelyken met den heer Van Terdeghem in het land van Cassel, die de *Vreugden des Hemels* heeft bezongen of met Justus de Harduyn, pastoor van Auweghem, die den Psalm *Misericordias Domini* in nederlandsch dicht heeft overgebracht. Beiden hebben myne versmaet aengenomen. Zoo veel kan ik insgelijks zeggen van Olivier de Wree, van Brugge, die den *Oorspronck der Carmeliten* en later andere gedichten, zooals de *Oorloghstucken van den grave van Busquoy* in het licht zond en ook van den Antwerpsehen schilder Guillaume van Nieulandt aen wien men het *Poëma van den Mensch* en het *Treurspel van Cleopatra*, te danken heeft. Deze ook volgden mijn voorbeeld. »

Dat Ymmeloot hier de waerheid spreekt en grooten invloed op zyne tijdgenoten, en onder anderen op de door hem genoemde dichters heeft uitgeoefend, is onloochenbaer. Ten bewyze daervan kan ik hier aenhalen, dat in *De weerlicke Liefden tot Roose-mond* van Justus de Harduyn, ten jare 1613, door G. Caudron, te Antwerpen uitgegeven, de dichter, alhoewel eene zuivere tael gebruikende, nochtans den ouden gebrekigen trant der Rederykers volgde. In zyne later verschenen werken zag hy daer geheel van af.

Na Ymmeloot verdient melding gemaekt te worden van : *De Welvoeghinghe in den ghemeynen Handel onder de Menschen met het Lof der stede van Belle*, door den drukker Jan Bellet, in dicht behandeld en door hem zelve ten jare 1625 in het licht gebracht. Het doct niet ongunstig over zijn dichterlijk talent oordeelen. Het eerste dezer stukken bewijst ook, dat hy in de geschiedenis van Vlaenderen ervaren was⁽¹⁾.

---

(1) In de opdracht aen het Magistraet der Stad en Kasselry van Belle leest men de volgende belangryke regelen voor de geschiedenis onzer drukpers : « In dese uws stads beschrijvingh en heb ick niet willen achter-laten Ameet Tavernier, die als vader der Druckkonste in dese gewesten is gheweest, die door de schoonigheyt der stale Poinsoenen die hy heeft gesteken, d'Hebreusche, Caldeusche, Arabijsche, Syriacsche, Duytsche, Romeynsche ende Fransche letteren in de Plantijnsche Druckerye heeft doen verwonderen : wiens kinderen mijn vader S. M. niet alleen tot Antwerpen, maer oock in Spaignien heeft gekent ; daer sy dese konst veel gheert ende

In het ander vooral, schijnt het, voor de jeugd bestemd, behandelt hy, op eene niet onbevallige wyze, de *regels der welgemanierdheid*, volgens de gewoonten van zynen tijd. Veel dezer regels, — hetzy in het voorbygaen gezegd, — bestonden reeds lang vóór Bellet, terwijl er ook veel tot op onze dagen in zwang zijn gebleven.

Tydens den wapenstilstand tusschen de Spaensche en de Vereenigde Nederlanden hernamen ook de kamers van Rhetoric van Yperen hunne werkzaemheden. Tot een dezer genootschappen behoorde Claude de Clerck, wiens naem sedert lang in onze letterkunde bekend is, alhoewel tot hiertoe slechts enkele zyner stukken het licht zagen. Thans verschijnt hier een geheele bundel.

De Clerck werd te Yperen den 9^{en} january 1587 geboren; hy behoorde tot de volksklasse; doch, zegt Sanderus, die hem gekend heeft, hy zou een beter lot verdiend hebben; want hy was een zeer gelukkig dichter in zijne moedertael en oogste zich door zyne kunst zeer veel lof in ⁽¹⁾.

Ik zal hier de mondelingsche overleveringen, die tot

ghevoordert hebben; de welcke sich seyden Antwerpenaren te wesen, en hun vader uyt Belle in Vlaenderen ghesproten; zoo hy naderhandt in de Plantijnsche Druckerije heeft vernomen. »

(1) Flandria I. 555: *Vir plebejæ quidem sortis at meliore dignus inque vernacula poesi felix, summoque adplausu laudatus.*

heden toe in zyne geboortestad nog bestaen, zoo wel over het beroep dat hy uitoefende als over betrekkingen die hy met Cats zou gehad hebben, niet onderzoeken, alzoo het my niet te doen is om eene volledige levensbeschryving van onzen dichter op te stellen.

'S mans letterkundige loopbaen schijnt te beginnen met zyne intrede in de kamer van Rhetorica van Onze-Lieve-Vrouw van den Alseberg, ook gezegd *De Koornbloem* en tot zinspreuk voerende :

Door 's Geests weldaden
zijn lichtgeladen.

Op den 16^{den} October 1617, wanneer hy dus reeds den ouderdom van dertig jaren bereikt had, werd hy tot lid aengenomen. Zijn dicht- en tooneel arbeid moet aldaer zeer grooten byval gevonden hebben, vermits men aengeteekend vindt, dat de Kamer, by besluit van 20 Augustus 1623, hem eene jaerwedde van zestig gulden toestond, op voorwaerde, dat hy telken jare een treur- en een kluchtspel zou vervaerdigen, welke men dan ook gewoon was op den *Tuindag* te vertoonen. De Clerck, bleef tot op het tijdstip zyner dood, den 13^{den} October 1645 voorgevallen, deel van dit genootschap maken ; hy kan dus gedurende zijn langdurig lidmaetschap, een aanzienlijk getal tooneelstukken geschreven hebben. Van deze echter, meen ik,

verden in zynen tijd geene gedrukt; men heeft nu wel eens verzekerd, dat er sommige nog in handschrift te Yperen zouden voorhanden zijn. Hier omtrent weet ik niets stelligs en heb slechts aangestipt gevonden, dat hy op last der kamer *De Koornbloem*, een blyeindend treurspel: *Het Oordeel van Salomon*, een stuk van *Theophilus* en een van *Chrisoarius* vervaerdigde. Het schijnt, dat hy tevens een zeer bekwaem acteur was en de hoofdrollen op eene recht meesterlyke wyze vervulde.

Al wat my van De Clercks gedichten is voorgekomen geef ik hier uit. Het zijn meest gelegenhedsverzen: lofzangen, jubel- of bruilofsdichten, rouwzangen, liederen enz. Een paar stukken kunnen, uit hoofde van hunnen vorm, onder zyne dramatische spelen gerekend worden.

Moge deze letterkundige nalatenschap aen de verwachting beantwoorden! Hetgeen hier in verhevenheid van denkbeelden of gepastheid van uitdrukking wel eens te kort schiet, wordt eenigszins vergoed door andere hoedanigheden die den echten dichter kenschetsen.

Men vereerde De Clerck's nagedachtenis met het volgende gedenkteeken, hetwelk in den buitenmuur der Sinte-Martenskerk te Yperen gemetseld werd en dat uit de pen van den bekenden Lambert Vossius gevloeid was.

Graf-schrift van

CLAVDE DE CLERCK,

gheboren Rymconstenuer.

Staet leser, waertoe sulcke drift ?
ey leest toch eens dit ogheschrift ;
hoort *Clavde*, bygenaemt *De Clerck*,
die spreeckt v aen uyt desen serck.
Hy die u op het schouwtooneel
met liedies, clinckdicht en rondeel,
en redenrycke clucht vermaeck,
soo dickwils heeft gheweirt den vaeck,
die slaect hier, maer de siel van hem
roept noch misschien om Requiem ;
bidt ghy toch dat den goeden man,
nu hy dat self niet doen en can
die alles wat hy heeft verbeelt
voor v soo wel heeft uytgespeelt,
voor Godt oock in den ionghsten dach
zyn eyghen rol wel spelen magh.
Overleden den-AMEN-XIII octob 1645

L. Lamb. Vossius.

P. I. BB.

Dat De Clerck in zijn leven de algemeene achting had verworven en in vriendschappelyke betrekking was gekomen met de beste prozaschryvers en dichters van zynen tijd, blijkt daeruit, dat de meesten het zich tot eene eer rekenden hunne boeken met een aenbevelend lofdicht van onzen Yperling in de wereld te zenden. Zoo ziet men den advokaet Griettens, die een

niet onaerdig *Lof der Vrouwen* deed verschynen en de Prior van Sint-Jan te Yperen, Pieter Reynier, die over den oorsprong van het klooster van Sint-Anthonius, by Belle, handelde, beiden zich tot onzen dichter wenden om hunne werken met iets van zyne pen op te luisteren.

De schildknaep Jacques Ymmeloot achtte zich niet te hoog om een dichtstuk van zynen nederigen stadgenoot in zynen bundel op te nemen. Zoo deed ook een ander verdienstelijk dichter, de pastoor van Nieuwkerke, Pieter van Rouvroy, toen deze in 1640 zijn *Tobiaslever* in de wereld zond, waervoor De Clerck een lofdicht had geschreven. Alhoewel er geene werken van belang van onzen Yperling in het licht waren gekomen, had hy zich toch buiten zyne geboortestad, en buiten zyne landstreek doen kennen en letterkundige betrekkingen aengeknoopt. Zoo rekende hy den bekenden Antwerpschen schilder en dichter Guillaume van Nieuwelandt onder zyne vrienden, en toen deze in 1621 zijn *Poëma van den Mensch* liet drukken verscheen het met een aanbevelingsvers van onzen Yperling.

Korte jaren na den dood van Claude De Clerck, en wel den 27 juli 1650, stierf een ander dichter met naem Jacob de Clerck, die insgelijks te Yperen geboren was en nochtans geen bloedverwant van zynen naem-

genoot schijnt geweest te zijn. Deze Jacob was by zijn overlyden « Dicht-meester van de reden-rycke Gulde van Hazebroeck » en in 1652 verscheen te Brussel een bundeltje van zyne gedichten die stellig tot de beste van dat tijdvak behooren⁽¹⁾.

Doch komen wy tot Claude de Clerck terug.

De verzameling, die hier het licht ziet, bestaet vooreerst uit al de stukken welke bevat zijn in een handschrift, dat wel tot den tijd van den dichter kan opklimmen, alhoewel het niet door hem schijnt geschreven te zijn. Het was vroeger het eigendom van Lambin, den reeds genoemden, zoo verdienstelyken archivist en bibliothecaris van Yperen. Deze liet hieruit enkele proeven van De Clercks dichtarbeid drukken, welke dan later door anderen werden overgenomen. Na Lambin's dood kwam het in mijn bezit; doch op aenzoek van den heer Alphonse vanden Peerenboom, heb ik destijds daarvan een afschrift laten nemen hetwelk op de stadsbibliotheek van

---

(1) *Iacobi de Clerck, Iprensis, eerlyck tydt-verdryf, vertoont in Lucifers val, Bacchus-Beeldt, Megæras Heerschappije, Zoylus Winckel, ende eenige vermakelycke kluchten.* Tot Brussel, by Jan Mommaert 1652, in-12°, langw. form. 328 blz. met plaetjes. — Zonderling genoeg, een paer der stukken welke hier voorkomen: *Bacchus-Beeldt* en *Zoylus Winckel* heeft men later in de werken van Lambert Vossius herdrukt. — Hierover zal ik elders schryven.

Yperen bewaerd wordt en later door dien heer, toen hy burgemeester zyner geboortestad was geworden, aen onze Maetschappy goedwillig in leen is gegeven om het voor den druk van deze uitgave te laten dienen. Hy ontvange daervoor onzen dank.

De oorspronkelyke bundel is blykbaer met haest en zonder zorg geschreven, daerby hebben sommige bladzyden nog al geleden, zoodat hier en daer verzen geheel of gedeeltelyk zijn verdwenen⁽¹⁾. De twee verschillende bewerkingen van het stuk *Belgica*, die hier achter volgen⁽²⁾ zijn ook beiden hierin te vinden.

Het *Guesen ghejanck*, waarmede dit boek besloten wordt, staet niet in het groot handschrift, doch is een afzonderlyk stuk, misschien door De Clerck zelve geschreven.

Om alles wat van onzen dichter bewaerd is gebleven, byeen te hebben dacht ik hier insgelijks te moeten opnemen de lofdichten die ter cere van Ymmeloot, Reynier, Griettens, Van Rouvroy en Van Nieuwelandt uit zyne pen waren gevloeid en die dus reeds

---

(1) Zoo als van het *Liedeken van 't innemen van Praghe*, bl. 26 dezer uitgave waer het ontbrekende gemakkelijk aen te vullen was. Ook van een ander *Liedeken* bl. 127, waervan de verzen niet zoo goed kunnen hersteld worden.

(2) Bl. 62 en 73.

sedert meer dan twee honderd jaren met de werken dezer schryvers het licht zagen. Hierby moest dan ook komen het uitgebreid *Adam* en *Eva*, dat de Ypersche geneesheer Van Daele reeds in de eerste jaren dezer eeuw in zijn *Tydverdryf* ingelascht had.

Ik heb voor al de gedichten de spelling van den tijd waertoe zy behooren, behouden. Slechts voor de stukken uit het groot handschrift was ik genoodzaakt blijkbare schrijffouten te verbeteren of ongelijkheden te doen verdwynen. Doch ik heb my vooral wel gewacht, iets waardoor de Ypersche tongval zich kenmerkt, te wyzigen of wech te laten.

Ten slotte blijft my nog over mynen dank te betuigen aen den heer Dr Coppieters van Yperen, die zoodra hy vernomen had, dat ik voornemens was de gedichten van zynen stadgenoot ter pers te leggen, my op eene allervriendelijkste wyze ter hulpe kwam. Niet alleen trok hy myne aendacht op de lofdichten van De Clerck, welke vóór de werken van dezen en genen dichter of prozaschryver gedrukt staen, maer hy gaf zich de moeite voor my zeer nauwkeurige kopyen van die stukken te maken. Zonder hem ware my waarschijnlijk wel het een of ander onbekend gebleven.

C. P. SERRURE.

Moortzele by Gent, 20 Mei 1869.

Bruloft-Liet.

Ter eeren vanden Eerbaren MICHEL VANDE WERVE, trauwende met Joncvrau' KATHELIJNNE BAMBEKE, upden vijf-entwintichsten Novembre 1618.

Het is een groot verdriet en pijn in 's menschen leven,
daer d'ongherusticheydt hem mede wordt ghegeven,
als hem den mensch hier vyndt verkeert, ghevallen af
van 't gene, dat hem eerst veel vreughdt en ruste gaf.
Als hem den mensche vyndt verstorven en verloren
van 't liefste, dat hy heeft ter weerdlt eens vercoren,
twee commen dan met hem beclaghen 't ongheluck,
't verlanghen en 't gheween, ghezusters van den druck.
Hem dinckt, hy is van al verdwenen en verlaten,
hem dinckt ter weerdlt niet en can zijn herte baten;
't verlies dinckt hem soo groot en 't wordt veel meer gheacht
dan boven alle troost en al haer woorden cracht.
Terwijl den mensche dus vast besigh is in 't treuren
en dat hem d'eerste vreughdt compt weder te ghebeuren,

als hy 't goet weder-crijcht verloren deur den tijdt,
dat d'oorsaek van sijn pijn hem weder maeckt verblijdt,
dan zal sijn herte en geest zoo vele vreuchden tooghden,
dat zijner ooghen vloet vergaen zal en verdrooghden ;
de zinnen zullen hem gans worden omghekeert,
dat daer het rauwich zijn niet meer en overheert.
Den eersten langhen tijdt, die hem was tot verdrieten,
die zal dat licht voorby, deur vreughdt ghedreven, schieten,
veel rasscher dan hy 't meent, tot zijn bestemde eur,
en zoo met bly ghelaet zijn leven bringhen deur.
Het zelve ziet men nu hier merckelick gheschieden,
deur Hymeneus raet, aen dees ghemelde lieden ,
die deur dit schoon banquet elck maken wel bekend,
dat drucks ghedachten al twee herten zijn ontwent ;
want, dat hier d'eene crijcht met d'anders welbehaghen,
dat is, dat elck verloos in zijn verleden daghen !
d'Een windt deur liefden weer, 't geen dat hy eerst ghewan,
d'een traudt zijn tweede wijf, en d'ander tweede man ;
maer dat elck eerst verloos, en wil ick niet verclaren,
dat het quam by ghebrek van qualick te bewaren ,
en quam oock niet deur haet noch deur verkeerden lust,
noch deur vernoeghens aert, die alle liefde blust ;
maer 't was den vollen tijdt en 't was den wil des Heeren,
want al, dat zoo ghebeurt, en can geen mensche keeren.
Nu dan het Werven-houdt herneemt zijn eerste jeucht
en plant hem op de vloet van d'aenghename vreughdt ;
was hy zijn voetsel quyt, zoo was hem van ghebreke
der liefden zoeten stroom van zijn beminde Beke,
die al, wat dat hy heeft, zijn wille 't onderbryngt,
en met haer waterloop zijn wortel ommeryngt,
op dat hier naemaels mach noch deur haer jeughdigh vloeyen
met zaet van Werven-houdt olijve-bloemkins groeyen ,

die tot hemlieden eer en tot hun scheppers lof
 vermeerderen 't ghewas van 't hemels eeuwich hof.
 Dees Werve-boom, gheplant by zijn Bambeke werdigh,
 die staet voor Godt bereydt voor zalich en rechtverdigh,
 indien de Beke vloeydt en hem ghedeurigh voet
 met vrede naer Godts woordt, in christelicken vloet ;
 maer dat zy nerstigh past, dat zy haer zoete gaven
 den boom niet en onthoudt van mindelick te laven ,
 opdat hy by ghebreck van voetsel niet en drooght,
 maer dat hy deur haer jonst hem altijdts jeuchdigh tooght.
 Dat oock den overloop van wreedtheydt ende tooren
 den boom niet aen en compt verdrucken en versmooren ;
 maer 't deughdigh lieflick nat moet altijdts zijn bereydt
 om verschen 't booms behoef in aller matigheydt ;
 het staet den boom dan toe op zijn seysoen te passen,
 dat hy zijn tacken doet tot inden hemel wassen,
 opdat de Beeck den boom zoo goede vrucht beclijft,
 die in 't beloofde lant voor eeuwich groene blijft.

Ghejont deur de Reden-rijcke gilde van *Maria van Alsenberghe*, gheseydt *Licht-gheladen*.

Revereyn,

Nieu-Jaer vanden jare 1619.

Gheleyders vanden dagh, die 't licht ons doet bemercken
wanneer de duuster nacht haer euren heeft voldaan,
wilt hier het cranck bedrijf van mijne zinnen stercken,
my helpen wijt ontdoen mijn licht-ghepluumde vlercken,
om vliegghen door de locht, opdat ick mach ontgaen
mijn eyghendom verstandt, dat qualick te verstaen
u hoogh verheven const, 't ghebruuck van vele wijsen.
Laet dan mijn zwarten gheest den brandt van u ontfaen
om reden-rickelick, mijn gildebrouers, te prijsen
u planten, die in 't velt van Helichon oprijsen,
u koren-blommen dracht, u vredigh lief ghetal;
hier toe wil mijnen mondt een drooghe tonghe spijsen,
met weinich hemels nat, dat eeuwich deuren sal,
en gheeft u dienaer moet om singhen 't soet geschal
der Musen lieven sangh; ick wil zeer liberalick
gaen wenschen u voor groet, beminde broeders al,
dit Nieuwe-Jaer gheluck en t'euwich ruste saligh.

O Alsenberghers vroet, der plumen *lichtgheladen*,
waer hebt ghy 't nijdich volk soo zeer op u verstoort,
dat zy, u vredich zijn, verkleenen en versmaden,

en u beminders oock van u te wijcken raden,
 en niet en gapen eens van u een deughdigh woort;
 in Cerberus ghequel heeft Momus haer versmoort,
 want sy, al sonder recht, van schanden u betijghen;
 maer naer 't ghemeen ghesegh, 't is meer dan nu ghehoort,
 dat den voorspoedighen sal veel benijders krijghen,
 om dat sy sien 't gheluck een weynigh tot ons nijghen;
 sy clappen veel, niet goedts, allenigh maer tot spot;
 maer 't clappen menigh schaet, en d'eere komt door swijghen;
 dus waert haer beter oock ghezweghen telcker tijdt,
 zoo waren zy de kroon van Midas ooren quyt
 die 't herselooze hoofd bekranst als principalick,
 maer niet te min oock wensch ick, wie dat zuleks benijt,
 dit Nieuwe-Jaer gheluck en d'eeuwigh ruste saligh.

Siet broeders, laet ons al te samen sijn eendrachtigh,
 aennemen 't vredigh zwerdt en den lijdsamen schildt,
 en blijven vast by een, wy werden 't verre almachtigh.
 Laet den hertknagher vry sijn woorden onwaerachtigh
 en listen, laghen loos uut-broeden, zoo hy wilt,
 sijn snaterigh beschimp wort by sijn selfs ghestilt
 als hy met leet sal zien, dat wy ons vast beluucken
 in eensaem goet verdragh, dat noyt hem t' onder hilt;
 dus laet ons onbevreesst der konsten aert ghebruucken,
 en voor elck ghieten uut der vreughden wijde cruucken.
 Te meer sy sijn verstoort, te meer tooght uwen moet,
 ghy zijt toch wel ghestelt als schoone lauwer-struucken,
 die voor het blicxsem staen en donders overvloet
 niet eens en zijt ghequelt aen ziele, vleesch nogh bloet;
 dus troscht haer vry in als met reden teghentalick,
 tot zulks ick wensche u, voor alle teghenspoet,
 dit Nieuwe-Jaer gheluck en t'eeuwigh ruste saligh.

Dus, Hooftman, Prinche vroet, eerbare Gouverneuren
en alle Gildebroers, daer deucht en eere aen kleeft,
al moeten wy 't ghesnap van Zoylus volck beseuren,
van die onwetend es, sal 't aldermeest ghebeuren,
die elck zijn dompicheydt te meer te kennen gheeft
en niet een sparcke lights in zijnen kop en heeft,
om d'edel Poezije hier deure te beschauwen :
in sulcke sal men sien een herte onbeleeft;
maer ghy, die u op steun van wijsheydt wilt betrouwen,
een oprecht fundament van veel gheleerde bouwen;
den schadelicken nijdt en vindt men in u niet :
want die in wijsheydt leeft niet licht en sal hem rauwen
en twist makenden geest noch nijders tijds verdriet :
't es in dees gilde dan, alwaer men liefde siet
op groeijen alder meest, van gheenens twist verhaligh.
Hier mede wensche u van herten, es 't gheschiet,
dit Nieuwe-Jaer gheluck en 't eeuwigh ruste zaligh.

---

*Ghepresenteert aen Hooftman, Prinche, Gouverneurs ende
Gildebroeders vande Redenrijcke gilde ghenaemt DE ROO-
SIEREN, onderhouden binnen Ypre, van Hooftman, Prinche,
Gouverneurs ende Gildebroeders van de Redenrijcke gilde
van Onse-Lieve-Vrouwe van Alsenberghe, gheseydt LICHT-
GHELADEN, den eersten September 1619.*

't Is nu den zoeten tijdt, die menigh' doet verblijden,
want vrede baert de deught en stellet quaet ter sijden;
't is nu den schoonen dagh, die langhe was verwacht,
't is nu dat nijdicheydt verliest zijn meeste kracht.
De Goden commen nu besitten onse stede,
die haer goed' eensaemheydt ons milde deelen mede:
het schijnt dat jonsticheydt nu alles overheert,
en dat den tijdt en 't jaer gheheel is omghekeert.
Den onvruchtbaren herfst, die kruden, blaen en botten
deur hare tranen val doet smelten en verrotten,
't schijnt dat hy haer verquickt en dat zy t'haerder vreught
gheheel ghesopen heeft der lenten zoete jeught:
want ziet, zy doet ons nu zeer jeughdelick voort-kommen
twee spruten groot gheacht, twee lievelicke blommen,
de Roose bloesend root, wel-rieckend, wijdt ontdaen,
komt by de Koren-blom' om een verchieren staen.
't Schijnt dat den hemel schoon beschikt en zulekx begeerde,
dat zy dus groeyen op uut d'Helichonsche eerde,

zoo dan in onse stadt, in 't schoon West-Vlaenderlandt,
den gulden eeuwen tijdt schijndt dienstigh voor de handt.
Den dorren droeven herfst, in stede van verrijpen,
zy doet dees blommen twee haer jeught en bloeyen grijpen,
haer jeught, seg ick, haer jeught, die zulcke blommen heeft,
dat zy der Goden choor een lust om plucken geeft.
Dit doet d'eendrachticheydt, als nu zijnd' eerst begonnen,
waer van elck vele deught en weldaet heeft ghewonnen,
het staet elck hoofdt te doen tot vrede zijn ghebodt,
want daer de vrede blijft, daer woont ghedeurigh Godt.
Dus wie haer liefde goet niet vast en houdt volherdigh,
die wensch ick vry te zijn zoo cleen en zoo onwerdigh
dat zijne blom verdort, met al haer schoon ghewas
en worde niet gheacht ghelijck zy voormaels was.
Maer die den vreden-tijdt, de welck ons is ghegeven,
wel waerneempt, ende blijft in groeyen en in leven,
die wensch ick, dat den dauw der deughden haer zoo treft,
die zy haer tacken al tot inden hemel heft.

Clucht-Dicht

Op de verkiesinghe van d'her JAN MEESE, Prinche vande Reden-rijcke Gilde van Onze-Lieve-Vrauwe van Alsenberghe, gheseyt de LICHT-GHELADEN, onderhouden binnen Ypre.

Siet desen voghel snel, die niet en laet bedrieghen,
zijn ooghen noch verstandt; ziet waer hy nu gaet vliegghen :
al op Parnassus top hem princelick verheft,
en al der boomen standt in hoogt' verr' overtreft.
Siet waer hy nu zijn aes wil soucken en gaen halen,
in 't midden vande locht in Phœbus gulde salen ;
opdat hy meer en meer den wasdom ons bereydt
end' als een *Meese* broet in overvloedigheydt.
Hy gaet ons pluum-ghemeen als Prinche nu bestieren,
dus laet ons zijnen dagh met veel ghenouchte vieren ;
Godinnen drie mael drie, comt t'samen hant aen hant
becleedt u leden licht met plumen t'eleken cant :
singht eenen nieuwen sangh, comt vreughdelick al danssen
en bringht ons lauwer-hoên en koren-blommen cranssen :
bringt uwe moeder med' in 't Ypersch vreughdigh dal,
opdat s' ons Prinche gheeft den schoonsten hoet van al.

Ghy Alsenberghers licht, waer voren zout ghy rumen?
want uwe *Meese* broet noch versche nieuwe plumen,
die Fama wil becleën, om vliegghen verr' en naer,
dat 's, over al het lant u maeckt heel openbaer.
Wie zal de plumen schoon met redene misprijsen?
zy connen vander aerdt ons voeten doen oprijsen
om vliegghen naer de locht, daer al de groote Goôn
der aerden swaren damp en nevel zijn ontvloôn.
Dus zijn wy *Licht-ghelaën*, en leven wel in rusten,
want hebben wy ghebreck, wy halen ons belusten;
ons plumen draghen ons, ghedreven door den gheest,
tot daer wy ons behoef becommen onbevreesst.
't En es ons geen en noot te langhen, noch te wachten
naer eenen soeten dauw', ghebroet uut koele nachten;
wy halen, dat ons voedt, den wech is ons ghebaent,
de macht ghebrecekt ons niet als 't onsen wil vermaent.
Aensiet den oyvaer cloeck, die niet en wil vervaren,
te vliegghen langhen tijdt verr' over dulle baren,
tot dat hy compt in 't landt daer Phœbus overheert,
en daer den sueren tijdt in zomer is verkeert;
de plumen draghen hem, zoo doen zy van ghelijcken,
dat wy den sueren aerdt van nijdicheydt ontwijken,
om leven wel versaemt in vredich wesen zoet,
dat altijdts baert de deucht, die niet en gheeft dan goet.
Den plumen-dragher dan is ons Princ' uutvercoren,
opdat w'hem volghen naer, hy vlieght ons heden voren:
hy maeckt den wech ghereet om bringhen t'elcken keer
zijn onderdanen al tot hooghen lof end' eer.

Nieu Lied van 't Kalf.

Ao 1619.

In 't Ypersch quartier
sach ick gaen en loopen
een vier-voetich dier ;
't was ghebrocht om koopen :
dus drie pont en half
kochtmen dese beeste,
voor een bruloft-feeste :
't was ghe-naemt een kalf.

Dit kalf, groot ghenouch,
was terstont gheslegghen ,
en den man, die 't slouch,
heeft het vel ghekreghen
voor zijn slaen en vlaen ,
want zy d'oncost zochten
en ten versten brochten
't kalf int sijen en braen.

't Kalf, heel lanck en smal,
moeste op vremde wijsen
de ghoë lieden al
vande bruloft spijsen ;
want elk, kleen en groot,
die daer was gheseten,
mocht niet anders eten
dan kalf-vleesch toe broot.

Eerst de claukens net,
al scheen 't wat op slechte,
waren voort gheset,
in 't eerste gherechte,
peynskens wel ghekoekt
op verscheyden soorten.
Dit was 't kalfs gheboorte
zoo te zijn ghebroekt.

Huspot naer den heesch
en 't ghebraën, met eenen,
was al van het vleesch
van 't kalf met vier beenen,
hancken lekkerlick
waren afghesneden
van 't kalfs jonghe leden,
't was een wonder stick !

't Hoofdt was onghecloofdt,
— zijn 't niet vremde wercken? —
voortghebrocht als 't hoofdt
van een schoon wilt vercken ,

met een appel rondt
van araignen schoone
stonter fray ten toone
in kalfs muul of mondt.

Dit al wel te pas
was goet voor de gasten :
al 't volck datter was
moeste daer niet vasten ;
want dit kalf, niet bodt,
spijsde al de bende,
en daer bleef in 't eynde
noch wat overschot.

Van dit schoon juweel
is noch overbleven
een groot vierendeel ;
't was in coop ghegeven
voor acht stuvers ghelt ,
korte meer noch mite,
dus wel ten proffyte
was dit kalf bestelt.

Oorlof, man en wijf,
ick moet u dit heeten ,
doet om tijdts verdrijf
dit kalf somtijdts bleeten ;
als ghy zijt verheucht ,
singhet telcken keere
niemant tot oncere ,
maer om maken vreucht.

Nieuw Liet vande Maert,

A^o 1619.

Eens sach ick seer groot onvrede :
't was op eenen Saterdag,
t' Ypre al inde stede ;
't was een jammer datmen 't zach ;
op de Maert was 't al te doene ;
in de maent, die commen zal
veerthien uren vóór de noene,
effen juste al in 't ghetal,
es gheschiet dees oorlogh al.

Desen twist die es begonnen,
in de melckmaerckt , door de wijfs :
't was om 't setten vande tonnen,
daer gheschiede veel ghekijs ;
d'eene slouch oock teghen d'ander,
d'eene riep en d'ander smheet ;
melck, bueter ende pander,
't lach daer al zeer onghereet ,
op de Maert, zeer wijt en breet.

Dees oorloogh es gheschoten
in de waermoesmaerckt terstondt,
en daer vloghen de karoten,
koolen, rapen naer de mondt,
boonen, wertels, arreweten ;
veel radijs en menigh crop
werden naer den hoop ghesmeten,
vele vrouwen op den kop ;
noch en hielt den strijt niet op.

't Vrouwen-volck dat liep al rasen
in de kaesmaert hunnen loop,
en daer smeten zy de kasen,
kupen, tubben over hoop ;
potten, pannen vol conserve,
eijers, taerten, 't scheen al buyt,
spanen, schalen, ponden, kerven,
dit allame vlooch al uut
vele vrouwen op den huudt.

[*Dese*] twist die sachmen keeren :
[*vele v*]rauwen liepen t' saem ;
[*daer ghe*]beurde veel verseeren
[*by een potte*]backers kraem.
Men sach daervan die maken
menigh scherf en menigh stick,
want zy smeten om gheraken
op de borst en op de reeck ;
eleke vrouwe scheen een quick.

't Vrouwen-volck dat es gheloopen
vóór het Gasthuus met der haest,
by de lièn, die garen coopen,
en daer heeft men zeer gheraest :
packen, cynsels en besaetsen
laghen daer gheheel verstroyt;
't garen vloogh in alle plaetsen
heel verwerren en ontployt;
elcken wever stondt beroyt.

Met veel vloucken ende zwerren
liepense inde fruutmaerckt licht;
alle d'appels ende perren
vloghen daer als haghel dicht;
krieken, keisen, mispels, prumen
smeten zy zeer quaet gheviert,
eer de vrouwen wilden rumen
't aensicht moeste zijn versiert,
vande fruterie bestiert.

't Scheen daer zijne een kerremesse
en zy keerden weder quaet
rechte vóór de Vangenesse,
daerme met de peinsen staet;
vele backen en plateelen
smeten zy met groot gherul;
de schoemaeckers quamen deelen,
nieren, lever, koeyen kul
en zy smeerden 't buecxken vul.

(17)

De vrouwen liepen al om quellen,
't was een roere inde stadt,
en zy vonden 't wijf met spellen,
die recht vóór de vaute zat.
't Wijf die moest haer kraem verlaten,
want zy en bleven daer niet stil;
maer zy staken vele gaten
in melcanders buuck en bil;
hier mè eynde dit gheschil.

Ghejont deur de Redenrijcke gilde van *Maria*
van Alsenberghe, geseydt *Lichtgeladen*.

Refereyn,

Nieu-Jaer, A° 1620.

Ghy, die de plumen draeght en haren lichten name,
daer menigh simpel mensch' wat op te segghen weet,
als oft tot reden-const niet ware ten betame,
end' een verachten naem, onnut end' onbequame,
dat wil hy maken claer voor elcken, wijt en breet;
maer zijn verstandt is cleen, te cranck end' onghereet
om zulek scherpinnigh last te lijden en te draghen.
ò Snel ghevlamden Post! helpt, dat ick magh dit leet
van u lief werd' ghetal verkeeren en verjaghen,
opdat mijn reden-const haer compt tot goedt behaghen,
dat zy den rechten grondt van hunnen naem verstaen;
en dat ick, die 't bescheet van desen name vraghen,
hun onderwijsen mach, met redelick vermaen,
wat hier te segghen is den tittel *Licht-ghelaén*,
en dat van niemant can veracht zijn noch mispresen.
Dit is dan mijn begin, en datter werdt ghedaen,
't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Den overspeelder boos, den dronckaert vol oneere,
den dertel jonghelyng', tot 's weereldts spelen quaet,
den tuuscher en den dief, den vechter, t' elcken keere,

en zijn niet *Licht-ghelaën*, maer zwaer, vol zonden zeere ;
 alzulcken hooghen naem dit volck niet toe en staet.
 o Slichten ! ziet ghy niet, dat anders met ons gaet,
 want wy Godts moeder zijn een broeder-lick ghemeene,
 wy zijn doch geestelick, tot geest streckt onsen raet.
 Al 's weereldts goedt is swaer, licht is den geest alleene,
 dus hebben wy den naem, noch willen anders geene.
 Heeft niet Godts heiligh' geest zijn volck verschenen licht?
 met vleughels wit gepluumt end' in een duve cleene?
 die dan met groote cracht zijn dienaers heeft ghesticht.
 ò Broeders ! ziet dan eens waer voren dat ghy swicht,
 als u aen d'ooren comt alzulcken clap gheresen ;
 tot spot van *Licht-ghelaën*, verweert u met mijn dicht ,
 't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Den geest is licht en niet lichamelick te merken,
 maer 't is een gave Godts, die Godt inwendigh geeft,
 die 's menschen zinnen swaer tot wijsheydt comt verstercken,
 zoo dat hy licht can doen veel deughdelicke wercken.
 Gheluckigh mensche, die zoo *Licht-gheladen* leeft,
 met zoete lichte last, dat Godt ghegeven heeft
 om lichtelick te gaen ten hemel, t' onser baten ;
 maer ghy, bot sware volck, vol zonden, zucht en beeft,
 om dat u voeten niet dees aerd' en connen laten,
 maer vast ghewortelt staen ontrent de helsche straten.
 Schaemt u, seg ick, dat ghy zoo swaer van leven zijt :
 u swaricheydt zal u beswaren boven maten
 als 't wreede mes des doodts u vanden wortel snijdt,
 ghy zult verworpen zijn, van Godt vermalendijdt.
 Dus, Broeders, wilt van zulckx, met licht te zijn ghenesen
 u ziel, en laet mijn dicht u manen telcker tijt :
 't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Dus, edel Hoofdtman wijs, en Prince rijk van geeste,
vercoren Gouverneurs en Gilde-broeders al,
laet ons zijn *Licht-ghelaën*, het is al verre 't meeste,
dat ons bevrijden can voor d'helsche snoode beeste,
die uwen lichten geest zeer zwaer benijden zal;
dien geest is zonder maet, noch breedt, noch lang', noch smal;
dien geest is goddelick, van niet, dat leeft, bedwonghen.
ô Broeders, let op al : d'Apostelen ghetal,
wanneer des Heeren geest quam licht in haer ghespronghen,
zy spraken dan elcks woordt met aller weereldts tonghen;
zy waren *Licht-ghelaën*, en hebben doen te meer
der *Licht-gheladen* lof ghesproken en ghesonghen,
het welck de weereldt was een deughdelijcke leer.
Dus comt ons desen naem tot hooghen lof end' eer,
want zijn wy geestelick, licht zijn wy oock by desen;
dit is mijn reden reyn, en voor den tweeden keer,
't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Bruylof-lied

Ter eere vanden Eersamen JOOS REBAULT, trauwende met Jonckvrauw JOHANNA HOVELYNGS, den XXVII^{en} van April 1620.

Vliedt wegh nu, Boreas, met uwe grijse haren,
en laet de moeder oudt haer nieuwe vruchten baren;
want uwen winter heeft vast hoogher zijnen gangh;
hy maeckt u nachten cort end' oock sijn daghen langh.
Het snel-ghevlereckt ghetal, met helder lude kelen,
die commen ons den slaep, van u ghewonnen, stelen;
het wol en harigh vee vermeyden in het groen,
afscherren 't uwer spijt 't ghen', dat ghy wilt verdoen;
en Flora soete cracht comt lievelick vertooghen,
vervollend' ons met reuck en met vermaeck in d'ooghen.
Een nieuwe Flora schoon spruut ook tot eer en lof
in desen *Hovelyng'* oft aenghenamen hof,
den hof, die van te voor in eenicheydt was staende,
den hof, die in haer selfs was vruchteloos vergaende,
waer in men niet en sagh' der lenten soete jeught,
noch oock den rijpen herfst, en schoon al sonder vreught;
maer hier is *Hovelyng'* een bauwer toeghecommen,
die haer besaeyen wil met vele schoone blommen,

't schijnt dat hy d' aerde goedt in *Hovelyng*' beschaudt,
waerdoor tot sulck een vreught hy desen hof *Rebaudt*.

En heeft met dese lent sijn liefd' haer overgoten,
en met sijn rechter handt haer ront-om oock besloten
met eenen stercken bandt, die niemandt en can scheen,
ten sy den binder selfs de zelve breeckt in tveen.

Hier med' wil hy den hof bevrijden en bewaren,
om door sijn bouwen goedt haer vruchten te vergaren.

ô Bauwer ! bouwdt dan wel end' uwen hof besaeydt
niet anders dan met deught, dat Godt de vruchten maeydt,
end' om van uwen hof de spruyten te beelijken,
rondt staend' aen uwen disch, als planten van olijven,
waer in den *Hovelyng*' moet nerstich, t' allen tièn,
het oncruyt werpen uut en oock haer selven wièn.

Ghy siet, den somer comt, de velden cleeden groene,
het selve staet u toe, schoon *Hovelyng*', te doene!

neempt vry het bloeyen aen , end' uwe vruchten baert,
den bauwer is met u, en ghy met hem ghepaert.

Wilt met der lenten tijdt te samen dan beginnen,
om eenen rijpen herfst in 't hemels hof te winnen.

Wat is doch meest ghebreck in 't hof, als eenen man,
die met sijn schup of spae wel lustigh bouwen can ?

Dus, hof, sijt wel gherust, want lijdt ghy noot van delven,
oft van den bauwers werck, ghy hebbet aen u selven ;
siet, desen bauwer clouck sal, dynck ick, doen naer raet
licht delven inden hof, daer 't sochte binnen gaet.

En voor sijn delven dan en aerbeydt sult gy draghen,
de neghen maenden lang, een vrucht naer sijn behaghen,
't welck rijpe sijnde, dan sal boeten uwen druck.

Hier med' is u ghewenscht : het leven lanck gheluck.

Ter eeren der Redenrijcke gilden der ROSIEREN, op haren feestelicken dagh, den xxvi^{en} Hoymaendt 1620.

Komt OEagri groote soon,
die met singhen zijt ghewoon
te versoeten en verklaren
u ghespel op liere-snaren.

Ghy, die met het zoet gheluut
't wilt ghediert kondt locken uut
Hemi bosschen ende boomen,
al zijn berghen ende stroomen.

Ghy, die met u zoete stem
't wreedt ghediert kondt maken tem;
en de teere, haest verbeten,
doet oock al haer vrees vergeten;

komt u koude klippen of,
in dit schoone Roosen-hof,
wilt daer singhen ende spelen,
met ons Lichtghepluumde kelen,
eenen sangh vol lof en prijs,
aenden werden Hoofdtman wijs,
wijs in wercken, vrough en late,
deur sijn deughd, niet om sijn bate.

Deughdt maeckt dan zijne eere schoon,
deughdt werdt zijnen eyghen loon,
deughdt heeft dan zijn werck begonnen,
en volbrocht en eer gewonnen.

Werk met een gheleerd't verhael,
van ons suver Teudsche tael,
die nu recht kan zijn ghesproken,
onghewisseldt, onghebroken.

Tael, ghesproken, openbaer,
over wel vier dusend't jaer;
tael van ouden opghekommen,
tael, waervan wy moghen rommen;
rommen deur den wijsen *Schrieck*,
spijs Romeyn en spijs den Grieck,
spijs den Spacingaert, spijs de Walen,
die nu spreken ander talen.

Zullen zy ons doerr verstaen,
dat wy ons te buten gaen
dat ons ouders Teuds niet spraken
cer hun tale was te maken?

Neen, ghy volck, wilt swijghen nu,
Schrieck, die zoudt bewijsen u:
't staet te lesen in zijn boucken.
zoo ghy lust hebt t' ondersoucken.

Dese tael, zoo reyn, zoo naeckt,
zoo volkommen, zoo volmaeckt,
gaet Princh' *Baelde*, t' zijnder eeren,
met een gilde nieu vermeerden.

Met een dichts zoet-vloedigh stroom,
uut een schoonen Roosen-boom:
boom, waer op hy snel gaet passen,
datter vele Roosen wassen.

Vele roosen hy vergaert,
waer toe hy gheen aerbeydt spaert,
om dat zijnen boom verheven
boven al een reuck zou gheven.

Ongheschendt en zonder pijn
moet dan elke roose zijn,
wel gheluckigh, overluckigh,
nimmermeer in rauwe druckigh.

Van *Roodoorne* rondt bevrijdt,
en van *Baelde* t' aller tijd
wel besorghdt, om schoon te bloeyen,
om in overvloedt te groeyen.

Dat zy zulek een schoonheydt heeft,
dat s' elck een behaghen geeft;
gaet dan voort, ghy Gildebroeders,
volgdt u wel bequame voeders.

Hebt al tot u gilde lust,
zijt in hun oock wel gherust;
want al hun ghedachten dwinghen
om u gild' in eer te bringhen.

Gilde, schoon nieu op ghesticht,
wy, deur geest *gheladen licht*,
singhen dit om u te prijsen,
end' om onse jonst te wijsen,

Jonst, meer dan ons kunst vermach
te vereeren desen dach
en 't gheselschap, werd ghepresen,
hier vergaerdt om bly te wesen.

Ghejont deur de Redenrijcke gilde van *Maria*
van Alsenberghe, gheseydt *Lichtgeladen*.

Liedeken van 't innemen van Praghe,

ALS DE VIERINGHE T' YPRE IS GHESCHIET, 1620.

[*Christi ghen*]eente looft den Heere,
[*doet*] hem eere
[*om*] sijn onghemeten goet,
[*'t w*]elck hy tot de ketters schade,
[*uu*]t ghenade,
[*ae*]n sijn Christen kereke doet.

Zoomen nu can claer vernemen
uut Bohemen,
dat daer sijn rechtverdicheydt,
op die van hem sijn gheweken
is ghebleken
en sijn hulp ons geest bereydt.

Uut de groote stadt van Praghen
ziet men jaghen,

deur ons krijghers groote kracht,
al de kettersche dienaren,
die daer waren
van den boosen voortghebracht.

Wilt dan beven en u schamen,
kettters t' samen,
dat ghy teghen ons vergaert;
merkt, dat Godt de Romsche moeder,
als behoeder,
altijds voorstaet en bewaerd.

Romt ghy, dat wy moesten vlieden
voor ulieden
eenen tijdt, dat is ghedaen;
Godt heeft om ons groote sonden
u ghesonden,
als een roede om ons te slaen.

Maer zijn toorn is al verdwenen,
en verschenen
is op ons zijn hulpe groot,
waer mè dat wy winnen steden,
[door] ghebeden,
[die w]y deden inden noot.

Dinekt nu, dat hy sal met schanden
gaen verbranden

zijne roede , 't welck ghy zijt ,
zoo ghy hem noch wilt verdrijven,
ende blijven
ongheloovich t' aller tijdt.

Ziet ghy niet, dat al u saken
niet en maken
dan u landen vol gheschil;
laet dit roepen en u leeren
om te keeren,
daer men woont in vrede stil.

Laet oock u hooverdich rommen,
wilt al kommen
om te leven naer het woordt ;
wilt Godt en den keyser gheven,
al u leven ,
alles wat hem toebehoort.

Laet den Palatijn al duchten,
vreesigh vluchten,
want zijn macht nu is gheschent ;
die Godts kereke teghen strijden
en benijden,
krijghen zulek een schandigh eyndt.

Want haer vorsten zijn te machtigh ;
zijt ghedachtigh

hoe Bohemen is ghesteldt ;
die ghy konyng had vercoren,
heeft verloren
Praghen, t' hoofdt, landt, slach en veldt.

Dit doet ons den geest verlichten
ende dichten
over 't winnen, een nieu liedt,
van ons *Lichtgheladen* zinnen,
't Ypre binnen,
als de vieringh es gheschiet.

Nien Liedeken van Bacchus ,

A° 1620.

Het is een goeden Godt, die leeft
en die in 't vat zijn woonyngh heeft,
die ons veel vreughden gheeft
en doet verdwijnen
hoofswerre, sieckte en fleresijnen ;
hy lustich van ons leden spoelt,
wanneer hy onse kele koelt
en datmen hem ghevoelt,
niet can ons pijnen.

Wy loopen dan als onbeducht,
al smijten t' hoofdt hoogh' inde lucht,
deur Bacchus soete vreucht
en wingaert sopkin ;
wanneer ghy roert der vrouwen kopkin,
ghy maeckse blijde sonder pijn,
dat inghelkens in 't bedde zijn,
en soucken deur den wijn
't soet Venus topkin.

Ghy zinnebrekers minnevriendt,
ghy clappers en die tonghe biendt,
ghy werdt vooral ghediendt
van ons gheslachten ;
gheen mensch' en can u niet verachten,
ghy schuddebol, ghy wagghelvoet,
die ons veel gaeykens schieten doet,
deur uwe wijnen soet
end' al hun krachten.

Ghy vetbalch, schoon ghehorent hoofd,
ghy, die ons nuchter wesen rooft,
elck mensch' aen u ghelooft,
elck souekt te drincken.
ô Vader ! wilt ons altijdts schincken ,
van 's morghens vrouch , een volle pot,
voort al den dagh, ô drollich Godt,
dat wy op u ghebodt
noch eeuwich dincken !

Nieuw Liedeken,

A° 1620.

Ghy bosschen en boomen,
berghen en stroomen,
ghy rotsen, scherp ghekant,
ghy velden, schoon beplant,
ghy blaeu bespannen lucht,
met u ghevlucht,
vol harigh vee
en wilde zee,
wilt hooren mijn ghesucht.

Wien zoud' ick voordraghen
anders mijn klaghen
en al mijn lijden stranck,
als uwen weder clanck;
want als mijn bitterheydt
my dolen leydt
op 't veldt alleen, met droef gheween,
't schijnt, dat ghy mede schreydt.

Ghy maeckt u gheruchten
op alle mijn suchten
en op mijn swaer ghemoet,
't welck mijn lief niet en doet,
door wien mijn pijn gheschiedt,
die acht my niet ;
al klaegh ick haer ,
die maeghdt eerbaer
verheucht in mijn verdriet.

Deur al mijn ghebeden
end' alle mijn reden,
hoe wijs, hoe wel bedocht,
en can hy zijn versocht ;
nochtans ick drynghe deur
met mijn ghetreur
bergh, dal en woudt,
rots, clip en houdt,
maer niet haer herte steur.

Dus velden bequame,
my aenghename
met uwen Echo-stem,
ick, die zoo droevich bem
om vriendinnes haet,
compt my ter baet ;
roept naer mijn woordt,
dat 's u verhoordt,
en . . . en d . . . . .

Ode

*Ter eeren van den wijsen, voorsichtighen ende raedtrijcksten
Heer, Mr CHRISTIAEN RIJCKEBUSCH, gheoorlofdt in beyde de
Rechten, trauwende met Jonckvrauwe MARGARIETE GRENELS,
den XXVI^{en} Januarius 1621, binnen Ypre.*

's Winters tijdt, suer, kort van daghen,
langh van nachten, strangh van vlaghen,
houdt nu d'aerd in sijn bedwangh,
en beneemt der boomen 't bloeyen,
fruyt en bloemen, reuck en groeyen,
met des voghels bly ghesangh.

Maer al moet het veldt verliesen
deur sijn sneeuwen, deur sijn vriesen,
bladen, bloemen, reuck en vreughdt :
laet den kouden winter bijten,
rijmen, stormen, laet hem spijten,
't *Rijckebusch* is noch verheughdt.

Rijckebusch gaet hem vermeerren,
groeyen alderschoonst in eeren,
wat can hem den winter doen ?
Liefde comt hem voetsel gheven,
lente, somer, jeughdt en leven,
om te blijven altijdts groen.

Liefd' heeft *Rijckebusch* begoten,
liefd' uut *Rijckebusch* ghesproten,
gaet den *Busch*, uut liefden groot,
met den *Grendel* nu doen paren,
die zal *Rijckebusch* bewaren
deur de liefde totter doot.

Grendel, segh ick, die sal sluten
't *Rijckebusch*, en houden buten
t' allen sijden twist en haet;
liefde draghen, leeren dwinghen
haren wil, om te volbringhen
't gon' dat naer 't *Busch* wille gaet..

Altijdts minsaem haer betooghen,
nergens laten 't *Busch* verdrooghen,
deur ghebreck van liefde soet :
vriendtschap, eendracht daer in planten,
dat den tweedracht t' allen kanten
't *Rijckebusch* buten blijven moet.

Altijdts 't *Busch* ghetrauwe blijven,
en de spruten van Olijven,

uut den *Busch* van deughden rijk,
met haer lijf en borsten spijsen,
doen den *Busch* soo hoogh op rijsen,
dat men gheen vindt sijns ghelijck.

Rijckebusch, soo sterck beloken,
wiens beluuck, heel onghebroken,
blijven sal tot 's levens end',
gaet besorghen ende passen,
niet in hem te laten wassen
dat een deughdigh leven schendt.

In sijn groeyen sal men mercken
wijsheydt, die tot ons verstercken,
Rijck is inden *Busch* gheplant;
die met onrecht zijt bestreden,
komt tot *Rijckebusch* ghetreden,
ghy vindt hier in 't rechts verstandt.

Ghy zult vinden altijdts groene
alles, wat ghy hebt van doene;
't is hem g'oorlofdt en ghereedt,
't godlijk recht u wijs te maken,
of 't recht van der menschen saken,
van bey weet hy 't recht bescheedt.

Desen *Busch*, soo hoogh gheresen,
moet dan vruchtbaer rijke wesen.
Siet, ô *Grendel*, wat ghevough,
wat een *Busch* hebt ghy ghevonden,
't welck is in u slot ghebonden,
dat van als is rijk ghenouch.

Woont dan , drie-mael drie Goddinnen,
't *Rijckebusch* gherustigh binnen,
't welck hem soo *Begrendelt* heeft :
helpt ons sijnen dagh verblijden,
Grendel sal hem rondt bevrijden,
dat hy altijdts vreughdigh leeft.

Rijckebusch en *Grendel* mede,
wiens versamen baerdt hun vrede,
staen nu vredigh 't saem bereydt
om hun groysel op te leyden
hoogh, tot daermen sal bereyden
voor hun vred' in eeuwicheydt.

Dit is u gheweinst uut jonste,
en ghesonghen door de conste
van u plume-draghers licht :
't welck u beyde, bly ghesinde,
Brudegom , met u beminde,
tot vereeren is ghedicht.

Gepresenteerdt door de Rederijcke gilde van
Maria van Alsenberghe, gheseydt de *Licht-*
gheladen.

Liedeken

*Ter eeren d'her JOOS VANDE BROUCKE, Prinche vande
Reden-rijcke gilde van ALFA ET OMEGA.*

[Is] 't nu 't begin en 't eynde goet,
zijn lof ghedeurich blijven moet,
't welck Ypre voet in conste,
door zijn jonste,
den edel vader en noch meer
den edel heer,
die 't zijnder eer
als Princh eerst eynd' en wel begonste.

't Begin was, wacht wel u casteel,
ghy zult bewaren 't beste deel
als christelicke vrynden,
end' u vinden
bereydt om in Godts rijk te gaen,
op zulek vermaen ;
wy *Licht-gelaén*,
den edel Prinche daer in dienden.

Den tweeden toecht was wel te recht,
dat hier geen rust is, zoo hy seght,
in 's weerdts loop bevonden;
t' allen stonden,
quelt u dan onrust dagh en nacht;
staet wel ter wacht,
dat u ghedacht
gherust mach wesen, vry van sonden.

Hierop doen wy noch een verhael
en dienen voor de tweede mael,
om d'*Alfadische* heeren
vreucht vermeerren;
neempt ons in danck en anders niet,
met dit nieu liedt,
't welck is gheschiet
den tweeden Prinche 't zijnder eeren.

Ghesonghen deur de Redenrijcke gilde van
Maria van Alsenberghe, gheseydt *Lichtgela-*
den, den xiiii^{en} Juny 1621.

Bruylof-liedt,

Ter eere des eersaemen Brudegoms FRANCHOYS BOTTUUT, trauwende d'Eerbare dochter JANNEKEN VAN GEESTE, dochter van PIETER VAN GEESTE, gouverneur der Rederijcke gilde van MARIA VAN ALSENBERGHE, gheseydt LICHTGHELADEN, t' Ypre, den 6^m July 1621.

Des levens lichten gheest blies Godt in d'eersten mensch',
als hy gheschapen was volcommen naer sijn wensch',
om dat dien lichten gheest de menschen inghegeven,
soud' hun gheneghentheydt en lusten al doen leven.

Den gheest stiert hun en maeckt hun wetenschappen sterck
tot een gheleerdtheydts ampt of tot een constich werck;
en noch doet aldermeest den gheest het vier ontsteken,
dat twee ghelievers doet van soete pijn spreken.

Nu dan, heer Bruydegom, den gheest heeft uwen brandt
gheblasen en ghestookt voort met haer rechter handt,
en deur *Van Geestes* gheest is uwen gheest gheresen,
om met noch cenen gheest één in een lijf te wesen:
want *Gheest* heeft uwen gheest in haren gheest ghehaelt,
waer over s' hemels gheest als heden heeft ghestraelt,

en heeft dees gheesten bey soo langh in een ghebonden,
tot datter eenen gheest ten hemel werdt ghesonden.

Dus wel gheluckigh paer, zijt in den gheest verheught,
ghy, die als heden comt tot uwe meeste vreught.

't Is goedt bly-gheestich zijn in 't weldoen t' allen tijden,
want daermen qualick doet, en kanmen niet verblijden;
ghy doet dan t' samen wel, want liefd' hier vrede baerd,
wacht u, dan gheenen gheest, die quaet is, u beswaerd;
maer laet een goede gheest uws levens gangh voort jaghen,
opdat elk dwynghen mach sijn gheest naer 's gheest beha-
Maer nu, heer Bruydegom, ick sie d'aenstaende nacht, [ghen.
dat d'edel sonne stilt haer afghelooopen jacht,

en Hymen, die beghint sijn heylich licht t' ontsteken,
en zijt ghy niet vervaert? sal u gheen moet ghebreken?

want 't gon', dat ghy begint is om te sijn bevreesdt,
deur dien ghy nacht op nacht gaen slapen sult by 't *Gheest*;
maer dit is ydel clap : wat vraegh' ick? vele menschen
naer 't lievelick ghelaet van sulcke gheesten wenschen.

Dus wilt by 't *Geest* gherust beleven uwen staet,
want 't *Gheest* is wonder soet, 't en sal u doen gheen quaet;
wanneer den morghenstondt haer bloesen sal ontdecken,
een soentjen vanden *Gheest* sal dan dijn gheest ontwecken;
moet hy niet sijn verblijdt, die sulck een *Gheestken* heeft,
dat voor een vrees' en schrick, den mensch veel vreughden
Godt wil u, Brudegom, deur *Gheeste* voort verleenen, [geeft?
naer neghen maenden tijdts, een gheest met vleesch en beenen.

Ode

*Ter eeren van den wijsen, voorsichtigen ende raedrijcksten
M^r. JOOS GRIETENS gheoorlofdt in beyde de Rechten, Prince
van de Redenrijcke gilde van O. L. VRAUWE VAN ALSEN-
BERGHE, gheseydt LICHTGHELADEN, binnen Ypre, den v^{en} Sep-
tember 1621; op sijn spreekwoord :*

ó Mensch, zijt cloeck ghesindt om wederstaen u sinnen;
want die sich self verwint, sal dobbel winningh' winnen.

ó Rechtgheleerden Prince vroedt,
wat leeringh, wat vermanen goedt,
ghy hier elk mensche gheven wilt
met uwen schoon beschreven schildt.
Hierdeur betooght ghy wel oprecht,
dat ghy gheen philosophe slecht,
noch simpel rechtgheleerd' en zijt,
maer vol van gheest, die ons verblijdt.
Want, daer ghy med' ons hebt vereerd,
seer veel in weynigh schrijvens leerdt;
waert, dat elk mensch sijn eyghen mensch
verwon, wy souden, naer ons wensch,

de gulden eeuwe weder sien ;
 een yghelick sou recht gheschiën ;
 gheen onrecht sou dan zijn verschoondt,
 deughtd ware recht, met recht gheloondt,
 men zou niet houden met gheweldt
 een anders landt oft goedt oft gheldt :
 d'een soude gheven onghestoordt
 den ander, dat hem toebehoordt ;
 des mensches loop in 's weereldts baen,
 sou dan ghedeurich rechte ghaen.
 Niet te vergeefs hebt ghy ghespoeydt
 u sinnen, en u hoofdt ghemoeydt,
 ô Princ', om als een meester wijs
 in recht gheleerd, elck onderwijs
 te gheven, om te kennen Godt,
 sijn wet en recht en sijn ghebodt :
 of om te kennen 't recht beset
 van ons Atensch' of Romsche wet.
 Neen, deur u wijsen woorden kort,
 hier elcken onder-wesen wordt,
 dat, *wie hem selfs verwint*, dat 's claer,
die weet de Rechten allegaër.
 ô Bellus, en ghy Nembrots saet,
 en ghy, Chodorlahomor quaet,
 en ghy Prometheus boos gheslacht,
 waerom en hebt ghy niet u cracht,
 als helden vrom, te werck gheleydt,
 om wederstaen u sin'licheydt,
 eer ghy ter weereldt had ghevoerd
 den Godt, die 't al deur vreesse roert :
 die met een ander strijdt verwoedt,
 als reghen stort het menschens bloet.

Had elck gheweest, waer noch ter tijdt
 elck besich met sijn eyghen strijdt,
 den wreeden Mars en sijn ghepijn
 en soude niet ter weereldt sijn.
 Laet dan, ò Menschen altemael !
 het snijdend yser ende stael,
 en neemt niet van den donder-Godt
 sijn vier, sijn cracht, noch sijn ghebodt ;
 om te verslaën een groot ghetal
 van menschen, in dit aerdsche dal ;
 en comt soo niet elcander by,
 en bauwt gheen stadt om wesen vry,
 casteel, noch schans, noch gheen bedelf ;
 maer om weërstaen u selven self,
 neemt aen, soo langh als ghy hier leeft,
 de wapens, die ons Princ' ons gheeft.
 Stelt selfs in u selfs inghewandt
 de liefde, voor nijdts wederstandt ;
 den aerbeydt, teghen het ghemack ;
 en tegen 't eten, 't vasten swack ;
 het swijghen, teghen 't veel ghesnap ;
 't uytdeelen, teghen 't ingheschrap ;
 de reden, teghen uwen sin ;
 de sorghe, teghen traech beghin ;
 de woelingh, teghen sachte rust ;
 dat oock 't ghedult de gramschap blust ;
 sijt teghen giericheden mildt ;
 dat oock 't vergheven 't wreken stilt.
 Strijdt soo, ò Mensche! t' aller eeuw,
 ghy sult u en den helschen leeuw,
 verwinnen, *soo ghy clouck ghesint,*
verwonnen self u self verwint.

Liedeken

*Ter eeren d'Her GHELEYN BAELE, Prinche der Redenrijcke
gilde der ROOSIEREN. A° 1621.*

ò Nimphen vroedt,
ghy drie-mael drie Goddinnen,
ghy die u voet
by d'Helichonsche vloedt,
comt licht ghemoedt
tot dees Roosieren binnen,
en bystand doet
ons Koren-blommen zoet;
comt! en wildt ons leeren
vieren en vereeren
den Prynch' op dese feest » meest,
die om vreughdts vermeeren,
tot zijn boom gaet keeren,
zijn jonst en milden gheest.

Zeer wijs beraèn,
heeft hy, twee volle jaren,
hier by ghestaen,
zijn Roosen-boom ghelaèn
en wijdt ontdaen,
met wijse konstenaren,
wiens lof-vermaen
gheen tijdt zal doen vergaen
deur haer cloucke dichten,
die den gheest verlichten,
dat daer uut druckx verdriet » vliet,
dat zy konstich stichten,
dat sy niet en swichten
voor 't hoogh Homerus liedt.

Dees Roosen-schaer
gaet ghy alleen verchieren ;
ô Prynch voorwaer !
want ghy voor allegaèr
blynckt onder haer,
als onder 's hemels vieren
de sonne claer
is blykend openbaer.
Dus, om dienst beloonen
commen wy betoonen,
dat wy noch al ons doen » spoèn,
om zijn lofs verschoonen,
om zijn hoofdt te kroonen
met Daphnes kranssen groen.

Rosieren al,
ghy sijt den Prynche schuldigh,
veel bly gheschal
van eer, in 't Ypers dal,
die den toe-val
van mannen menichvuldigh
brocht u ghetal,
't welck hy noch meer doen sal,
want hy gaet elck raden,
om zijn blom met bladen
te laden lancks zoo meer » zeer,
wy door 's gheests weldaden
zijnde *Licht-gheladen*
dit synghen t' sijnder eer.

Claude de Clerck

Aen zijnen vriendt GUIL. VAN NIEUWELANDT *op zijn Poëma*
van den MENSCH.

1621.

Een wijs verstandigh' man en can tot zijnder eeren
niet beter doen, dan dat zijn wercken ander leeren,
want laet hy by zijn selfs zijn wijsheydt al vergaen,
hy wordt een dorren boom, slecht, zonder vrucht gelaën:
zijn hoofdt en is niet weerd't de gaven groot te draghen,
om dat geen meer dan hy daer in en schept behaghen.
Wanneer den snellen tijdt hem bringt in stervens noodt,
het sterft al med' met hem, en 't blijft voor eeuwich' doodt.
Maer eenen man, waer in de wijsheydt is ghegheven,
en die sulckx onder 't volck wil deelen en doen leven;
dien tooght, als hy zijn const elck mildelijcken gheeft,
dat hy 't voor ander meer dan voor zijn selven heeft.
Hy 'n is alleen maer 't vat vol in-ghestorte gaven
van 's hemels milde jonst, ons elcken med' te laven,
ick meen te laven soo dat elcken onder-wijst,
en dat hem over-blijft is dat m'hem eeuwich prijs.

Zoo doet ghy *Nieuwe-land*', want u begaefde sinnen
en willen anders niet dan t'onser leer beghinnen
een werck, een deuchdich werck, dat ons te recht bescheydt
het leven en de doodt, en 's weereldts ydelheydt.

Dees gaven in-ghestort doet gy ons mede smaken,
en wilt ons anders niet dan wijs verstandigh maken :
ghelijck ons Moyses leert met dese woorden cort ;
ghedenckt u sterven opdat ghy verstandigh' wordt.

Dus wie dit boeck deur-siet, 't welck ghy comtons beschencken,
ten minsten als hy 't leest, hy sal op 't sterven dencken.

Soo dient dan uwe gaef tot wijsheydt en verstandt,
't welck ons gedachte dwingt naer 't ander *Nieuwe-landt*.

En soo de goede vrucht uut *Nieu-lant* comt gheresen,
bequaem wilt een *Nieu-lant* voor 't ander nieuwe' wesen :

ick meen het *Nieuwe-landt*, bevrijdt van druck en pijn,
en daer wien datter comt, gherust en saligh' zijn.

Veel weerdigh' schilder cloeck, ghy hebt ons doen verwildert
met u gheleerdts pinceel const-rijckelijck gheschildert :

waer in ons simpelheydt wel te bemercken staet,
end' uwe groote const, die 't al te boven gaet.

ò Vrucht-baer *Nieuwe-landt!* gheen tongh en can u loven
van die beneden zijn, ten waer sy quaem van boven
hier uwen lof voldoen, want ghy gheneghen zijt
niet om u eyghen baet, maer meest om ons profijjt.

Dit gedicht is gedrukt vóór *Poëma vanden
Mensch, inhoudende d'ijdelheydt des werelts,
d'ellende des levens, ende ruste des doodts
beschreven door Guilielmum van Nieuwelandt.*
Antwerpen, by Guiliam van Tongheren, 1621;
in-4°, bl. 10-11

Bruloft-Liedt

Ter eeren den lof-weerden Brudegom CHRISTIAEN WERKIJN, trauwende met joncvrouw MARIE COSIJN, den XXII^{ca} Meije 1622.

Wie sal iet ter weerdts loven,
dat meer heeft in schoonheydts cracht
dan het vrouwen soet gheslacht?
Niemandt niet : want sy te boven
al de weerdts schoonheydt gaen,
en in ons behaghen staen.

Als wy mannen gaen aenschouwen
's weerdts rijkdom, staet en eer,
't schijnt men can niet wenschen meer ;
maer het soet gheslacht der vrouwen
treckt een man, dat hy dit al
om een vrouw verlaten sal.

Als wy den voorzomer merken,
met 't ghepronckt hooverdigh veldt,
wy zijn licht tot vreughdt ghesteldt ;
maer meer vreughdt can in ons wercken
een schoon blijde lack ghesicht,
daerin woont het schutter-wicht.

Dit ghesicht doet ons beminnen,
dit ghesicht ontweekt den lust,
daer al ons begheert in rust;
want wy selden vreughdt ghewinnen,
als wy derven het ghelaet,
dat in schoone vrouwen staet.

't Vrouwe-volck is ons verblijden;
wat vreughdt dat de weerdlt toont,
can door vrouwen zijn verschoondt;
door haer siet men t' allen tijden,
d'aldermeeste vreughdt gheschiën,
omdat wy niet liever sien.

Isser meerder vreughdt gevonden?
isser aenghenamer dagh
voor een man, dan als hy mach
met een vrouwe zijn ghebonden,
die zijn hert in hem verwint,
dat haer boven al bemindt?

Canmen meerder goet verliesen
dan zijn vrouwe goedertier?
Can den man wel rusten hier
vóórdat hy weër gaet verkiesen
eene, die hem weder gheeft,
dat de doodt ghenomen heeft.

Al mijn segghen can hier blijcken
aen dit paren, want *Cosijn*
moet de vreughdt zijn van *Werkijn*,
en zijn treuren af doen wijcken
van zijn eerste vrouwens doot,
daer hy al sijn vreughdt in sloot.

Heeft *Werkijn* hier eens verloren
al sijn blijdschap, al sijn vreughdt,
hy wil weder zijn verheughdt ;
hier toe heeft hy wel vercoren
dese bruydt, dees maghet soet,
die sijn vreughdt weër leven doet.

Dus, *Werkijn!* wilt vreughden maken,
ghy hebt, dat u hert beghert,
en dat Charon had ontwert ;
wilt dan al u wenschen staken,
staeck u treuren, staeck dijn rauw
met u nieuw ghemelde vrouw.

Want ghy sult op straet sien treden
haer, als jonevrouw, als godin,
cuysch zijn in haer huysghesin,
inde kercke vol ghebeden,
sot in 't bedde, t' aller tijdt,
sulck wijf maeckt een man verblijdt.

Maer wat wil ick al verclaren
van veel deughtd en sedicheydt,
't welck in goede vrouwen leydt?
zijt ghy eerstmael welghevaren
met een vrouw, van deughden rijk,
dese sal haer sijn ghelijck.

Wilt u tweede vrouw oock eeren,
blijft met haer niet min ghepaerd
dan soo ghy met d'eerste waert ;
wilt tot liefd' en vred' u keeren :
want ghy weet, dat nijdt en twist,
salicheydt en goedt verquist.

Dan gheen raet en moet m'u gheven,
ghy weet wat hier in behoeft,
en hoe datm'een vrouwe toeft
in deught, liefd' en eerlijck leven,
in ghenouchte, spad' en vrouch :
altijds heeft men werck ghenouch.

Hymen comt, wilt u bereyden
om u vier t' ontsteken licht ;
ick maeck eynde van mijn dicht,
wilt dit paer te bedde leyden :
want den tijdt raedt ons te scheën,
lief by lief is gheern' alleen.

Ghejont door de Redenrijcke gilde van *Maria van
Alsenberghe*, gheseydt *Lichtgheladen*, binnen *Ypre*.

Lof-Dicht

Ter eeren der Redenrijcke gilde der ROOSIEREN, onderhouden binnen Ypre, op haren feestelicken dagh, den xxiiii^{en} Augusty 1622.

ò Sterck-ghestaelden Mars! bloedtgierigh bloedtverghietier!
ò roover, moorder wreedt! naest Jupijn donder-schieter!
Straf-Godt, vol wraeck en nijdt en dolle rasernije!
beminner van verdriet en strange tierannie!
Swerdt-draegher bloedigh root, wiens ooghen elck doen beven!
verdrucker, sonder recht, van veel die deughdigh leven,
voortdrijver vanden twist, groot vyandt van de vrè,
die comt om straffen 't quaet en zelve 't quaet brynght mè!
die d'ackers schoon ghewas gaet deerlick onder-loopen,
die steden schoon ghebautt verkeert in steenen hoopen!
Al hoortm'in ons ghewest u donders grof ghetier,
al zietmen, met gheween, het blaken van u vier,
al ziet m'ons Neder-landt verwoesten en verderven,
en in 't verschrikte volck veel konst door vreesse sterven,
en dynckt noch daerom niet, ò wreedten! t' uwer spijt,
dat ghy 't naer uwen wil noch al te neder smijt!

Al comt gy met u cracht vervarelick ter bane,
op dit kasteel blijft noch 't hof der Roosieren stane,
op dit kasteel als 't hoofdt, clouck, edel, zoo ghesteldt
dat 't noch in 't minste niet en wijckt voor u gheweldt.
Een hof vol roosen schoon, die heerlijck hun vertooghen
met aenghenamen reuck en met vermaeck in d'ooghen.

Een hof, daer 't zoet ghesin van Pallas geest-verlicht,
noch daghelickx in leest hun welgherijmden dicht.

Een hof, waer in men hoort, op Nederlansche snaren,
een Orpheus spelen zoet, niet achtend' uwe maren;
een Orpheus, die ons doet verblijden hert en zin,
met Dibnaas droeve doodt en Don Diegoos min;
en die nogh daghelickx zijn wel-ghetaelde lieden
des menschen droeven geest comt om vermaken bieden.

Zijn lieden, seg ick, schoon die deur een clouck verstandt
zoet-galmigh clyncken doen ons vreughdigh Vlaenderlandt,
daer d'Helichonsehe bend' al beter kan op danssen,
met een ghelijck gheterdt dan op 't ghedicht der Franssen;
zijn wel besneden sangh, die voor den zoeten vloedt
der Batavieren niet in 't mynste wijcken moet.

Dus comt schoon hemels heir, onstervelijcke Goden!
laet desen Orpheus zijn u mildheydt aengheboden;
comt, seg ick, nederwaers, opdat ghy selfs verschoont,
zijn konst-verstandigh hoofdt met lauwer-blaren kroont;
niet als een Cesar vrom nocht als een Alexander,
noch als een Hannibal of dierghelijck meer ander;
maer als een Maro wijs van onser eeuw' en tijdt,
die dickwils met zijn dicht, u Goden, heeft verblijdt.

Wilt uwen Orpheus oock, ò gilde der Roosieren,
zijn schoon ghebladen crans met roosen tusschen chieren;
want zijn gheleerde penn' u gild' alleen verchiert:
maeckt, dat u jonsticheydt zijn konst oock milde viert.

Synght aen dan, Orpheus, synght! laet Mars vry toornigh
en zijn verwoeden hoop doen als Menaden rasen. [blasen

Weest daerom niet bevreesdt, wat zoudt u doch gheschiën?
synght uwen zoeten sangh, 't kasteel is u bevriën.

Gaet, synght zijn rasernije uut onsen zin vergheten.

ò Syngher! op den top van Helichon gheseten,
slaet uwe snarens toon tot uwer eer en lof,
glans-gever van dees stadt en van u Roosen-hof.

Ghejont deur de Redenrijcke gilde van *Maria*
van Alsenberghe, gheseydt *Lichtgheladen*, bin
nen Ypre, den xxiii^{en} Augustus 1622.

Prijs-Dicht

Ter eeren JOOS REBAULT, Prinche vande Reden-rijcke gilde van MARIA VAN ALSENBERGHE, gheseydt LICHTGELADEN, binnen Ypre, den vierden Septembris 1622, op sijnen schildt aende selve gilde ghegheven, waerin staet d'Alderheylighste Maghet ende Moeder Gods met haren lieven Sone ende d'Enghelen rondt om haer danssende, beschreven met dese devise :

Onbevelekte Moeder groot,
gheeft ons vreught hier t'allen tijden,
want het kyndt op uwen schoot,
doet al 's hemels heyr verblijden.

Wie sal my vandaghe bringhen
Salomons verstandt in 't singhen,
Davidts harp', om met een liedt
uwen schoonen schildt te prijsen?
die ghy met een mildt utwijsen,
Prins, aen uwe gilde biedt.

Uwen schildt aen ons ghegheven,
daermen siet de const in leven,
die seer schoon heeft afghebeeldt
't hemels kyndt, des weerdts voeder,
met zijn Nasaretsche moeder :
vindtmen costelicker schildt?

Siet hier binnen Godt gheseten,
Godt, die d'euwicheydt kan meten ;
siet hier niet alleen een maeghdt,
maer Godts moeder hoogh ghepresen :
kander schildt gheschilderdt wesen,
die noch hoogher bilden draeght?

Dese Moeder is de mane,
met vol aensicht eeuwigh stane ;
een oprechte sonn' is 't Kindt,
die de weerdlt gaet duerblincken
en verlicht; hoe! sal ick dincken,
dat m'een schildt noch claerder vindt?

Dit soet kyndt is een waerachtigh
konynggh groot, die 't al is machtigh ;
als ick op sijn moeder sie,
en haer weerdicheydt versinne,
sy is 's hemels koninghinne :
vindt m'een meerder schilderie?

Dese maghets aenschijn effen
gaet de roosen overtreffen,
haer kyndts voorhoofd gaet het wit
van de leliën te boven :
salm' een schildt dan konnen loven ,
daer meer schoonheydt binnen sit ?

Voor dit kindt, daer wy naer lusten,
heeft dees maghet om te rusten,
een sneeuw witten schoot bereydt,
schoot van meerder suyverheden
dan het sneeuw, nieuw, onbetreden :
vindt men grooter suyverheydt ?

Hy, die dondert inde wolcken
en doet beven alle volcken,
speelt hier, met een bly aenschijn ,
in dees Nimphes armen schoone,
hy, die speelt met 's levens croone :
kander lievelicker zijn ?

Honigh is hy, die wy groeten,
sy is melck, niet om versoeten,
melck is 't kindt oock, die ons voedt ;
honigh is die maghet weder,
daer al 't soet in storte neder :
vindtm' een schildt van meerder soet ?

's Weereldts salicheydt, ô Menschen,
sietmen hier, daer wy naer wenschen,
't hopen oock van 's hemels vreught,
daer ons ziele soeckt te commen :
van gheen schildt en machmen rommen
die de menschen meer verheught.

Laet ons al ons levens tijden ,
daer in nemen ons verblijden :
want uyt Jesus elaren glans
nemen d'engels hun vermeyen,
diem' hier siet, met vreughdich reyen
rondt hem maken eenen dans.

Laet ons oock gaen singhen, danssen,
en met heughelijeke kranssen
onsen Pryn het hoofd becléen.
Hy, die schenckt den schildt uyt jonste,
soo vol heylicheydt en conste :
laet ons sijnen lof verbreên.

ô Kyndt Jesus ! vreughdts fonteyne,
ô Maria, maghet reyne !
kan ons zoo veel vreughdt gheschiên
door u schilderie t' aenmercken?
ach ! wat vreughdt sal in hem wercken,
die u sal hier boven sien ?

Daer men sien sal recht de waerheydt
van u goddelijcke claerheydt,
claerheydt niet van onsen tijdt,
maer van d'eeuwich ander woningh
voor u koninginn' en koningh.
Ach! hoe sal hy zijn verblijdt!

Wildt tot onsen Prinse keeren
sulck een vreught, voor sijn vereeren
aen u gild', ô Maeghdt! ghedaen,
gheeft hem, bidd' ick, en ons mede
u woonst, daermen sal in vrede
eeuwich wesen *Licht-ghelaèn!*

Belgica.

Mijnheeren, ziet my aen en laet mijn clacht vermanen
u vreugdigh bly ghemoedt, duer medeliën, tot tranen.
Ick bem het Nederlandt, landt, ongheluckigh landt,
het welck in vlammen staet duer Mars verwoeden brandt !
Twaelf jaren heb ik slechts de vrede moghen smaken,
nu bem ick wederom in Mars vervlouckte kaken ;
het waer my min verdriet, waert dat ick onverseheën
my leden seventhien mócht hebben clouck by een,
en dat ick onversaeght my, zoo ghesteldt, mocht roeren,
om teghen Turcken wreet of Heydens krich te voeren,
dan mocht ick altemet verbliën, als mijn gheweldt
mijn vyandts groote macht verslaghen hadt in 't veldt.
Maer nu, wien dat verliest, helaes ! ick moet al lijden,
duer dien mijn leden selfs d'een teghen d'ander strijden.
Dat selfs den Oceaen, die my den rugghe spoelt,
my niet verkoelen mach, maer self öock 't vier ghevoelt ;
want zijnen glatten rugh, die ziet m'öock dikwils branden,
met donders vier en roock, en gloeyt my d'oorloghs tanden.
Dus is my 't lichaem schoon, duer 't vier gheworden kranck,
niet recht en kan ick staen maer 't allen sijden manck.

Aensiet de menschen al, waer sachmen ooyt lichamen,
 die met haer leden niet recht over een en quamen;
 de handen siet men 't hoofdt allomme voren staen,
 de beenen draghen 't last, de voeten vredigh gaen;
 't gaet met my anders toe, want wilt mijn handt verjaghen
 de plaghen van mijn hoofdt, den voet en wilt niet draghen.
 Ach! Hollandt, Zeelandt boos! voorwaer ghy zijt de schuldt,
 ghy hebt u met mijn vier en kettery vervult,
 en ander leden noch ghedwonghen door u woorden
 om wederstaen hun hoofdt en zoo zich selfs te moorden.
 Ziet Spaeyngen is u hoofdt, hetwelck u droevigh ziet
 de leden vol van twist zelf bringhen in 't verdriet,
 u weeldigh heerschappien, u groot en rijke steden,
 u vruchtbaer ackerlandt onnuttelick vertreden.
 Och! keert, ick segh u, keert, en laet den dullen nijdt
 u met zijn onverstandt niet leyden langhen tijdt.
 Maer nu, wien sien ick daer zoo heerlick vertooghen,
 wiens aensien elcken mensch vermaecken heeft in d'ooghen?
 Hoe? 't is hy, die my troost als ick in 't lijden ga.
 Ach! onbeweeghden heldt, vol-vromen Spinola!
 ziet hier het Nederland haer werpen vóór u voeten,
 aenroepen uwe kracht, om haren druck te boeten;
 de hulp van u verstandt, voorsichtigh in 't bedrijf,
 't welck u vyanden al de korsen jaeght op 't lijf;
 het mannelick ghemoedt is al in u ghedreven,
 men siet voor u ghesicht veel stereke steden beven,
 om dat u wijsheydt groot niet laet yet anders toe
 dan 't quade volck te slaen en deughdt te doen de goê.
 ô Groot, duerluchtigh vorst! siet dan op u beminde,
 die ghy deur liefden voor u vader-landt versinde;
 aensiet hoe dat zy staet van 't quade volck ghescheurdt
 de leden schoon van een en 't allen tijden treurt.

Zy comt voor u alleen! voor u haer tranen storten!
betrouwende u, ô Prins! dat ghy wel zult verkorten
haer langh gheleden rau, die haer is aenghedaen
van u vyanden boos, ô clouck Italyaen!
Ach! hoogh verheven vorst! wilt dan de quade dwinghen,
op dat zy onder 't hoofdt mijn leden weder brynghen.
't Hoofdt, seg ick, Spaeyngen, 't hoofdt om volghen 't hoofds-
en zoo 't gheloove wijst, het heyligh woordt van Godt. [ghebodt

SPINOLA.

Veel-weerdigh Nederlandt! hoe claeght ghy dus van lijden,
ter wilen het gheluck u vrienden doet verblijden?

Hoe meent ghy, dat ick u ghedaen heb uut mijn zin,
om dat ick bem gheweest wat langhsaem in 't begin?
om dat ick niet terstondt den vyandt heb bespronghen
met haesten ongheschickt, die anders dient ghedwonghen?

Meent ghy, dat ick hier door hem vreesd' en zeer ontsach,
of dat my, als vervaerdt, den moedt in d'assen lach?
Neen, neen! den man, die yet met haesten wil beginnen,
't sal selden duren langh en cleen gheluck ghewinnen.

Ick heb aensien den tijdt eer dat ick yet began,
en waer dat mijn gheluck voor best mocht vallen an.
En hier-om was 't ghemoedt in 't minste niet verloren,
't welck in Italyën is t' uwer hulp gheboren,
die d'oorlogh met verstandt kan voeren, lief, het deert
den vyandt al veel meer dan 't snijden van het sweert.
Den vos bejaecht sijn aes al sonder hem te roeren,
hy lecht hem stil als doodt en blijft zoo ligghen loeren,
wanneer de craeye meent hem t' eten met ghemack
zy komt en wert ghevaet en vult hem self den sack.

Veel hebben oock ghemeent, dat ick lach als bedorven
en dat al mijnen moet deur vreesse was ghestorven;
maer ick wacht op 't ghewin, en als 't ten nausten neep
heb ick ghegrepen vast en houde dat ick greep.
Dus heb ick my vertoocht ontrent de Vriessche kanten,
een onbevreesden *Bergh* voor *Gulyck* oock doen planten;
een *Bergh*, een edel graef, die zeer wel konst ghevroèn,
wat quaet dat *Gulyck* sterck u vrienden koste doen.
Dus heeft hy 't vast beleydt; 't heeft *Gulyck* zeer verdrotten,
dat hem duer desen *Bergh* de leeftocht was ghesloten,
en datter gheen ontset tot zijnen troost en dreef,
en dat den cloucken *Bergh* vast rondt sijn mueren bleef;
zoo dan den edel *Bergh*, daer sonder wijcken staende,
dwongh *Gulyck*, dat het selfs van overkomst vermaende,
hetwelck deur hongers noodt in 't eynd hem overgaf,
ansierend' ons groot ghemoedt, het welck hem viel te straf,
om datter gheenen troost van Hollandt was gheschoncken,
(wiens hert tot inde schoen deur vreesse licht ghesoncken),
gaf my de borgerie in handen al gheheel
de sleutels van hun stadt en sterckte van 't kasteel.
Nu dan, lief Belgica, verheughdt, wilt vreughdt ghenieten,
ter wilen 's vyandts oogh moet bitter tranen ghieten,
dit is 't ghewin voor eerst, hetwelck groot voordeel brynght,
tot mijn voornemen goedt, dus laet u weenen, synght!

BELGICA.

Wel an, bedroefde Belgica,
loft nu den vromen Spinola,
die zeer verzoet heeft uwen druck
en noch vervoordert u gheluck.

Hy heeft, (dus is hy groot gheacht),
ghedwonghen *Gulyck* deur zijn macht ;
al was het sterk, deur 's hongers noodt
wiert al zijn kracht gheslegghen doodt.

Zijn Bergh, die rondt hem staende bleef
en al zijn moedt in d'asschen dreef,
die docht de borgherie te straf,
dies elck hem in zijn handen gaf.

Het was voor 't rechte Belgis saet
een plaetse vol van roovers quaet ;
maer al veel meer als 't dede pijn,
zal 't nu des vyandts quellyngh' zijn.

Ach, Hollandt, Seelandt, waert ghy vroedt
ghy zoudt oock keeren u ghemoedt,
u zelve geven, naer Gods woordt,
an hem, an wien ghy toebehoordt.

Wat windt ghy doch? u macht verflaudt,
en werdt noch langhs zoo meer benaudt ;
ziet u ghemeent wordt uut-ghetcerdt
deur gift, om voeren 't oorloghs sweardt.

U borgherie steckt vol van twist
elck kijft om recht, en elcken mist
het rechte recht en oock de wet,
die elck in recht en vrede set.

Mist ghy in 't een, bedynckt u vry,
het tweede missen is u by,
ghy meendet my te doen verdriet,
maer al ghemist, 't is u gheschiet.

Ick sie veel hulp u afghestroomdt
en uwen rom oock neer ghetoomdt;
't scheen eertijds al te zijn voor u,
maer 't is al voor mijn vrienden nu.

Ghy plocht te komen uut zeer prat,
belegghen schrans, kasteel of stadt;
nu licht ghy still' en zijt vervaerd
u sterecten deur beleg beswaerd.

Waer is u boffen, blasen al?
waer is hy, die 't al dwynghen zal?
waer sit hy, dat hy niet en comt
daer ghy zoo zeer op hebt gheromt?

Ick weet wel wien hem biedt den tandt
en cleen ghemoedt houdt binnen 't landt,
't is Spinola, den vromen heldt,
die u gheheel in vreese stelt.

Geen wonder is 't dat uwen gheest
voor zuleken vromen krijgher vreesst,
die onverwinnelick bestrijdt
u mueren, en ter neder smijt.

't Is Hanybal in stoutigheydt,
Trajanus in gherechtigheydt,
een Cesar, die geen aerbeydt vliedt :
die *Gulyck* bryngt in zijn ghebiedt.

Bemereckt, ach ! Hollandt, Seelandt heeft !
hoe dat hy nu de voorhandt heeft
voorspoedigh naer zijn will' en zin,
om 't eynd' te keeren als 't begin.

Dus loven wy den vromen man,
die t' uwer spijt u dwynghen kan,
met vieren schoon, want hy 't verdiendt,
omdat hy maeckt van vyandt vriendt.

SPINOLA.

Is zulcks van my gheschiedt, wel ? wien zal dan verachten
dat mijn voorsichtigheydt dit wilde wat verwachten.

Waer is 't my te vergifs ? neen, my is tijds ghenough,
den vyandt zal mijn slaèn noch prouven al te vrough.

BELGICA.

Ach ! onverwinlick heldt, voorsichtighen, ô vromen !
ziet an mijn rechter aerm, 't welck ick moet Vlaender nomen ;
mijn rechter aerm zoo clouck, wanneer die haer verheft,
zy koning-rijcken groot in 't slaèn wel over-treft ;
den aerm waervoor den hoop der Lelyën moet beven,
die dickwils hun uut veldt deur slaghen heeft ghedreven,

dien is my niet ter wil, want een bequamigh let
is haer noch afgescheën en doet haer groot belet ;
mijn Vlamijnghen hier deur oock lijden grooten rauwe,
die, om des vijandts macht te krancken, zijn ghetrauwe.
ô Groot beschermer clouck ! ghy weet, ghy kentd hun kruus,
het welck is, t' mijnder leet, de stercke stadt van Sluus.
Ick naem haer stercke stadt, maer is 't dat ghy wilt drijven
daer teghen uwe kracht, niet staend' en mach zy blijven,
maer voor u zijn te kranck ; want als 't wel is bedocht
ghy hebt wel stercker slot in u gheweldt ghebrocht.
Zoo moecht den leeu dan staen met open claeu en tanden,
die elcken maeckt vervaerd't wanneer zijn ooghen branden.
Dus bid, ick, edel heldt ! doet my noch dese deught,
welck in u krachten leydt, maeckt Vlaenderzoo verheughtd.

SPINOLA.

ô Nederlandt ! mijn lief ! waer heb ick oyt besweken
mijn angebeden hulp van Vlaender afgheveken ;
dees Vlamynghen ghetrau, zoo vroom, zoo clouck ghesindt,
u weerdigh lief-ghetal en van mij zeer bemindt,
heb ick hun niet verjaeght den vyandt wt Oostende,
alwaer den vyandt eerst mijn oorlooghs macht bekende.
Het sterck onwinbaer slot, dat zoo zeer had gherooft,
heb ick, tot vyandts spijt zeer wel ghebroken 't hoofd.
't Is nu des vyandts pijn want zijn clouck oorlooghs schepen
alreedyt heeft grooten roof den vyand afghegrepen.
Dus Nederlandt, mijn lief ! dijnekt niet dat uwen heldt
de stercke stadt van Sluus zal laten onghequeldt ;
maer hope met der tijdt de sluus zoo wel 't ontsluten
dat oock 'des vyandts macht al stroomen zal daer buten.

Dat ander lieten staen verschryckt door vreesc zeer,
 dat heb ick clouck volbrocht, en schick 't te doen noch meer.
 En heb ick niet bereydt gheweest voor u te slaven?
 als Hollandt *Blockers-dijck* wel meenden deur te graven,
 't welck zijnen veldtheer sandt met volck te *Watervliet*?
 Hier teghen quam mijn macht, die hy zoo seer ontsiet;
 hy meend' het schalck te doen, maer ick wist hem te spelen
 een schalcker oorlooghs treek, en my van daer te stelen;
 hem latende wat volckx, ick track met legher voort
 den Rijnstroom over haest, en viel hem daer an boordt.
 Daer heb ick hem ontwerd' 't sterck *Oldenseel* en *Lynghen*,
 en *Lochem* wild' ick oock mijn crachten t' onderbrynghen,
 met sterck casteel *Crakau* en *Wachtendonck* en *Grol*;
 dus stack ick 't vyandt heir van anext en vreesse vol.
 Noch wilde mijn ghemoedt een meerder cere draghen,
 want *Rijnsbergh* heb ick oock ghewonnen daer zy 't saghen;
 al lach den vijandt daer tot sijn ontsedt ghereedt,
 de vreesse van mijn kracht hun moet verloren smeedt.
 Zij meenden *Grol* terstondt my weder-om t' ontweren,
 ter wijlen dat ick socht hem elders noch te deren.
 Dus keerd' ick tot ontsedt, met mijnen legher straf,
 het welck duer cleenen moedt, zoo my docht, my begaf;
 dus bem ick, clouck ghemoedt, alleene voort ghetreden
 tot half 't lijf in 't moras, niet sparende mijn leden,
 wanneer mijn volck my sach dus angaen sonder vaer,
 zy grepen eenen moed en volghden my dan naer.
 Dus heb ick *Grol* ontset, 't welck my weer was ontnomen
 en had ick niet gheweest alleene sonder schromen.
 Zoo dan, lief Nederlandt! laet uwe droeve stem
 dijnekt, dat ick, als te voor, noch dijn beschermer bem.
 Terwijlen het bestandt noch deurde van twaelf jaren,
 en heb ick niet verswimt mijn crachten t' openbaren.

want sijnde in 's Keyzers dienst, veel steèn tot zijn ghewin,
en om u te verblièn, heb ick ghenomen in;
te weten : *Grevenbrouck*, met *Caster*, *Duren*, *Aken*
en *Berchem*, *Wesel* sterck, wild' ick u vrienden macken;
en oock een Christen volck van 't Rooms gheloove goedt,
waer voren dat ick waegh mijn rijkdom en mijn bloedt.
En heb ick niet verkranckt wel zeer des ketters wonyngh
in 't landt des Palatijns, op Derthien avond konyng?

Daer troock ick veer' en vreemd met eenen leggher groot
in 't minste niet bevreesdt voor 's vyandt teghenstoot.
Al lach den Guessen vorst daer met veel oorloghs gasten
hy was niet eens zoo stout mijn crijgs-volck an te tasten,
met eenen *Papen bril*, oft immers zoo ghenaeamt,
meend' hy te derren my, en maken my beschaemdt;
maer ick heb, t' zijnder spijt, mijn anslach zoo begonnen
dat ick veel plaetsen sterck en steden heb ghewonnen.

Dus hem ick weder-om naer u, mijn lief! ghedaeldt
naer dien ick 's vyandts rom veel eer had afghehaeldt.
Naer u, seg ick, mijn lief! en heb alreè bewesen
mijn hulp, u zeer ghetrau, om u verdriets ghenesen,
als een goed medecijn op 's menschens wonde ziet
gheswel oft eenigh quaet, dat die mocht doen verdriet,
zal hy, als werck-man goedt, het operst eerst verjaghen,
eer dat het rechte zeer verderft met meerder plaghen.

Zoo heb ick oock ghedaen, want ziende *Gulyck* quaedt
voor u, het welck u zeer nochtans niet an en gaet;
maer dat het maer daer op om quellen was gheseten,
ick hebbe zulek quaet vleesch hem selven doen uut eten.
't Wast noodt te zijn gheweerd, opdat ick dan te bet
ghenesen mach u zeer van hem niet meer belet.

BELGICA.

Ach! aldereloucksten Prins, al waert dat al mijn haren,
tot uwen lof en danck, bequame tonghen waren,
noch waert niet moghelick, dat zy, die voor u buught,
die recht zou spreken uut, ghelick haer hert betuught!

SPINOLA.

Nu dan, ghy leden goedt, verheughdt nu al te zamen!
den vijandt is bedroeft, en moet hem voor my schamen.

En ghy, ó Vlamynghen! die u zoo clouck betoont
om krancken 's vijandts macht, en mijn gheweldt ver-
ick zal u loonen zulekx. En acht niet die u quellen, [schoont,
ick sal om helpen u mijn bloedt te pande stellen.

Ick weet wel wat u deert, en zal eer langhen tijdt
— bem ick een vroom gheweest — u maken noch verblijdt.

Wat dier zal doch den leeu in sterkheydt over treffen?

Wat voghel boven cracht des arents hem verheffen?

Neen! wat haer teghen komt, eer hy daer scheyden of,
het werdt deur haer gheweldt ghemaect zoo cleen als stof;
ick bem dan als een leeu deur mijn zeer sterke daden,
als arent snel om zien, waer dat ick mach beschaden
mijn vyandt, t' zijnder spijt, wel an dan! zal hy my
noch kunnen wederstaen en erghens wesen vry?

Neen, neen! den Oceaen en zal hem niet bewaren
in zijnen diepen grondt, oft onghetemde baren,
noch al het boose volck van Luther en Calvijn
tot duvels aes ghebroedt en tot hun groot ghepijn.

heb ick mijn vaderlandt, Italyën, verlaten,
om hier te zijn vereerd deur crachten t' uwer baten,
en dynckt niet, dat ick zal mijn eere maken slecht,
deur 't wijcken van een saeck, van my eens aengherecht.
Zoo langh als mijn gheweldt in 't lichaem blijft besloten,
zoo langh als my het bloedt niet al en is vergoten,
zoo lang als 't sweerd kan zijn ghedreghen van mijn handt,
en zal ick niet afgaen dijn hulp, ò Vlaender-landt!
Dus zijt al onbevreesdt en laet gheen moedt verflauwen,
wilt u op my, die u beschermen kan, betrauwen;
laet *Gulyck* u verbliën, en vieren mijn ghewin,
en dynckt, 't sal meer gheschiën, dit is maer een begin.

Edel Heeren,
t' uwer eeren
is dit cleen vertoogh ghedaen.
Wilt bemercken,
dat mijn wercken
van den tijdt zijn *Lichtghelaën*.

Als de maren
zeker waren
van 't ghewin, dat u verheugdt,
d'ader moeyde
my, en vloeyde
om te vieren *Gulyckx* vreugdt.

Dies ick vrochte
en ick sochte
naer mijn pen , die stelde licht
Belgis clachten,
oock de crachten
van ons veldtheer in mijn dicht.

Is mijn jonste
cleen van conste,
cleen oock t' uwer vreughtd gheschiedt,
wilt verschoonen
mijn vertoonen,
dynckt, den tijd en hadt gy niet.

Belgica.

Ziet my, mijn heeren aen, en laet mijn clachte manen
u vreughdigh bly ghemoedt duer medelièn tot tranen !
Zijt, segh ick, droef met my ! want ick bem 't Nederlandt,
landt, dat in 't slyndich vier van d'oorlogh gloedigh brandt,
landt, dat der Gallen borst den vorst oock van Brettaenyen
schijn-vredigh doen verdriet, uut enckel nijdt op Spaeinjen ;
dat my veel dueghden wenscht, zy lijden t' aller stondt,
bevreesdt voor mijn gheweldt wanneer ick bem ghesondt.
Zy lachhen in mijn leedt, omdat ick onghenesen,
moet baden in mijn bloedt, mijn eyghen moordt-kuul wesen .
Krijgh ware my maer spel, waert dat ick onverseheèn
mijn leden seventhien mocht hebben clouck by een,
en dat ick zoo ghesteldt, mijn crachten mochte roeren
om den Maechomethaen het oorlogh aen te voeren,
dan mocht ick zijn verheught als mijn ghevreesdt gheweldt
mijns vyandts groote macht verslaghen hadd' in 't veldt ;
maer in dees oorlogh wreedt, ach aermen ! moet ick lijden
gheduerigh het verlies, wien datter wint in 't strijden,

duer dien mijn leden selfs staen teghen een vergramt
 dat hy oock, die my moet de leden spoelen, vlamt;
 zijn noordschen couden plas ick dickwils moet sien branden
 in 't donderigh ghetier, 't welck my gloydt d'oorloghs tanden.
 Hier duer mijn lichaem schoon onlijdigh zeer gheniet,
 't welck my maeckt manck het gaen, onendigh mijn verdriet,
 Merck ick de menschen aen? noydt sach ick hier lichamen,
 die met haer leden niet recht over een en quamen;
 de handen zietmen 't hoofdt allomme voren staen,
 de beenen draghen 't last, de voeten vredigh gaen.
 't Gaet anders toe met my, want is 't een let gheneghen
 om weeren mijn verdriet, het ander staet daer teghen;
 't wil in zijn eyghen druck hernemen vrueghdt en lust,
 in 't sweetten van zijn bloedt zijn anghename rust.
 Maer wien doet my dit leedt, wat 's d'oorsaek van mijn elaghen?
 wien heeft op my dit leet ghestort, den beker aller plaghen?
 Ach aermen! quaden raedt, helaes! veel tierannie,
 ongoddelick verstandt, met helsche ketterie!
 Ach! Hollandt, Zeelandt boos! ghy hebt dit in ghedroncken
 en my den drouven dranck van oorlogh oock gheschoncken;
 ghy, die nu maer te wel tot u verseeeren proefdt,
 wat u den moetwil broedt, die u en my bedroeft.
 En noch zijt ghy zoo boos, dat u vervlouete woorden
 noch pramen ander leen, om oock hun selfs te moorden,
 om boos te wederstaen hun majesteit en hoofdt,
 den welcken toornigh ziet, hem van zijn landt ontroofdt;
 uw' weeldigh heerschappie, u groot' en rijke steden,
 u vruchtbaer ackerlandt, onnuttelijck vertreden.
 Ach! keert, ick segh u, keert! eer ghy de straffe lijdt,
 die ketterie u broedt uut uwen boosen nijdt.
 Ach! keert en spieghelt u aen uwen Beemschen koninck,
 (die noch, tot groot gheluck, u heeft tot voester woningh),

hoe dat hem ketterie, vol nijdt en trotsen moet,
 ghekost heeft het verlies van eere, bloedt en goedt.
 Maer wien compt daer voor my zoo heerlijk hem vertooghen?
 die my den druck verlicht en geeft vermaeck in d'ooghen?
 Ach! 't is hy die my troost, verhuecht u, Belgica!
 't is d'onversaeghden heldt *Ambrosy Spinola*.

Gaet aen, bedroufde maeghdt! gaet werpt u voor zijn voeten,
 om zijn hoogmoghendtheydt eerbiedelick te groeten;
 gaet, smeeckt zijn clouck verstandt, roept aen zijn vroom
 't welck zijn vyanden al de korsen jaeght op 't lijf; [bedrijf,
 zijn mannelijk ghemoedt, 't welck heftigh aen ghedreven
 doet met een oogh opslach mijn water-leden beven,
 met al hun slooten sterck. Gaet, segh ick, gaet hem toe
 die u verderve strak en voren slaet de goè.

ô Groot duerluchtigh vorst! ziet eens op u beminde,
 die gy duer liefden voor u vaderlandt verzinde!

Anziet, hoe dat zy staet van ketterie gheschuerdt,
 de leden schoon van een, en t' allen zijden truert.

Zy compt voor u alleen haer bitter tranen storten,
 verhoopt duer uwe macht haer lijden te vereorten;
 verhoopt duer u t' ontgaen haer langh gheleden druck,
 om hooghen uwen prijs en grooten haer gheluck.

Zy compt voor u alleen, omdat ghy hebt verlaten
 u loflijk vaderlandt, niet om dat u zou baten
 veel rijcken loons ghewin, maer om wel t' uwer lof,
 te gheven my den troost, en u Mars, lauwer-hof.

Nu dan, verheven Princh, wilt doch mijn kettters dwynghen,
 dat zy my onder 't hoofdt de leden weder-bryngghen,
 'k meen onder Spaeynien 't hoofdt, om volghen het ghebodt
 van hun oprechten Princh van 't Roomsche gheloof en Godt.

SPINOLA.

Veel-weerdigh Nederlandt, hoe claeght ghy dus van lijden
 ter wijlen het gheluck u vrienden doet verblijden ;
 wat is 't, dat ghy begeert? Betoog ick niet ghenouch
 mijn onrust t' uwer baet, mijn sorghen spad' en vrouch,
 dat my mijn nachten zijn niet dan ghedurigh waken,
 de daghen aerbeyt swaer, om u verhueghdt te maken,
 of meent ghy, dat ick u ghedaen heb uut mijn zin,
 om dat ick bem gheweest wat langhsaem in 't begin?
 Om dat ick niet terstondt den vyandt heb bespronghen
 met haesten ongheschickt, die anders diendt ghedwonghen ;
 of dat mijn hert en gheest hem vreesd' en zeer ontsach
 die noydt was stout ghenough te bieden my den slach.
 Neen, Lief! mijn grooten moet en liet ick noydt verloren
 die in 't rijk *Genua* is t' uwer hulp gheboren ;
 maer heb aenzien den tijdt eer dat ick yet began
 en waer ick tot u winst, voor best mocht vallen an.
 De menschen, diemen ziet met haesten yet beginnen,
 onvast en onberaèn staen om yets goeds te winnen :
 die wijslick d'oorloogh voert, zijn vyandt maekt bevreest
 niet met sijn blijekrigh sweerdt, maer met sijn wijsen gheest ;
 dus heb ick, wijs bedacht in Brabandt my begeven,
 den vyandt, die voor my verborghen lagh al beven,
 hielt *Bredael* sterck ghemandt, een stadt van groot gheweldt,
 daer ick nochtans mijn heir heb rond' om vast ghesteldt,
 zeer sterck ghebollewerckt, dat selfs elck Gues moet segghen,
 ick hebben nooyt ghesien een stadt zoo wel belegghen,
 al is 't dat tijdt en cost wat aenghelooopen heeft,
 Sterck *Baedael* is een stadt, daer zoo veel weerd' anclecft.

Mauritsius haer pryns, die my zeer wijdt van buten
 sach sijn onwinbaer stadt omgraven en besluten,
 en dat hy niet en wist te helpen haer uut noodt,
 't leedt zoo ter herten nam, dat hem bracht aen zijn doodt.
 Den grave zonder landt, met sijn ghesteerte mannen,
 den hertogh zonder handt, met 't Frans volck aen ghespannen,
 der nieuw Orainjen pryns met Dennemerksche macht,
 met den Veneetschen troost, met al der Staten cracht
 ghebrocht te saem op 't veldt, noydt consten my beletten,
 't gon' dat ic hadt bestaen, noch *Bredael* sterck ontsetten.
 Noydt waren zy zoo clouck een deel te smijten af
 van mijnen legher, noch 't convoy, dat spijsje gaf;
 zij deden wel de proef, maer duer mijn cracht u luckte,
 dat ick behieldt mijn eer, en *Breda* sterck verdruckte.
 Als dan den vyandt sach, dat ick volherdigh bleef,
 hy brack hem schandich op en hy naer *Breda* schreef,
 dat zijnen gouverneur de stercke stadt zou laten
 mijn eerelijck ghewin, ontweldicht van de Staten
 ontweldicht van zijn pryns, en dat hy met ghespuus,
 dat daer noch binnen was, zou Hollandt comen t' huus,
 om dat hy niet en sach, noch middel wist te drijven
 dat zulck een sterke stadt hem mocht in handen blijven;
 en dat ick langhs zoo meer hun dwongh met groot ghebreck.
 Het welck den bastaert dreef te maken zulck bespreck,
 dat ick hem met sijn volck zou laten dees ghenade
 van 't uitgaen, zonder doen hun goedt of leven schade.
 Dit liet ick toe, dus ginck den gueschen hoop bespot
 zeer drouvich om 't verlies van hun gheweldigh slot.
 Nu heb ick *Breda* sterck voor uwen pryns ghewonnen
 'twelek nooyt scheen te gheschiën wanneer ick 'thad begonnen
 om al het groot gheweldt, 't welck sterck was op gheset,
 vyandigh teghen my, tot *Bredaels* blijd' ontsot.

om 's wynters onghemack, om hooghen vloedt van water,
daer med' ick was ghedreyghdt juist naer het guesghesnater ;
maer ick slough in den wyndt wat dat het peep of songh',
vertouvend onversaeghdt, tot dat ick *Breda* dwongh.
Is zulex van my gheschiedt en zal 't u brack behaghen,
u wanghen dus bestoort van tranen noch te draghen?
zult ghy noch zijn bedroeft in dees zeer blijde maer?

BELGICA.

Niet meer, duerluchtigh heldt! Nu syngers, volgt my naer
synght Belgicae's verblîen, synght aen een juechlijck loven
't veldt-overhoofdt, 't welek nu al ander gaet te boven ;
hoe *Breda* nu gebrocht mijn conyngh onderdaen,
noydt zal een vollen loon u lauwer kroon ontfaen.

SANGH.

Nederlandt, wilt u verblijden,
ghy zijt nu versocht u lijden,
staeckt u weenen, Belgica!
Looft de wijsheydt, looft de crachten,
looft de daden, groot te achten,
vanden marquis Spinola!

Uwen oorloghs heldt verheven,
die u leden thien en seven
zouckt te brynghen onder 't hoofd
onder een kerck, die warachtigh
allom vredigh en eendrachtigh
in Godt en zijn woordt ghelooft.

U verdervers zijn ontgonnen,
hunnen hooghmoet schijnt verwonnen,
omdat *Bredael* is gheweerd
uut der Staten bloedigh handen,
volck, dat met zijn scheerpe tanden
zijn volcx vleesch en bloedt verteerd.

Zijn volck, 't slecht en arm ghemeente,
dat noch 't meerck van zijn ghebeente
wordt duer schattyng hant-gheruckt;
niet om zijn verdriet te dinnen,
maer om meerder heer te winnen,
om in krijgh te zijn verdrückt.

Bredael is hier af ghesesen,
Breda, 't welck scheen hoogh gheresen
buten aller menschen cracht,
of 't gheterght was of bespronghen,
maer den Maerquis heeft ghedwonghen
hem duer hongher in zijn macht.

Bredael is nu overcommen,
Breda, daermen hoord' op rommen,
in Calvynus snoo ghebroedt,
op zijn groote bollewerken,
wel voorzien; maer geen verstercken
helpt, daer Godt zijn handt afdoet.

Hollandt, Zeelandt, Vrieslandt mede,
dat ghy oock met liefd' en vrede
over quaempt, en haest versocht
uwen Princh en Godts ghenade,
haest vergaen zoudt al u schade
die u boosheydt heeft ghewrocht.

Zult ghy nummermeer ghedyncken,
dat Godt laet zijn roeden syncken
over u moetwillicheydt!
Ziet ghy niet zijn water-vloeden,
peste, dierst en oorloghs bloeden,
dat ghy die niet af en leydt?

Ziet ghy niet dat Satans listen
onder al in borghers twisten!
Ziet ghy niet dat ketterie,
ziet ghy niet dat valsche leeryngh,
sterck weêrhoudend' u bekeeryngh,
is der zielen tierannie?

Hoordt ghy niet uw op-gheblasen,
boose predekanten rasen
anders niet dan schimp en smaet
op Godts kereke, die zy derven,
doende menich mensche sterven,
dat hy in 't verdommen gaet?

Ziet ghy niet noch kond' ghy gissen
al u onverstandigh missen ?
Kendt, dat ghy dit missen ziet;
dat ghy my niet kondt beswaren
zoo ghy wel liet gaen de maren,
want de pijn' u selfs gheschiedt.

Het gheleek, dat u krijghs hoopen
zouden af mijn landen loopen,
alles maken tot een roof;
oock bedwynghen d'ingheseten,
maer zoo valsch is u vermeten
als u lieden valsch gheloof.

Ick weet wel wie doet verkouden
uwen moedt, en in doet houden
uwen wel ghemeenden loop,
uwen roof en u brand'-stichten
van Gods husen, boose wichten!
uwen goddeloosen hoop.

't Is den cloucken heldt der helden,
die zijn eer op Martis velden
als een Alexander draeght;
stout, als Hannibal ter baen is,
oock gherechtigh als Trajaen is
en als Cesar aerbeydt waeght.

Spinola, schrick der Hollanders,
Spinola, vrueghdt der Brabanders,
vrueghdt van al mijn leden rijk!
die, als goè trauw ondersaten,
weder-strijdigh zijn de Staten,
die my doen 't groot ongheljik.

Desen loven wy met sanghen,
desen moet den danck ontfanghen
dat hy onse Majesteyt
Breda gheeft om te regieren;
desen doet de vrueghden vieren
lof zy hem in eeuwigheydt!

SPINOLA.

Is zulcx van my gheschiedt, wylt langhs om meer verwachten,
u vrueghdt duer mynen moedt, u welvaert duer mijn crachten;
om maken u ghesondt is my noch tijds ghenouch,
want mijnen vyandt prouft mijn slaen noch maer te vrough.

BELGICA.

Naer dien ghy zijt ghesint de leden te vercloucken
van u lief Belgica, die 't compt aen u versoucken,
ziet an, clouckmoedigh heldt! mijn weerdigh Vlaenderlandt,
mijn leeu, mijn beste ledt, mijn trauwe rechter handt;
mijn handt, wiens cracht alleen doet conynckrijcken beven,
wanneer zy haer in 't veldt compt tot den slagh begheven,

om dat zy menichmael, tot spijt van elcken Frans,
de Lelie gaf 't verlies, den Leeu den eeren krans ;
dien is my niet ter wil ghelijck meer ander leden,
want een bequamigh deel is haer noch af ghesneden ;
mijn Vlaminghen duer zulex ghenieten 't onghelijck,
van *Erdenburgh* en *Sluus*, 't *Casant* en *Isendijck*.

Mijn Vlaminghen ghetrauw, wiens rijkdoms rijke gaven,
wiens sterckheydt, sorgh en bloedt, al met u crachten slaven ;
mijn weerdigh Vlaenderlandt, het welck ghy zoo bemindt
en zal duer uwen troost zijn druck niet zijn verdindt,
zal hem noch, tot ghequel, het Staets-voelck langh in blijven
met hun brandt dreigerie dus an zijn dorpen schrijven.
Ghy condt, dorluchtigh Princk ! ghy condt hem dit afslaen
want voor u macht en can geen stercke blijven staen !
Doet staen dan mijnen leeu met open claeu en tanden,
die elcken maectt vervaert, wanneer zijn ooghen branden,
gheeft hem het lijf ghesondt, op dat hy dan verhueghdt,
vervoordert u gheweldt tot loon van uwe duecht.

SPINOLA.

Ay? bidt my zulex niet meer, want my is niet vergeten
u loflijk Vlaenderlandt, noch zijn trauw ingheseten ;
ick segh, u Vlaenderlandt, 't welck is, tot d'oorlooghs baet,
een goudt sack sonder grondt; landt daer mijn liefd' op staet,
in 't welck den vyandt eerst mijn oorloghs hert bekende,
als ick hem schandich dreef uut 't sterke slot *Ostende*,
't slot, dat de weereldt rondt onwinlijck was ghe-naempt
van elcken oorloghs vorst, bleef onder my beschaempt;
zijn masten hoogh ghevlerect, zijn sterk ghepecte plancken,
vol donder-hollen, zijn nu 's vyandts groot verkranken,

en wien ick sedert dien ghedaen heb zulck ghepijn
 was t' allen tijt tot schaë van die u vyandt zijn.
 Heeft mijnen trauwen dienst aen Vlaender niet ghebleken
 als Hollandt *Blockersdijck* wel meende duer te breken,
 't welck zijnen veldt-heer sandt met volck te *Wateroliet*?
 Hier teghen quam mijn macht, die hy zoo zeer ontsiet;
 hy meendet schalck te doen, maer ick wist hem te spelen
 een schalker oorloghs treck, en my van daer te stelen.
 'K liet hem wat teghen-weer, en met een legheer voort
 den *Rijn* ick over liep en viel hem daer aen boordt;
 daer heb ick hem ontweerd't sterck *Oldenseel* en *Lynghen*
 en *Lochum* wild' ick oock mijn crachten onder brynghen,
 met 't sterck kasteel *Krakauw*, oock *Wachtendonck* en *Grol*,
 't welck Hollandt, Zeelandt stack van anckxt en vrese vol.
 Oock *Rijnsbergh* viel an my, waer op den vyandt romde,
 het welck hy wel voorsach, en 't nieu *Ostende* nomde,
 waer by hy tot ontsedt met al zijn crachten lach;
 maer ick deed hem dit spijt te winnen, daer hy 't sach.
 Den vyandt meende my *Grol* weder af te weeren,
 terwijlen dat ick socht hem elders noch te deren;
 maer ick quam tot ontset met weynich volck, maer straf,
 't welck duer een cleenen moedt, zoo my docht, my begaf.
 Ick troost hun wat ick mocht, en naer een langhe reden
 nam ick de spyss' in d' handt, en bem zelfs voor ghetreden
 tot half 't lijf in 't moras, alleene, zonder vaer,
 mijn krijghers grepen moedt, dit ziende, en volghden naer.
 Ick schickt' hun tot den slach, en quam clouck in 't ghesichte
 van Staets veldt-overhoofd't, 't welck schandigh hem op lichte,
 of hy al sterker was in krijghs-volck dan mijn heir,
 in 't minst en dorst hy niet my doende teghen weir.
 Dus heb ick *Grol* ontsedt, terwijl oock, dat twaelf jaren
 gheduerde 't goet bestant, niet stil mijn daden waren.

Ick heb in 's Keyzers dienst, mijn eer en prijs versocht
 en hem duer mijn gheweldt veel steden aenghebrocht
 te weten *Gravenbrouck* met *Caster*, *Dueren*, *Aken*,
 oock *Berchem*, *Wesel* sterk wild' ick u vryenden maken ;
 hun zielen oock van 't Romsch oprecht gheloof ghevoedt,
 waer voren dat ick waegh mijn rijcdom en mijn bloedt.
 Heb ick u, ketters! niet verzaecht, en uut ghesloten
 uut Pals wijn-rijcke landt, vocht van den *Rijn* begoten,
 waer naer ick hoogh op track met een clouck heir en groot,
 in 't minste niet bevreesdt voor 's vijandts teghenstoot;
 al lagh den guesschen vorst daer met veel oorloghs gasten,
 noydt had' hy 't hert zoo groot mijn macht eens aen te tasten.
 Hy vroet en groef een schans, *den Papen bril* ghenaept,
 om my d'eer an te doen, maer allom bleef beschaempt.
 Mijn anslagh, t' sijnder spijt, heb ick zo wel begonnen
 dat, op een weynigh naer, heel Pals-landt wiert ghewonnen;
 naer dat ick 's vyandts rom al d'eer had afghedaeldt
 bem ick, lief Nederlandt! naer u weër afghedaeldt.
 Coors hier naer toond' ick my ontrent de *Vriessche* canten,
 doen een clouck-moedigh heldt vóór *Gullyck* vaste planten
 mijn zeer ghevreesde macht, want ick wel kondt ghevroên
 wat quaedt dat *Gullyck* sterk u const met rooven doen.
 Dit heb ick overheerdt en nu weër an bewesen
 mijn voorsicht, trauw en hulp om u verdriets ghenesen
 duer *Bredaes* schoon ghewin, 't welck was een groot ghetreur
 van stadts rijck *Brabandt* schoon, den leeu zoo naer ghebuer.
 Ick mercke waer ick dien mijn oorloogh te doen branden,
 om haest te vallen aen des vyandts water-landen;
 dit *Brabandt* leydt hem naest, tast ick hem daer aen 't vel;
 te meer hy 't zeer gheniet, te min zal zijn ghequel
 aen *Vlaender* doen verdriet, of wildt hy 't noch beswaren,
 een nieu en diep bedelf can *Vlaender* voor hem sparen.

Dus wat van my gheschiet, is t' sijnder baten al;
was ick zijn hulpe eens, weet dat ick 't blijven zal,
zoo langh een druepel bloet het anghename leven
can aen de cloucke ziel van uwen veldtheer geven!
Dat Vlaender onbevreesdt zijn *Stuus* noch wat verdraeghtd,
ick weet wat datter dient voor alderbest bejaeghtd.

BELGICA.

Wel an, gheduchte Prins! ick wil voort aen verbeyden
duer u voorsichtigheydt mijn lijden af te scheyden.
Mijn hope staet op u, vervolght dan u ghewin,
dat u een eynde luuckt zoo goedt als dit begin.

SPINOLA.

Wel aen! ghy leden clouck, ghetrauw het rijke Spaenjen,
verhuecht, terwijl ghy ziet de tranen van Oraenjen.
Enghyboos Staets ghebroedt vreest voor mijn blicxem-sweerd,
dat niet dan rechte wraek van uwen trodts begeert.
Wilt vry in d'armen koudt van d'Ocean gaen erupen,
die ghy moet willens doet veel vruchtbaer landt in supen,
roept t' uwer baten vry den Turck vol tierannie,
met al het schrickelijck heir van Plutoos borgerie;
noch niet en zult ghy my 't voornemen goedt beletten,
want ghy strijdt teghen Godt, ick volghe naer zijn wetten;
ghy loochent uwen vorst, ick wil u doen de straf;
in u leeft ketterie, ick wil haer zijn een graf.
Het is den wille Godts, dat ick u zou verdrijven,
wat ick vermagh te doen, dat moet ick hem toe schrijven;

hy is mijn wijsheydt, cracht en al wat my vereerd;
 hy is u straff, u doot, ten zy ghy omme-keert.
 Ick ga, van Godt bewaerd, want menigh dusent zielen,
 die hem zijn roepend' an, voor mijn welvaren knielen.
 Ick wil zijn kerek verbreën, vervolghen 's Koninghs recht,
 en zult ghy teghen my noch langher doen 't ghevecht?
 Boos volck, lust u noch langh den kost van uwen bloede,
 ziet ghy niet dat ick bem u lieder zonde roede?
 dat ghy niet omme en keert, dat ghy noch schijnt vergrampt
 als mijn rechtverdigh stryën noch in den toorne vlamt?
 Wel an, ghy Satans aes! 'k vervolgh mijn vrome daden,
 mijn stael op u ghescherpt en mijn gheschut gheladen,
 trompetten klyncken doen en d'oorlooghs trommels slaen
 om u naer dit ghewin, noch elders an te gaen.
 Ick ga, ghy zult terwijl 't ghewin van *Bredael* zhieren;
 ghy, seggh ick, Nederlandt! met hueghelijck te vieren;
 ghy, Vlamynghen ghetrauw, al is 't dat naerder gaet
 an Brabant dese vruecht, u nijders lijden 't quaedt.
 Betraut, dat ick 't *Casant* en *Sluus*, om u te quellen,
 haest onder u ghebiedt, zal Spaenjen over stellen.
 Verhuecht duer dit ghewin recht op tot vieren uut
 u masten rijk ghetoot, laet dond'ren u gheschut!

Edel Heeren,
 t' uwer eeren
 is dit cleyn vertoogh ghedaen;
 wilt bemercken,
 dat mijn wercken
 van den tijdt zijn *Lichtghelaën*.

Als de maren
zeker waren
van 't ghewin, dat u verheugdt,
d'ader moeyde
my in bloeyde
om te vieren *Bredaels* vreucht.

Dies ick brochte
en ick sochte
naer mijn pen, die stelde licht
Belgis elachten,
oock de crachten
van den veldtheer, in mijn dicht.

Is mijn jonste
cleyn van conste,
cleyn oock t' uwer vreught gheschiedt,
wilt verschoonen
mijn vertoonen,
dynckt, den tijdt en had hy niet.

---

*Ter eeren der Redenrijcke gilde der ROOSIEREN, op haren
feestelicken dagh, den XXVI^{en} Hoymaent 1623.*

Inden geest was ick ghedregen
vanden licht-ghevlamden Godt,
by de schoon ghesusters neghen,
— onderdanigh zijn ghebodt —
die zeer gau en neerstigh waren
met om schoonst te maken hoèn
van veel yeft en lauwerblaren
's wynters, somers altijdts groen.

Phœbus sprack : « Houdt op, Goddinnen,
volgt met haesten mijn ghebedt,
wilt een ander werck beginnen,
dit ghevelecht en greydt my niet;
leght van u dees tacken groene,
ander kranssen dicht ghelooft
heb ick om becleèn van doene,
voor elck Redenrijckers hoofdt. »

« Wilt ghy de coleuren weten,
const gheselschap, wijs beraèn,
die my 't groene doen vergeten,
die my nu te sinne staen,
merckt, als ick noch bem verborghen,
eer mijn gulden hoofdt op gaet,
hoe 't voor-loopen vanden morghen
bloesend' inden hemel staet. »

« Dees colueren zult ghy treffen
constigh naer mijn lieve bruidt
en haer schoonen glans verheffen
boven ander loof of kruudt;
laet Athenen, laet nu Roomen,
laet Florencen wesen pijn,
met de zoete fransche stroomen,
haer roodt moet verheven zijn. »

Wanneer Phœbus had ghesproken
tot dees maeghden zijnen wil,
al de groente wierdt ghedoken,
elck hielt van te vlechten stil;
elck nam vleughels en zy vloghen
met zoo licht en snel ghevlucht,
dat ick achter hun in d'ooghen
niet en hielt als ydel lucht.

Ick docht, wat zal hier gheschieden,
zal dit drie-mael drie ghetal
Phœbus woorden gaen ontvliden
uut dees hooghen heuvels dal?

Phœbus ziende my vol wonder
in 't gedacht, zijn schoone spraeck
liet mijn gheest niet langhe zonder
wetenschap van dese saeck.

« In Westvlaender staet verheven »
sprack hy « een bemuerden thuun,
die de zoetste rueck gaet gheven
van dees twee ghetopten kruun;
thuun daer ghy in zijt gheboren,
thuun die elck verblijden gheeft,
daer vlieght mijn ghesin verkoren
tot dat zijn behoeven heeft.

« Thuun daer uwe *Koren-blomme*
uutstort eenen zoeten stroom,
noch is daer ick meest op comme
daer een schoonen *Roosenboom*,
die zal doen de groent' al wijcken
van mijn krans ghevlochten rondt,
dat zy zal den glans ghelijcken
van mijn verschen morgenstondt. »

« Daer zal een Pernassus rechten,
daer zal stroomen mijnen vloedt,
daer zal mijn ghesin gaen vlechten
roozen hoën van reucke zoet;
daer zal eenen Phœbus wesen,
een *Le Cocq*, die d'oper roos
van zijn Roosen uut-ghelesen
tot een weerden Prince koos.

« Ghy zult » sprack hy « tot hun treden
en begroeten mijn ghesin
met u dichten, om als heden
te vervolghen u begin. »
Dan gyngh zijn ghedaente dwalen
uut mijn nieus-gier ooghens licht,
hy en liet my niet dan stralen
die verstaerden mijn ghesicht.

Ick heb opghelicht mijn voeten,
met mijn dichten com ick voort,
om vol-brynghen met begroeten ,
Roosen, onsen Phœbus woordt.
Ick magh weder hier ghenicten
het ghesin, dat van my vloot,
die 't schoon Helichon verlieten
om verbliën dees *Roosen* root.

Hier sie 'k Roose-kransen maken ,
hier elck weder neerstich is,
hier sie 'k haer de vruchten smaken
vanden schoon *Roosieren* dis.
Hier sie 'k eenen Phœbus baren
als een Princ' der *Roosen* vreught ;
Roosen, ick wensch vele jaren
u te zien aldus verheughdt.

Ode

*Ter eeren vanden Lof-weerdighen MICHEL VANDE WERVE,
Prinche vande Redenrijcke gilde van O. L. Vrauwe
van Alseberghe, gheseydt LICHTGHELADEN, den 3^{en} Septem-
ber 1623, op zijn schildt en spreek-woordt :*

Soo 't toort-duyken totter doot
gaet om sijn onparen treuren,
soo treurdt mijn siel in 's weereldts cloot,
sonder blijdschap, t' aller uren.

Princ', het schrijven om verschoonen
uwen wel vercierden schildt,
dwinght mijn dicht om elek te toonen
't gon ghy hier uyt segghen wildt;
't gon' ghy wildt te kennen gheven
met uw siele, die hier treurt,
is dat ons in 't aerdtche leven
gheen tijds blijdschap en ghebeurt.
Hoe! soud' ons siel vreughdt belusten
in dees ronde diep en wijdt;
want ons leven, sonder rusten,
is gheduerigh eenen strijdt;

strijdt die quetst met duysent wonden ,
strijdt vol van perijckels noodt ;
teghen al 't ghebroedt der sonden,
teghen duyvel, hel, en doodt,
is het een gheduerigh strijden,
soo langh als den mensche leeft.

Kan ons ziele dan verblijden
eer sy 't al verwonnen heeft ?
eer sy mach in ruste wesen,
eer haer sorgh' en vreesse staeckt ,
eer sy is tot Godt gheresen ,
daer haer rustplaets is ghemaect ;
daer vererijght sy t' haren wensche
volle vreught, ter weereldt niet ;
want haer grootheydt, die den mensche
wel ghevoeldt en niet en siet,
is soo groot, wat sal haer vollen ?
brengh al watter leeft by een,
wilt in haer de weereldt rollen ,
't is een siele noch te cleen.

Hoverdie, brengh al uw proncken,
brengh al d'opgheblasen pracht ,
laet in haer al zijn ghedroncken ,
wat d'ootmoedicheydt misacht ;
ghiericheydt wilt haer vergaëren
eenen grooten bergh van goudt,
doet uyt haer de miltheydt varen
die u 's weereldts goedt onthoudt.
Snood' oncuyscheydt, wilt beroeren
haren lust tot vuyl bedrijf ;
brengh uw boosheydt, brengh uw hoeren ,
jaeght van haer een suyver lijf ;

nijdicheydt, wildt vlietigh jaghen
 om de ziele te belaèn,
 brengt de herten al te knaghen,
 die de liefde teghen-staen ;
 gramschap, brengt al uw verdrieten ,
 zijt ghesint tot wraeck en moordt,
 wilt een zee van bloedt vergieten ,
 dat de lijftsamheydt versmoordt;
 gulsicheydt, wilt gulsigh slocken,
 maeckt u brasseryen bereydt,
 ghiet den wijn, smijt lekker brocken
 in haer, sonder maticheydt ;
 traegheydt, brengt ghemack en slapen ,
 comt in haer, zijt sorgheeloos,
 dwinght de neersticheydt het wapen
 teghen 't sluymen goddeloos :
 noch is al te cleen uw voetsel
 om vervollen haren lust,
 d'edel siel, ô snoo ghebroetsel !
 blijft noch ydel ongherust.
 Is sy ydel? wy bemercken
 dat hier niet can ydel zijn,
 als men siet een busken wercken
 teghen onghesonde pijn,
 't welck vol vier het vleesch gaet decken ;
 't vier ghebluscht, het ydel hol
 derft de locht, het gaet dan trecken
 't lichaems bloedt om wesen vol ;
 hier treckt ons siel oock gheduerigh
 om vol hebben haer ghevoegh,
 't ydel blijven maeckt haer treurigh,
 sy en vyndt niet groot ghenough.

Moeter dan een weereldt wassen,
om dees weereldt noch te breên?
om haer grootheydt vol te passen?
neen, 't moet wesen Godt alleen.
Godt alleen sal haer ghenoeghen,
sy in Godt, en Godt in haer
sal de siel tot ruste voeghen;
hier treckt sy begheerigh naer
dees siel, in dit al verwildert,
droevich om sulck onghemack,
is de toortel-duyf gheschilderdt,
Princ'! op uwen *Werve-tack*;
't duyfken, 't welck hier heeft verloren,
om te vinden voor den heer,
sijn lief paer, in echt vercoren
hierom trueret noch te meer.
Duyfken! uw ghepluymde bende
wenscht, ô Prince! met mijn dicht
uwen druck een vreughdigh eynde,
eeuwigh voor Godts aengesicht.

Clacht-Dicht

Over het overlijden vanden Deuchtrijcken MICHIEL VANDE
WERVE, *Prynce vande Redenrijcke gilde van Maria van*
Alseberghe, gheseydt LICHT-GHELADEN, den VIII^{en} Lauwe
XVI° XXIII^{lich}.

ò Schrickelicke doot! ò sekerste gewinsel!
't welck ons lichaem ancleeft wanneer 't neemt zijn beginsel,
ò doot! die seker geeft elk mensch d'onseker wijl,
of comste van u scherp' onvluchtelicken pijl;
ò doot! buelinne wréet! verderf, coudt-graf ghebroetsel,
bloedt-drooghster, 's levens-roof, vleesch-knaegster, wormevoetsel!
u werck is niet dan scheèn — ò druckelick bedrijf! —
den mensch van zijnen vriendt, de ziele van haer lijf.
Doot! ghy doet dalen 't lijck in ons laest' heyligh' erve
en sendt hoogh' op by Godt de ziele *vande Werve*.
ò Doot! den *Werveboom*, ons broeder, pinch', ons hoofd,
bedruckte leden, weendt! hebt ghy te haest gherooft!
hier an betooght u kracht, — vervaerlick openbaren! —
dat ghy gheen menschen wildt voor uwe schichten sparen;
noch princ' om al zijn staet, noch rijk om schatten groot,
noch aerm' om al de sorgh' voor 't dagheliesche broodt.

Helaes! om eenen boom, die ons was tot verstijven,
 op welck een vollen tijdt wy meenden vast te blijven,
 wy, Alseberghe's ghesin — ô nijdelick gheweldt! —
 en hebt ghy niet alleen verdrooght, maer neergheveldt!
 gheveldt! Helaes! ick sie, wel grootlicks t' onser smerte,
 zijn vrienden al betraendt, met grooten rouw in 't herte. [Heer,
 Ick sie zijn vrucht ghepluckt, groot deughdigh, voor den
 en 't groeytsel, ons ontwerdt, en zien wy nimmermeer.
 Den *Werveboom* is doot! zijn tacken opgheclommen,
 spijds aller zielen haet, ten hemel zijn ghecommen.
 Den *Werveboom* is doot! wiens schaduw' ons bescheen,
 hy treckt an d'euwicheydt en laet ons het gheween.
 Mijn Musa, sucht ghy nu? moet u de doot oock dwinghen
 om een zoo treurigh liedt zijn vrienden voor te zinghen?
 en Gildebroeders al, die *Werv'* hadd' in 't ghebodt,
 wiens herten voor zijn ziel gheboghen zijn voor Godt!
 Ghy placht met u ghedicht veel herten te verblijden,
 als ghy de vloeden gyngt van Pegasus berijden.
 Ach! al te droeve doot! moet ghy, zoo zoet een stroom,
 vervriesen met den val van onsen *Werveboom*?
 Onwinnelicke doot! wy moeten 't al verdragen,
 geen mensch kan weder-staen 't vernielen van u slaghen;
 want sedert Adams quaedt u, doot! heeft voortghebracht,
 tot 's weeredts eynde toe verheert ghy zijn gheslacht.
 Wel an dan! vrienden goedt, baet ons gheen teghen kijven,
 noch teghestoot, noch slaen, noch rauwe te bedrijven,
 heeft *Werve* met zijn doot de blijdschap ons belet,
 laet ons zijn ziele bly vertroosten deur 't ghebedt;
 laet ons voor 't anschijn Godts hem als de son doen blyncken,
 op dat hy weder mach de zelve gaven schyncken,
 als elcken werdt ghegaen, deur 's weeredts druck en pijn,
 tot zijnen laetsten hael, die wy al seker zijn.

Lof-Dicht

*Ter eeren JACQUES MUERES, Prinche vande Redenrijcke gilde
der ROOSIEREN, onderhouden binnen Ypre op haerlieder
feestelicken dagh, den XVIII Augusty 1624.*

Als desen morghen vrough den versch bedauden acker
eerst 't zoet bestralen creegh van Tytan, wierd' ick wacker :
de zorghe dreef mijn gheest te soucken zijn vermaeck,
't welck heel uut 't lichaem joegh den sorgheloosen vaeck.
Ick ghyngh de velden duer met opgheslaghen ooghen,
ansierend' ons moeder oudt haer hoverdie betooghen
in vaerwen veelderley, zoet guerigh over al, [dal.
't welck schoon beschilderdt heeft bosch, weyde, bergh en
Dus siende mijn vermaeck, ick hoorde, doch met wonder,
in 't hemels hoogh ghewelf, een stemm' als eenen donder,
die teghen Phœbus keef, en ziende vast om hoogh,
den wreeden oorlogs Godt terstondt ick kreegh in d'oogh :

zijn ooghen stonden wreedt en spoghen vlamme-voncken,
 uut 't aanzicht scheen het bloedt al naer zijn hert ghesoncken,
 zijn nues blies heeten roeck, 't schuum hem ten mondt uut
 als een verwoeden hondt den toorn hem heel ontschiep. [liep,

Hy sprac Apolo toe : « Ghy stierman der poëten,
 te cleen is uwe cracht by al u groot vermeten,
 vermeten dat u *Roos* het krul ghebladerdt rondt
 ghy vry behouden zult voor my en Lethes grondt ! »

« Neen, » sprack hy, « 'K zweer by Stiex en alle d'helsche
 dat zy my veel te langh heeft teghenweer gheboden, [Goden,
 dat my Bellona doet te langh een groot verwijt,
 dat zy dus lustich blijft verheven t' mijnder spijt. »

« Neen, » sprack hy, « vriendt, u *Roos* naer dees twaelf maen-
 en zal s' u niet meer zien den Sodiack berijden, [sche tijden
 mijn onversaecht gheweldt, waer voor de weereldt beeft,
 't welck niet dan roof en brandt en bloedt verghieten gheeft,
 zal haer ter neder slaen en sulcken haet bewijzen,
 dat zy nooyt weër en zal tot een vermaken rijzen. »

Dit dreyghd' hy, en ick sach hem van Apollo scheën
 tot dat hy uut 't vervolgh van mijn ghesicht verdween.
 Apol' en was in 't minst om dit ghedreygh t' onvreden
 en noch veel min versaeght van d'opgheblasen reden,
 liet Mars grammoedigh gaen en hy dreef lancks zoo meer
 zijn hulpe tot de *Roos*, *Roosieren* t' uwer eer;
 en om zijn Roose zoet te vrijden voor sulck trueren,
 in 't edel vroom kasteel doet hy dat noch *bemueren*,
bemueren met een Prins, wiens vasten *muer* ghesteldt,
 zal trotsich keeren af Mars nijdich dul gheweldt;
 laet vry zijn donder-hol uut blasen yser-klompen
 en trotsen de natuer in heet gheresen dompen
 met bulderend gheluudt, laet al sijn wreedt gheraes
 vermoorden menigh mensch tot wilde dieren aes,

de Roose blijft bevrijdt, gheluckigh, ò *Roosieren*,
gheluckich in den *Muer, Muer*, die de Roosen vieren;

Muer die den Musen godt uut alle Roosen koos
tot vrydom, tot vermaeck van d'anghename Roos.

Dus wenschen wy gheluck u, wel beminde *Roosen*,
gheluck en vrydom voor mijn voorghenomden boosen,
dat ons West-Vlaemsche stadt mach houden t' uwer lof
langh-duerich haren krans van 't schoone *Roosen-hof*.

Ode

Ter eeren den lof-werden PIETER VANDER LINDE, Prince van de Reden-rijcke Ghilde van Maria van Alseberghe, gheseydt LICHTGHELADEN, binnen Ypre, ghemaect op sijnen prijschildt, ghegeven an de voornomde Ghilde: waer in gheschilderdt is den man Godts bespronghen zijnde van eenen leeuw, omdat hy onghehoorsaem het ghebodt Godts hadde overtreden: waer by verтоondt wordt d'onghehoorsaemheydt, en ter sijden wordt verтоondt Maria met haer kyndeken Jesus, vluchtende naer Egypten, doende dat haer was bevolen; waer by verтоondt wordt de ghehoorsaemheydt.

Wie sal ons gheplumde kelen
brynghen Phœbus hier' om spelen
in ons *Koren-blommigh* hof,
't spel van Orpheus en Amphion,
met de luut van Arion,
Prins, om singhen uwen lof!

Uwen lof en vreughdts vermeerren
om uw jonst oock te vereeren,
jonst die uwen schoonen schildt,
met u wetenschap beschreven,
d'Alseberghers heeft ghegeven,
daer ghy elek mè leeren wildt.

Leeren Godts gheboden minnen
boven al, en deughdt beginnen,
leeren schuwen trots ghemoedt,
leeren een hart-neckigh willen
door oodtmoedigh wesen stillen,
leeren dwinghen vleesch en bloedt.

Leeren een ghehoorsaem wesen,
wesen boven al ghepresen,
wesen daer al 't ghoedt uyt spruyt,
wesen dat hier baert de vrede,
wesen dat des hemels stede
voor de sielen blijd' ontsluyt.

Hier om doet ghy elck vertoonen
d'onghehoorsaemheydts beloonen
wat voor lijden haer ghebuerdt :
aen de man Godts is t' anmercken,
die, om 't onghehoorsaem wercken,
wordt van eenen leeuw verscheurdt.

Ons sal oock den leeuw der sielen
om sulck sondigh quaedt vernielen,
soo wy laten Godts ghebodt;
want hy souckt om te verslynden
elcke siel, die hy kan vinden,
onghehoorsaem teghen Godt;

die sal hy met klauw en tanden
trecken in sijn eeuwich branden,
pijnigh boven alle pijn.
Menschen, wilt hier voren schrieken,
en den loop uws levens schieken
altijds tot ghehoorsaem zijn.

Wilt des Man-Godts daedt versmaden
laet gheen valschen mondt u raden,
die hier onghehoorsaem leeft,
schuwt t' anhooren, schuwt te raecken,
schuwt t' anschauwen, schuwt te smaecken
't gon' dat Godt verboden heeft.

Wilt ghy hier in noch zijn vroeder,
de ghehoorzaem Maeghdt en Moeder
toondt den schildt oock openbaer,
die, als vluchtigh, schijnt te dolen,
gaende daer 't haer is bevolen,
volght haer doen ghehoorsaem naer.

Volght haer, die 't begroeten hoorde
vanden hemel, en andwoorde :
« Siet Godts dienstmaeght hier bereydt. »
Volght dees Maghet, die wy vieren,
't herte sal s' u helpen stieren
altijds tot ghehoorsaemheydt.

't Kyndt, dat voor ons allegader
was ghehoorsaem sijnen vader
toondt den schildt oock t' uwer baet;
volght hem, die den kelek vol lijden
dronck, om ons al te verblijden
van 't eerst onghehoorsaem quaedt.

Volght hem; 's Heylighs Gheests bestralen
sal oock neder op u dalen,
om verstercken sulck een deught;
om te loonen u hier boven,
daer men in het eeuwigh loven
van Godts aenschijn is verheughdt.

Laet dien loon uw sinnen drijven,
dat uw siel bevrijdt mach blijven,
voor den leeuw van 't helsch ghesticht;
laet s' u drijven t' allen daghen,
om ghehoorsaem 't jock te draghen
vanden Heer, want 't last is licht.

Prins, hier mè wy danck bewijzen
uwe jonst — niet om vol prijzen —
uwen gheest, vol klouck verstandt,
dat ons leert, en dat u wende
om te zijn een van de bende,
die gheleyden Phœbus handt.

Elegie

Ter eeren de Const-reden-rijcke Gilde der ROOSIEREN, onderhouden binnen Ypre, op haren feestelicken dagh, den ... Ougst 1628, ghejondt duer de Redenrijcke gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt LICHTGHELADEN, onderhouden binnen de selve stede.

Des hemels gulden crist, die 's wynters eyghen woningh
voor 't heete blacker-vier des grooten sterren-koningh,
— als trotsende — bevrijdt, dat zijn heet vlamnigh goudt
niet eens duer-rijden magh het noordsche blaeuwe koudt,
tot vijfmael heeft gheleerd de sonne kromme schreden
om hersselyng het huus zijns vryesters in te treden,
die zoo veel reysen heeft voor minne-gift ontfæen,
haer ydel schueren vol van Ceres noodigh graen.

Pomon' oock heeft vijfmael van haer boom-rijcke dreven
een laeste nieu gherecht den lekker dis ghegheven,
en Bachus roodt ghelijft oock vijfmael nieuw bekroondt,
de comst van nieuwe most duer rijpe druven toont;
zoo dicwils hebben wy, ô *Roose* schoon, bewesen
der jonsten plicht om u een eerlijck dicht te lesen,

zoo dicwils oock ghesien bekroonen Phœbus kruyn
 met 'tkrulligh roos gheblaedt van zijn Westvlaemschen thunn
 tot wiens koluer hy drijft al zijn hert grondich zorghen,
 dat hy ghestadigh last zijn versch voorgaenden morgghen
 te stellen op zijn hoofdt een zulcken roosen-krans,
 eer hy de weerdelt stelt te pronck zijn gouden glans;
 zoo dicwils oock in ons de vrede nam verblijden,
 al moet ons Nederlandt des oorlooghs wreedtheydt lijden,
 't welc dicwils ded' ons pen haer nederduutschen stroom
 met tranen drijven 't lof van u, schoon *Roosenboom*.

Want u, ô weerde *Roos*, als mijn dicht u vereerde,
 eer dat de vrede-godt zijn dobbel ansicht keerde
 in 't vijf-mael vijfste jaer van deser eeuwen tijdt,
 voor hield' ick u 't ghedreygh van Mars vervlouckten nijdt,
 't ghedreygh met 't blixems vier van zijn wrée donderhollen,
 't ghedreygh met groot verderf van hun ghespoghen bollen,
 't ghedreygh met roof en brandt op 't vruchtbaer landt en zee,
 't ghedreygh met 't slyndigh sweerd't noch bloedigh uut de schée.

Maer ick zie, weerdenboom, u weynigh daer op passen,
 u *Roosen*, t' zijnder spijdt, van langhs zoo schoonder wassen,
 hun rondt an desen disch, waer over aldermeest
 des booms ghesonden dronek verblijdt der *Roosen* gheest.

Ick hoor der *Roosen* galm vervollen dese sale,
 den stommen wederclanck oock gheven teghentale,
 niet van een schrick-gherol van Mars ghewoel vervaert,
 maer van gheschiede vrueght, die Phebus liefde baert.

Hoe? meendt ghy, wreedden Godt! dat u tierannigh trueren
 zal tot een groot verderf den *Roosen-boom* ghebueren?
 als onser Musen Godt haer rondt om heeft ghesteldt
 in 't edel clouck kasteel, vry trotsend' u gheweldt?

Neen, desen boom bly synght niet van u bloedt vergieten,
 maer doet een liever roodt uut haer Vlaemsch aders vlieten,

een roodt, 't welck in 't cristael van 't rijk Venegien leeft,
wyens kracht zy konstrijk schoon van daeg ghesonghen heeft.

Gheluckigh zijt ghy boom, ô ghilde der *Roosieren!*

— wiens weerde niet en is te vollen hier te vieren —
gheluckigh dat in u is zulck een roos beelijf,
dat luyheydts quaedt ontvliedt met heerlijk tijdt-verdrijf;
gheluckigh is u vrueghdt, tot wien ick dusent jaren
noch wensche zoo verhueght u hof te zien vergaren;
ô krans van ons Vlaemsch hoofdt vol *Roose* rueke zoet;
hier med' ontfanght mijn dicht voor een vijfjaerschen groet.

ODE

Ter eeren den Lofweerdighen D'her PIETER REBAUT, Prinche vande Reden-rijcke gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt LICHTGHELADEN, den 7^{en} September 1623, op sijnen jaer-schildt, ende rondt beschreven vierlynggh, anagramme :

Die ontvlucht sijns vleesch wellusten
als sijn boosheydt hem beraudt,
hy steeds tot een heyligh rusten
sijn siel voor den Heere baut.

Schoon Alsebergghs' ghetal,
gheestrijck gheladen al,
ziet weër een nieuw vereeringh',
een schilders nieuwe konst,
een Princens nieuwe jonst,
een zielens nieuwe leeringh'.

Een prijs-schildt u begift,
wiens gulden rondt gheschrift
en deughdigh onderwijsen,
ghy met u konsten bloedt,
— die elck verheught 't ghemoedt —
hier niet en condt volprijsen.

Hier uut is te verstaen
een goddelijk vermaen
voor die hun vleesch aenleven
en zijn begheerlijcheydt,
dat elck ter hellen leydt :
om vluchten zijn boos leven.

Die door 't ghesicht sijn ziel
maeckt tot een vuyl ghekriel
van overspel inwendigh,
met wille, daedt en wensch.
Ach! vlucht sulcx, ardschen mensch!
of u naeckt smerdt onendigh.

Die sijn ghehoor steeds dwinght
daer 's weerdts boosheydt synght
en elapt om elck t' ontstichten ,
of hoort naer ketterie,
der zielen tierannie :
vlucht Mensch, om sulcx te swichten.

Die hier oock het gheniet
van 't bitter-soet verdriet,
't welck is 't ghebruyck der sonden,
steeds aen 't ghevoelen gheeft,
van Godt versteken leeft :
vlucht Mensch, sulcx t' allen stonden.

Mensch , die veel meer de pracht
van 's weerdts purper-dracht
wilt in dijn reucke draghen
dan 't heyligh wierooeks brandt
van Christus offerhandt,
vlucht van sulck dwaes behaghen.

Mensch , die in lekker smaeck
neemt gulsigh u vermaeck
en maect een afgodt schandigh
van uw on-reynen buyck,
vlucht al sulck boos ghebruyck,
en u hell' eeuwigh brandigh.

Want die hier niet ontvlucht
zijn aerdsche zinne-zucht,
hy wordt een huys vol suchten,
onterft van deughdts ghebodt,
een toorn, een schroom voor Godt,
die selfs sal van hem vluchten.

Bemerekt een zoet pinseel ,
toont op des schildts paneel,
een over-schepen vluchtigh
van 't driemael heyligh kindt,
daer elke ziele in vindt
troost voor haer lijden zuchtigh.

De zuver reyne maeght,
die troost der zondaers draeght,
Maria uytvercoren,
oock vluchtigh vaert met hem,
verlaten Betlehem,
van waer zy zijn gheboren.

Want Betlehem verkoos
voor hun de zonde boos,
het sluydt Gods moeder buyten,
't en kendt niet die bewaert
in haer lichaem, en baert
des hemels blijd' ontsluyten.

Een wreedt Herodes sweerd
moordt Betlehem, en begheert
Godt zelve te vernielen.
Het stort, tot 's moeders wee,
hierom een roode zee
uut onghejaerde zielen.

Sijn ziel hy oock vermoordt,
die wederstaet Godts woordt,
sijn will' en zijn gheboden.
Die sond' in hem besluyt,
Godt blijft daer eeuwich uut
en al zijn hulp ontvloten.

Dus vlucht naer 's Princens leer,
en wilt tot leeryngh meer
hier zijn toenaem aenschauwen,
sijn letter-dicht : *Rebaut*
in weër-spreuck seght : *Beraut*,
laet sond' u dan berauwen.

Beraudt hoverdigh quaet,
oncuysheydt, overdaet,
beraudt u leven gierigh,
oock traegheydt, gramschap, nijdt,
ghy wordt Godt t' aller tijt
een rustplaedts goedertierigh.

Ghy werdt ghevlucht tot deught,
ghy werdt een huys van vreught,
vervult van Godts ghenade.
Mensch, blijft dan zoo ghesticht,
ghelijck ick met mijn dicht
uut 's Princens naem u rade.

Hier mede wy al t' saem
in danck, zeer anghenaem,
ontfanghen u vereeren,
ó Prinsch, en tot een loon
u wenschen 's levens kroon
te winnen voor u leeren.

Nieu Liedeken

Ter eeren PIETER VANDER LYNDE, *Prynche.*

1626.

Als nu is uut-gheropen,
ô Alsemergh! dijn schat,
die veeltijds, ja, ghecropen,
de Lethes gronden plat « besat,
want ghy zijt overdropen
van Ganimesdes nat.

Ziet uwe *Lynde* eerst vreughdigh
met dit vocht overvloeyt,
heeft uwe planten jeughdigh
staend' onder hem ghegroeyt « bespoeyt,
mè-deelend' elck zeer deughdigh
de jeucht, waer duer hy bloeyt.

· Hy bloeyt vry van uw vlaghen,
ò wynters grijsen tijdt,
hy bloeyt spijs al u knaghen,
wreed oorlogh ! hoe ghy bijt « vol nijdt,
baer-moeder van veel plaghen,
de *Lynd'* ons al verblijdt.

Van u droef overladen,
schijnt *Lynde* lichtghelaèn,
de groente van zijn bladen
heeft vraghend ons vermaen « ghedaen,
dat elck gheeft wijs beraden
uut Lethes zoudt opstaen.

Comt dan, gheplumde kelen,
comt een zoet-vloedigh liedt
op *Lyndes* tacken spelen;
afgonst en zal u niet « 't verdriet
doen om den prijs t' ontstelen,
die uwen sangh gheschiedt.

Comt, wilt u hoofd beschranssen
heel groen an elcken kant,
met schoon *verlynde* kranssen;
doet oock een blijden bant « gehandt
van neghen nimphen danssen
rondt onser *Lyndens* standt.

Vreughd-Lied

Ter eeren den lofwerdighen PIETER VAN GHEESTE, Prinche vande Redenrijcke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt LICHTGHELADEN, onderhouden binnen Ypre; an hem ghejont op der Gilde feestelicken dagh, den 5^{en} September 1627.

Schoon ghebloeyde Koren-blomme,
jeughdigh inden vlaemschen thuun,
uwen Alsebergh gheclommen,
tot de sterren met zijn kruun,
houdt op zijnen top verheven
een, wiens naem heeft uitgheleydt
wat men wil te kennen gheven
als men : *Lichtgheladen* zeydt.

Eenen Prins van *gheeste* deughdigh
d'edel *Gheest* is *Lichtghelaen*,
comt zy in den mensch onnenghdigh,
zy doet swaer ghemoet vergaen ;

wy die hebben *Gheest* ontfanghen
vreughtd gheleyden by der handt,
als leeuwercken met bly sanghen
vlieghen naer 't zyel-vaderlandt.

't Vier hier by den *gheest* gheleken
om zijn *lichtgheladen* aerdt,
stiert zijn vonek en vlam' onsteken
t' aller tijdt ten hemel waert ,
want zijn rust-plaets is om hooghe,
boven d'ydell locht ghesticht,
an 't huus vande silver ooghe,
wiens ghestrael den naecht verlicht.

Alle vlooden zietmen drijven
naer den onversaden plas ;
al dat swaer is wil hier blijven
op zijn aerdsche center-pas ;
't lichte gaet sich boven stieren ,
van natuere voort ghejaeght ;
't groot kristael-huys om verchieren
niet dan lichte vieren draeght.

Wiltmen 't vier zijn swaerheydt ijcken,
wil men hier ter weereldt yet
zoo licht als den *gheest* ghelijcken,
't werdt een ondersouck voor niet :
d'edel *geest*, niet om vol loven,
dien gheen senter an en cleeft
gaet in lichtheydt verre boven
al dat in nature leeft.

Als des Heylich Gheest weldaden
nederdalen inden mensch ,
wordt de ziele *lichtgheladen* ,
op ghetrocken is den wensch ;
't aerdsche vleesch zal zy verachten
als te swaer een overlast,
eer 't haer gaet ten onder smachten,
duer veel sonden opghetast.

't heyligh leven vol van deughden,
dat der hellen swaerheydt vreest,
is haer bly gheniet van vreughden,
doet oplemmen haren *gheest* ;
want haer rustplaets is gheseten
daer den hooghsten, vry van leedt,
swarigheydt heeft uytghesmeten
daermen van gheen druck en weet.

Die soo is vervolt van *gheeste*
heeft een *lichtghelaën* ghemoedt ;
al beslaeft hy 't aldermeeste,
't last is licht en 't jock is zoet.
Is 't jock zoet, wie kan 't mishaghen ?
is het last licht, sonder pijn ,
wie en wil hier om zulck draghen ,
niet zoo *lichtgheladen* zijn ?

Wee den aerdschen mensch vol sonden,
die duur swaerheydt al te groot
altijds sijnekt naer sulfergronden,
daer Godt zijn verdomde in sloot.

Wilt voor sulcke swaerheydt schroomen,
laet den *gheest*, ô Mensch, uw ziel
zoo schoon *lichtgheladen* vroomen
dat s' ontvlieght dit aerdsch ghekriël.

Ghy zijt hier om uutverkoren,
prins *Van Gheeste*, en meest bequaem
om elck mensch te stellen voren
uwen *lichtgheladen* naem,
naem *Van Gheeste*, 's *gheest* in wercken
weerren kan 't swaer sonde pack,
gheest, gheeft ons ghepluumde vlercken,
gheest, draeght ons aen 't sterre-dack.

Sedert dat den edel heere
in zijn vruchtbaer kerchhof nam
al den hooghen prijs end' eere
van der Koren-blomme stam,
sedert heeft noyt Prins gheresen,
noch op d'Alsembergh ghedaect,
die haer kruun, zoo schoon als desen,
lichtgheladen heeft ghemaect.

Prince, deur des *gheest* beweghen,
is op d'Alsemberghschen top
uwen weerden *Gheest* ghedreghen;
blijft daer eeuwich vreughdigh op,
blijft daer, zijt ons plumme-voeder,
blijft daer, zijt ons eere-glans,
blijft, ontfanght van onse Moeder
aldaer haren blomme-krans.

Ode

*Op het zinne-beeldt van d'Her ende Mr CHRISTIAEN RIJCKEBUSCH,
Licentiaet in beyde de Rechten, Prince vande Redenrijcke
Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt LICHT-GHELADEN,
binnen Ypre, op den 3 Septembris 1628.*

ô Maria, laet nu dalen
in mijn gheest uw milde stralen,
dat ick met mijn vlaemsch ghedicht
toghen magh de wijse leeryngh
van ons Prince, in zijn vereeringh,
ô klaer sterre, ô heyligh licht!

'K sie u sitten, Maghet schoone,
om te kroonen met de kroone
elcken, die hem gaende maeckt
op des levens wegh rechtveerdigh,
en in deughden blijft volherdigh,
dat hy tot den eynde raect.

'K sie hier zee, velt en bosschaige
's menschens levens pilgrimacie,
welcke naer een sterfdagh gaet,
dagh die doet elcks cynde winnen,
dagh naer welckmen, om beginnen
weder om noyt op en staet.

Hier om moet elck sorghe draghen,
dat hy naer Godts wel behaghen
altijds op de reyse hem gheeft,
en beghinne sijnen wandel
in een vruchtbaer levens handel,
die de dueghdt voor ooghen heeft.

Mensch, als ghy dan komt te varen
door ghetummel van de baren
in dees weerdts woeste zee,
houdt de zee-sterre in uwe ooghen
en haer kroon, die u sal tooghen
't eeuwigh levens goede ree.

Zijt ghedachtigh haer deughdts leven
als u komt fel anghedreven
den verdoemden Boreas,
op dat hy niet en verniele
't schip, ghelaèn met uwe ziele,
in sijn onversaden pas.

Als ghy stelt op 't landt uw' voeten,
dinckt dat ghy daer sult ghemoeten
vele dierens wreedden aerdt,
't welck sijn de vervloecte sonden,
die den duyvel t' allen stonde
om u te verslynden baert.

Stort dan vierigh uw' ghebeden,
dat uw' deughdts bekleede leden
moghen blijven ongheschent
door de hulpe wijde ontloken
van de Maeghdt, die heeft ghebroken
't hoofdt van 't grousaem helsch serpent.

Valt den aerbeydt u swaer-lijdigh
in uw' reys, door 't vlees weërstrydigh,
eer ghy zijt 't goedts-wille ontvloôn,
doet vóór uwe ziel verschijnen
't dierbaer bloedt, het kruysen, 't pijnen
van ons Gilde Moeders soon.

Laet zijn trau verdienstigh wercken
altijds uwe beenen stercken,
dat zy noyt vermoeyt en staen,
noch op 't aerdsche-swaer en blijven,
't kroons ghenieten moet u drijven,
om gheduerigh voort te gaen.

Wilt uw reysflassche om te drincken,
vol van Godts in-spraecke schincken,
die elck milde is toe bereydt ;
uw' reys-male moet ghy laden
om dijn hongher te versaden
met ghetrauwe lijftsaeemheydt.

Wilt u eyghen selfs versterven,
voor een steun oft handt-stock erven
kleedt u lijf met hope vast.
Magh dit alles u ghewerden,
ghy zult licht met voeten terden
's weereldts wulpschen over-last.

Die zoo reyst, sal t' sijnder vreughden,
in een *rijcke-busch* van deughden
sien ghelegghen sijnen padt ,
die hem sal naer cort verlangghen
doen sijns reysens eynde ontfangghen
in des hemels gulden stadt.

Laet ons gaen voor alle saecken
op die reyse, ons veerdigh maecken ,
wy zijn pilgrims al ghelijck ,
want die zijn tijdt licht verschoten
siet verswijmt, die werdt ghesloten
buyten 't ziel-ghewenschte rijck.

Laet ons noyt de raven slachten,
wiens gheroep tot morghen-wachten
steeds onachtsaem wordt ghehoordt ;
ons draedts-schare is al gheslepen ,
d'alverslinder jaeght met swepen ;
pilgrims op ! wij moeten voort.

Laet ons herte en voeten heffen
om de hulpe te betreffen
vande Alsemberghsche Maeghdt,
die noyt ziel, tot haer gheneghen,
en verliet op hare weggen,
die den troost der sondaers draeghdt.

Sy sal onse reys bevrijden,
dat wy gheen belet en lijden
in 't bosch, velt, in zee, op 't strandt,
door 't wreedt helsch-ghestorm of dieren ;
sy sal met de kroone ons cieren
in 't bereysde vader-landt.

Prins, dit alles claer bewesen
staet in uwen schildt te lesen,
u zy lof en uwe leer ;
Prins , ick wensche voor uw jonste
uwe reys in 's hemels wonste,
bly bekroondt met eeuwighe eer.

Ghejont door de selve Gilde.

Liedeken opde voys .....kaerde.

. . . . . godin
. . . . . lusthof in
. . . . . des dagheraedts begin
. . . . . is bruyn
. . . . . ghecrun
. . . . . berghen zat
. . . . . t groen het versche zelve nat.

Ick sach daer inden gheest
't gon dat my verblijde meest,
't welck was de Koorne-bloeme feest,
daer 't blom ghewas
gheroupen was
't hof deur en deur,
om winnen prijs deur schoonte en gheur.

Den lieven Zeferus
soet met sijn lent-radich cus
omgorde d'aerd', en brochte aldus

zeer haest ter baen
den tulepaen,
de lelie oock,
en d'animonie haer ontloock.

Pinsees, ferweelen aerdt,
oock de cassoude dicht ghehaerdt
en d'akoleye crom gheblaerdt,
met d'oliet,
de goublom net,
de croon preael,
de titeloose lanck van stael.

De blomme van damast,
die schoon en soet reukich wast,
meendt al den rom te hebben vast,
door reuck en schoont
te zijn ghekroont
tot dat in d'ooch
de *Roose* quam doen haer vertoogh.

De *Roose* wonder goedt
tot ghesondtheydts lijf behoedt
vol schoonheydt, reuck en smaecke zoet,
creech d'opperprijs
van Flora wijs,
en wijdt beromdt,
wierit konynginne van 't gheblomt.

(129)

Dit hebben 't al ghesien,
't welck my dede 't hert verbliên :
ick dochte, ick wil oock gaen anbiên
veel prijs en lof
in 't gansche hof
an 't *Roos-gheblaet*,
't welck in onsterfbaer eere staet.

't Is nu den blijden dagh,
dat de *Koorne-bloem* mach
haer feeste vieren zoo sy plach ;
hier om haer jonst
gheeft met dees konst,
ò *Roos-ghetal*,
u d'eer der blommen boven al !

Finis 1628.

Lof-dicht

Ter eeren de Redenrijcke Ghilde der ROOSIEREN , voorghehouden op hunlieden feestelicken dag, den . . . 1628.

Wel! wat yver port mij dus,
die mijn sinnen wil bedrieghen,
en my doen als Icarus
met teer wasse-wiecken vliegghen?
Die my wil als Phaëton
op de sonne-koets doen rijden
of doen as Bellerophon
't vlogghe Pegasus beschrijden?
't Is een hooghen gheestigh aerdt
om volkomen eer te halen
voor den *Roosen-rey* vermaerdt.
Neen, my voeght veel beter 't dalen,
want my waer zoo hooghe vlucht
een te diepen val in 't gecken ;

om voldoen haer eers gherucht
 en kan noyt mijn vlieghe reken,
 haer veel weerde is al te groot
 om in 't dichten voort te varen.
 Wilde ick 't doen, een swangher schoot
 van 't gheberchte een muus zou baren.
 'K wil haer met ghemeene plicht
 eeren en haer Prins te gader,
 niet zoo elk verdient in 't dicht,
 maer naer mijn vermoghens ader;
 d'edel *Roos* een aerdt beleeft
 houdt in acht voor alle dynghe,
 't welck mij zulck betrouwen geeft,
 dat haer danck'lick werdt mijn synghe.
 Lof zy u dan, weerde *Roos*,
 aller blommen koninginne,
 die 't voorleden jaer verkoos
 enen Prins, wiens deughsaem minne
 d'edel *Roose-stam* verhief,
 dat zy gingh in d'hemel groeyen,
 vry bewaert van 's winters grief,
 in een eeuwich-staende bloeyen;
 maer wanneer u was ontroofdt
 duer het jaers verlopen daghen,
 zulck een princlick *Roosen-hoofst*,
 't welck zoo hooghe u dede draghen,
 daer u leven, spruut en glans,
 zulck een voetsel heeft ghevonden,
 dat ghy met een *Roosen-krans*
 mocht een ander 't hoofdt omronden,
 ghy hebt in de plaets ghestelt
 van den *Cabilliau* hier voren,

uwen nieuwen *Roosen* heldt:
Questroy, boven al vercoren,
Questroy, die duer schoonheydts rom
 van de *Roos* zoo is ontsteken,
 dat hy noyt die purper blom
 laten zal zijn liefde ontbreken;
Questroy, die haer zoeten guer
 heeft in 't herte diep ghesoghen,
 dat hy noyt wil 't door-ghetruer
 laten boven haer vermoghen;
 die oock met gheen minder dueght
 dan den *Cabilliau* voorgaende,
 d'edel wortel, boom en jeughdt
 van de *Roos* is voren staende.
 Hier omme is de *Roose-kroon*
 uut den hemel hem ghegeven,
 want het kroonen is den loon
 van een vruchtbaer deughdigh leven.
Questroy, duer al d'eer en lof,
 uut zijn deughdigheydt gheresen,
 't ghekasteelde *Roosen-hof*
 werdigh is een Prins te wesen;
 werdigh dat hy treden magh
 met de kroone der *Roosieren*,
 werdigh dat men zijnen dagh
 moet met alle vreughden vieren;
 wel gheluckigh zijt ghy, boom,
 dat ghy mueght dees Prins ghenieten,
 gaet met uwen *Roose-stroom*
 zijnen verschen krans begieten,
 dat het roode krul-gheblaet
 noyt moet duer verwelcken sterven,

(133)

dat het magh zijn lent-ghewaedt
eeuwigh duer u voetsel erven.
Hier mede eynde ick mijnen vloedt,
van den *Alseberghe* ghesprongen,
Roos, die haer ghewoonte goedt
t' uwer eeren heeft ghesonghen !

Ghejont door de Reden-rijcke Gilde van Maria
van Alseberghe, gheseydt *Lichtgheladen*,
binnen Ypre.

Lof-dicht

*Ter eeren den Lofverdighen JACQUES QUESTROY, Prince van
de Redenrijcke Gilde der ROOSIEREN, op hun feestelicken
dagh 24 Augusty 1629.*

De ghevlueghelde Goddin
met haer aensicht dobbel-mondigh,
die des weerdts oudt begin
nu noch maeckt voor elk nieuw-grondigh;
die haer klaer trompet van goudt
doet alle eeuwen oversoonen,
en voor alle Goden houdt
aller daden lof en kroonen ;
die den lofbaer eecken-krans,
die van Mars ghewapend' handen
is ghevlochten, toont in glans
over alle strijdtbaer landen ;
die oock draeght elcks lauwerier,
van Parnassus afghelesen,
boven Phœbus gulden vier,

hoogh in eer, doch noyt volpresen;
 die quam my vrough in 't ghemoet,
 als het rijsen vanden morghen
 antrock zijnen *roozen-hoedt*,
 weckende elck, en brocht an 't sorghen.
 Ick en kōnde laten niet
 haer te vraghen : « Wat 's de reden
 dat men u ghekommen ziet
 duer den verschen dauw ghetreden?
 Is 't om maken openbaer,
 ons Neêrlandsche blijde maren,
 't welck nu Hollandt maeckt zoo swaer,
 om den *Bergh*, die over d'*Yssels* vloedt
 in de *Veluwe* is ghesoncken,
 die, als d'*Aetna*, vol van gloedt,
 blixemt uut zijn vlamme voncken,
 blixemt met een donder kracht,
 't welck nu totter doot doet beven
 het boos-dadigh volck, vol pracht,
 van veel ydel hop' ghedreven?
 of sendt u de *Bossche* maeght
 over de Brabansche velden,
 om te toonen, hoe zy waeght
 haer onwinbaer oorloghs helden?
 helden teghen het gheweldt,
 't welck het onghetrauw Oraingen,
 — steunende op zijn rooven — steldt
 teghen haer, en 't edel Spaingen? »
 Zijnde dus ghevraeght, zy heeft
 my verandtwoordt : « Al u vraghen,
 hoe wel dat wel reden gheeft
 om mijn vlueghels op te jaghen

boven de ghesterde baren,
 om daer mijn trompet te klyncken
 zoo hoogh dat zou doen vergaen
 al het oudt Romeyns ghedyncken,
 en is nochtans niet de reën,
 die my dede tot u stieren,
 in den dagheraet ghetreën;
 maer mijn gilde der *Roosieren*,
 mijn *Roosierens* vasten standt,
 in hun wonder-dadigh wercken
 op hun eël kasteel ghemandt,
 die nu doen de feeste mercken
 van hun Hoofdt twee-jarigh schoon,
 't welck hun uutghemunte deughden
 gaf de lofbaer eere-kroon.
Questroy, hoofdt nu vol van vreughden,
 ziende an zijnen disch vergaert
 al zijn loflijcke ondersaten,
 in een blijden *Roosen-aerdt*;
 maeckt my nu dus uutghelaten
 in mijn blijdschap, hier zoo vroegh,
 dat ick niet en hebbe om spreken
 adem, noch oock monds ghenoegh
 om mijn klaer trompet t' opsteken. »
 Naer dit segghen stack zy hoogh:
 dat gheschater my verdoofde
 en met eenen snellick vloogh,
 dat zy my haer zien ontroofde,
 duer 't gherucht Pernassus schoot
 in de lucht 't weérgalmigh schatren;
 't welck weèr van den hemel vloot,
 om de weereldt t' over-klatren.

(137)

Ick ten hooghsten oock verheughdt
om haer, die my was uut d' ooghen,
wilde ons *Koren-bloeme* vreughdt,
edel *Roose*, u kommen tooghen :
om haer blijdschap, en dijn lof,
nu voor alle Goden gaende,
chiersel van ons thuunsche hof
in een eeuwigh leven staende.

Ghejont door de Redenrijcke Gilde van Maria
van Alseberghe, gheseydt *Lichtgheladen*
binnen Ypre.

Ghedicht

Ter eeren den Lof-werdighen NICOLAIS LETTEN , Prinche van de Redenrijcke Gilde van Maria van Alseberghe , gheseydt LICHTGHELADEN , ghemaect op sijnen Jaer-schildt, die hy ghejont heeft aen de voornoemde Gilde, den 2^{en} September 1629, ende luydt aldus :

't Vervolgen van de doot,
die 't al heeft in haer wetten,
dwinght elcken mensch uyt noodt
wel op sijn tijdt te *letten*.

Hier is weër een nieuwe leeringh ,
Alsenberghers, wijdt vermaert,
in u lieder Prins vereeringh,
commend' uyt een milden aert.
Wilt uw ziel en zinnen wetten
op zijn schildt, daer konst in leeft,
die wel op sijn tijdt te *letten*
elcken mensch te kennen gheeft.

Ghy ziet hier hoe dat elcks leven
heeft een goeden gheest bestier,
die hem altijdts sal in-gheven
deughdts naer-volgen goedertier.

Hier benevens sal een quaden
gheest, hem oock ter sijden gaen,
die hem leeren sal en raden
teghen Godts gheboden staen.

Achter aen volgt d'alverslinder
't idel ongheweest ghebeent,
vriends verdrucker, wreed' on-binder
van die ziellig zijn vereendt;
dien heeft uwen tijdt in handen,
en sijn aldoorgaende schicht,
die u seynt in d'helsche tanden,
of bly voor Godts aenghesicht.

Let dan op dijn tijdt, ô Menschen,
die hier is te leven kort,
dat de plaetse, die wy wenschen,
't erfdeel van uw ziele wordt.
Laet een trauwen gheest u leyden,
die gheduerigh raedt het goedt
om doods eynde te verbeyden
met een zuyver reyn ghemoedt.

Wilt ghy naer het raden hooren
van den stoker, uwen tijdt
sal onvruchtbaer zijn verloren,
als de doot dijn draedt afsnijdt.
Let doch neerstigh dat het sterven,
— 't welck gheen mensche ontvluchten sal —
gheenen tijdt hier naer sal erven,
sulck een wijl comt eens voor al.

Niet soo snel en isser daed'lijk
als den tijdt, dagh ende nacht,
wiens verlies doch meest is schaed'lijk,
en nochtans is minst gheacht.
Tijdtverquisters, t' aller stonden
is de doodt u op de hiel,
let, eer ghy hoopt sond' op sonden,
op den tijdt van uwe ziel.

Laet den oyvaer voorbeeldt wesen
en de swalue, die snel swiert,
als hun jaerschen tijdt gheresen
Phoebus naer het Noorde stiert.
Elck *let* op sijn tijdt, om keeren
met hem van de Zuyde-pool,
om hier elcken mensch te leeren
in hun spraeckeloose school.

Leert aen noch meer ander dierkens,
die van reden zijn vervremdt :
aen de biekens, aen de mierkens,
hoe elk waer sijn tijden neemt,
om hun honigh, om hun voedtsel
te vergaren neerstigh zijn ,
't welck is 's winters hun behoedtsel
teghen doodts en 's honghers pijn.

Let oock van uw lente-daghen
op dijn tijdt, eer 't oude grijs
u comt in den winter jaghen
en verstijven als een ijs,

dat ghy meught uw ziel behoeden
op u hoogh vergaërde deught,
om haer wel vernoeght te voeden
in een eeuwigh levens vreught.

Laet u voor-staen de vijf maeghden,
vol onachtzaemheden dom,
en de vijf oock die behaeghden
Christus, haren Brudegom,
die in hun teer aerde vaten
brochten oly vlamigh-klaer,
't welck haer blijde heeft inghelaten
by elcx heyligh weder-paer.

Let hoe d'ander, ongheluckigh,
om haer tijds verswijmen dwaes,
bleven uyt-ghesloten druckigh;
let dan, segh ick, wormen aes,
op den tijdt van uwe jaren,
gheen tijds gaend' in sekerheydt;
ghy sult tijdt'lijck goedt bewaren
en uw zielens' zaligheydt.

Om uw jonst, ó Prins voorsichtigh,
daer ghy med' ons hebt vereert,
die soo vruchtbaer, soo ghestichtigh,
op zijn tijdt te *letten* leert,
pluckt' ick, tot een wederjonste,
van den Alsenbergh vol glans,
dese *Koren-blomme* konste,
die u dient tot eere-krans.

Gedicht

Ter eeren den Lofwerdighen JACQUES VAN HARINGHE, Prince van de Redenrijcke Gilde der ROOSIEREN, voorghehouden op hun feestelicken dagh, den vijf-en-twintighsten Augusty 1630.

Als den klaren sterren-heldt
uut zijn poorte quam ghereden,
ben ick in 't gras-rijcke veldt
oock ons stadspoorte uut ghetreden,
want ick docht, nu Tytan wijekt
van zijn Noordwaert an oprijzen
en den nacht zijn langhde rijckt,
om de groente te doen grijsen,
ick wil 't veldts wellustigheydt
noch eens gaen in d'oogen halen,
eer hy sulcks te neder leydt
door zijn Zuudwaert an afdalen,
ziet Autumnus my ghemoedt.
Zulck ghedachte, zulcken yver
leyde my zoo voet voor voet
naer den *Sillebickschen* vijver;

gaende om mijn nieuwsgierigh oogh
 zulck vermaken te doen proeven,
 hoorde ick in de locht om hoogh
 een gherucht van vleughels zoeven
 met een dapper snel ghedraf
 van ghehoefde paerde-voeten,
 't welck my eerst beduchten gaf
 voor een hynderlick ghemoeten.
 Ick docht, komt Gradines tocht,
 voorbod' van verderf en peste,
 ons zeer zoete Vlaemsche locht
 zoo beroeren, hier in 't Weste?
 Opwaerts ziende, ick sagh het dier,
 met zijn schoon ghepluumden rugghe,
 maken een zeer snel gheswier
 door de locht, met voeten vlogghe,
 en terstondt brocht my den geest
 in een weerden thuun ghevlochten,
 enghels-heir, die u bevreest
 door haer kracht zijnde anghevochten,
 die uw stormen, uw gheschut
 en u woeden, zoo vyandigh
 teghen haer, maeckte als onnut
 en bedwongh te wijcken schandigh.
 Ick sagh in dien stercken thuun
 eenen *Roosenboom* vertooghen,
 die den hemel met zijn kruun
 scheen te raken, voor elcks ooghen,
 die haer groene locken al
 schoon gheschaect met *Roosen-helde*,
 over 't zoete thuunsche dal
 en haer in een lommer stelde.

Pegasus, die ganschlick nam
 in den *Roosen-boom* vermaken,
 als den wyndt snel neder quam
 met zijn achter-hoeven raken
 desen *Roosen-boom* vermaert
 dicht an d'aerde, daer den wortel
 met den stam haer vast vergaërt,
 't welck een *Roosen-vocht* ghevortel
 dede uut-springhen met den slagh,
 dat zoo overvloedigh vloeyde,
 dat thuuns veldt haest onder lagh,
 door de zee, die daer af groeyde.
 Maer, wat rase ick? zie ick niet
 noch ter tijdt, 't gon dat ick synghe,
 is my eenen droom gheschiedt,
 als ick hier mijn ooghen dwynghe,
 zie ick niet den *Roosen boom?*
 boom, zoo vol van zoete roken,
 met zijn uutghesleghen stroom
 in den weerden thuun beloken?
 Zie ick niet de *Roose zee*
 drijven haer verheughde baren,
 daer Arion op de reë
 daghelicks komt anhevaren?
 Ja, ick zie 't, en zie noch meer
 eenen *Haryngh* daer in swemmen,
 en als Opper-prins en heer
 op haer heuvel golven klemmen,
 die zijn wasdom, die zijn jonst
 schiet als *Haryngh* menighvuldigh,
 dat dees zee-vrucht, dat haer konst,
 — waer an menigh gheest is schuldigh —

elck zoo overvloedigh spijs.
o Gheluckigh volck, *Roosieren*,
boom, die tot den hemel rijst!
brynght terstondt uw *Roos-lawwrieren*,
kroont den weerden *Haryngh* 't hoofdt,
om zijn glans schoon te vermeëren,
dat geen Parq hem af en rooft
zulck verchieren t' zijnder eeren.
Prins van Haryngh', ziet hier by
hoe het *Koren-bloems* verschoonen
t' uwer eer oock compt door my
zijn ghewoone jonste toonen.

Ghejont door de Redenrijcke Gilde van Maria
van Alseberghe, gheseydt *Lichtgheladen*,
binnen Ypre.

*Ter eeren ende tot aenprijsinghe der historie Anthoniane,
tot den Catholijcken Leser.*

Ghy die met u gheschrift, 't cristael-huys rondt gheboghen,
een roerend' ur-werck maect van veelderley vermoghen :
ghy die oock d'aerde-cloot maect onder sulck ghebau,
domp-sweeter, welck ons gheeft sneeu, reghen, windt, en dau ;
ghy die oock haer ghespruyt de cracht hebt aenghegheven,
dat het — de doodt ter spijt, — den crancken houdt in 't leven ;
ghylieden doolt, en raest, en wilt ons doen ter handt
een slecht gheloof, ghebroedt uyt goddeloos verstandt.

Al der Planeten jonst van uwen cirkel-wynckel,
ghebrocht aen 's menschens bloet door haer ghewoon ghe-
al d'opghesoghen damp van haer die 't alles baert, [krynckel,
en weder al verslyndt door een te gulsich aerdt :
al d'uytghesperste cracht, al 't uytghesweete water
der cruyden, 'twelck ter maret roert veel quacsalvers snater,
is ydel cramerye, om 's menschens lichaem teer
te maken vry, gesont van siecktent doodich zeer.

Ick weet een ander troost : u lieder wijdt bemercken
en conde voorder niet dan het naturlije wercken,
een troost, slecht heydens volck ! die uwen dwasen raedt,
ja de nature selfs, in cracht te boven gaet.

Een wonderbaren troost van hem — die hoogh ghepresen — gestelt heeft en noch hout al 't wesen in sijn wesen.

Dien troost leert ons dit bouck, hoe dat een christen mondt, vol van oodmoedicheydt, uyt 's herten diepsten grondt, vervult van recht gheloof, vol hoop en vast betrouwen, den menschen kan bevrien van sieckt en doodts benauwen. 'T welck heeft — ô goedtheyt Godts! — in 't vijfmael vijfste jaer van dese loopend' eeuw' ghebleken openbaer; en noch doet nu ter tijdt, aen vele christen sielen, die d'heyliche Godts vrient Anthonio voor knielen, d'hermijten helder son, dat groote weereldts licht, wiens minste weerd' ick niet kan toonen in mijn dicht.

Dit voorbeeldt aller deucht zijn d'yverich gebeden van die een bedevaert, om hem te soecken treden, uut Godts al ghevend' handt trect — wonder goedertier! — de zeker medecijn, en bluscht het doodich vier.

ô Koelende fonteyn, ô heylicheydts springhader, ô vrient der eenicheydt, ô heughelijcken vader ! laet uw ghebeden hulp' hier blijven 't aller tijdt uw dienaer tot een vrucht, uw nijders tot een spijt. Van u sal desen bouck sijn eenen stommen spreker, een gheestelijk docteur, een heylich apoteker, die niet een quackel-sop, seer costelijk bereydt om gieten door de keel, aen 't hert een tegenheydt; maer een die costeloos de hoogh ghewenschste gaven gaet schencken eleken mensch, van 't heylich hemelslaven.

Die hier ghenesen sal — ô wonder medecijn ! — de ziele van de sond', het lichaem van de pijn. Dus sal dit weerde boeck gaen doen uw belle klincken, West-vlaemsche borgherie ! in 't menschelijk ghedincken, om dat tot uwer baet uw' woonst is inghedaelt het wonder-dadich vocht, wijt-loopich afgehaelt.

Neemt dit mirakel-boeck, en ghy godtvruchtich schrijver,
in dank dit cleyn gheschenck van mijn gheresen yver,
ghestelt in dit gedicht, waer in veel hooger jonst,
door 't lesen is te sien, dan een begaefde const.

En ghy — ô gratie vat! — Anthonio belijder
van Godts almoghentheydt! onwinbaer tegen-strijder
van 't helsche boos ghetergh! ontfangt ghy alder meest,
dit voor een offerand' van mijn gedreven gheest.
En tot een wederloon wilt laten nederdalen
een glinster op mijn ziel van uwen segens stralen.
Gheeft voorspoedt mijnen loop in 's weereldts pijnigh dal,
en namaels ook een plaets by 't saligh lief ghetal (1).

---

(1) Historie van 't oude clooster, capelle ende bedevaert van den
H. Anthonius Eremyt eertijts op-gherecht neffens de stadt van Belle in
Vlaendre; ende nu onlanx verheven door menighvuldighe mirakelen
aldaer gheschiedt binnen de jaren 1626 .27. ende 28. Den Eersten boeck
door den eerw. heere heer Pieter Reynier, bacclier in de Godtheyt, Prior
van Sint-Jans binnen Ipreu.

t'Ypre,
by Zegher vanden Berghe, ghesworen boeckdrucker in Maria Boodschap, 1629,
bl. 14. Eersten boeck.

Liedt

Ter eeren van het miraculeus water van Sint-Antheunis, te Belle, in danckbaerheyt, dat sijne huys-vrouwe binnen corte daghen door het voorschreven water is ghesesen gheweest van brandighe sweeren waer mede sy ghepij-nicht was.

GHEESTELIJK LIEDT VAN 'T WATER VAN DEN HEYLIGHEN ANTHONIUS,
GHELEKEN BY DE PISCINÉ BETHSAÏDA.

Het arents sterck ghesicht,
dat 't heyligh, ceuwigh licht
doorgronde met sijn stralen :
en van Godts gheest begift,
sijn Evangeli-schrift
beghint met sulck verhalen.

Een schoon historie waer,
beschrijft hy wonderbaer
van 't water dat gheleghen
was in Jerusalem,
't welck water over hem
droegh 's heeren milden seggen.

Bethsaïda was ghenaeamt,
dit water wijdt befaemt,
om dat op seker tijden
den enghel Godts dit vocht
om roeren quam, en brocht
den siecken groot verblijden.

Want d'eerste krancke ziel,
die naer dit roeren viel
in 't water, wierdt ghenesen
door Godts almoghend' handt,
van aller sieckten brandt,
die hem mocht pijnigh wesen.

Om dese waters vreught,
om dees mirakels deught,
prees elck Godts wonder-wercken :
maer nu mach elck verblijdt,
in dit laetst' ceuwe-tijdt
een meer deughts wonder mercken.

Elck die een bedevaert,
— die nu is wijdt vermaert —
gaet doen tot de capelle,
daer d'heylighen Godts vrient
Anthoni wordt ghedient,
in Vlaendre, neffens Belle.

Daer wordt een water goet,
dat veel mirakels doet,
gheheylight 't sijnder eeren :
't welck elck gheloovigh hert
sijn lichaems sieckt' en smert
doet door Godts handt af-keeren.

Bethsaïda en ghenas
maer een, die d'eerste was,
maer hier — ô krancke menschen ! —
den heylighen ontslaet
elck die betrouwigh gaet
sijn hulp ootmoedigh wenschen.

Noch hier en wacht men niet
tot datter is gheschiet
het selden enghels baden :
troost en bermhertigheydt
is altijd hier bereydt
om elcke ziel t'ontladen.

Bijsonder al die zijn
gheslaghen van de pijn
des heyligh viers, die voelen
een levende fonteyn,
die hier van sieckte reyn
elck wascht in 't heyligh koelen.

Dus swijght van 't enghels badt,
ò schoone tempel-stadt,
verga'eringhe aller joden ;
want water meer gheacht,
van hoogher weerd' en kracht,
wordt hier elck aen-gheboden.

ò Menschen, gheeft den heer
Anthoni lōf end' eer,
verheft sijn heyligh leven :
dat door verdiensten groot,
heeft uyt Godts milden schoot
dit water ons ghegheven.

Dit vocht, 't welck maeckt ghesondt,
een zee wijdt, sonder grondt,
van 's hemels medecijne :
die nu noch over al,
volck, boven het ghetal,
verlost van alle pijn.

Romt , Belle, van gheluck,
wat sieckte, quael, oft druck
kan u doch wesen schadigh :
als ghy sulck een ghebuer
hebt, troostbaer voor 't ghetreur,
soo heyligh, wonder-dadigh.

Ghelijck dit boeck ons leert,
— wiens schrift Anthoni eert, —
en uwen naem sal planten,
in Famaes eeuwich hof,
daer uw' en Godes lof
sal groeyen t' allen kanten.

Finis.

Ecclesiastici L.

In diebus ipsius emanaverunt putei aquarum, et quasi mare adimpleti sunt supra modum. Qui curavit gentem suam et liberavit eam a perditione.

In sijne daghen hebben de waterputten overghevloeyt, ende als eene zee zijn sy vervult gheweest boven mate. Die sijn volck ghenesen heeft ende verlost van de verdervenisse (1).

---

(1) Getrokken uit hetzelfde boek als het voorgaende stuk. Aldaer luidt het : *Ter eeren van het miraculeus water van Sinte-Antheunis, heeft Glaude de Clerck, inwoonder der stede van Ipers dit naervolghende Liedt ghedicht, in danckbaerheit, dat sijne huysvrouwe, binnen corte daghen door het voorschreven water is ghenesen gheweest van brandighe sweeren waarmede sy ghepijnight was.*

ODE

Ter eeren den Lof-waerdighen PIETER HUGHE, Prince van de Rijke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt LICHTGHELADEN, binnen Ypre, den 1^{en} Septembris 1630, ghemaect op sijn blaysoen, rondt beschreven met dit vierlyngh, 't welck hy heeft ghejont an de selve Gilde :

Moeder ende Maeght verheven,
steen met Christus kerck ghelaen,
stiert my naer het eeuwigh leven,
dat mijn ziel daer in magh gaen.

Prins, hoe saligh is den yver,
als ghy tot de Moeder-Maeght,
als ghy tot uw ziel-aendrijver,
— van wie ghy den name draeght, —
uwe bede stiert oodtmoedigh,
om te komen daer men heeft
al veel meer dan overvloedigh
's zielens wensch, en eeuwigh leeft.

Prins, wie zal u doch beletten
het blijd' [*leven*] in te gaen,
daer 't al reyn komt sonder smetten?
Sult ghy 't willen wederstaen,

leughens-vader met vergrammen,
vol van dul verwoeden nijdt?
ghy, die Phlesetonsche vlammen,
trotsaert, om uw boosheydt lijdt?

Ghy verdoemden, die uw krachten,
— welke groot zijn van gheweldt
voor die veel de weereldt achten, —
teenemael hier teghen stelt!
Te vergheefs is uw vermoghen;
want ons Princes ziel en gheest
is an 's moeders schoot ghevloghen,
wiens kracht u zoo maeckt bevreest.

Sy is om haer hulp ghebeden,
sy vervloecten, die u 't hoofdt
heel te pletter heeft vertreden
en uw proy heeft afgheroofd.
Sy, die 't yverigh versoecken
van noyt mensch en liet in noodt,
maer bystandigh quam verkloecken
en beschermen totter doodt.

Hierom wijckt, ò Schrick der zielen!
zijt te vreden met uw pijn
by 't vermalendijgh krielen,
daer ghy moet oneyndigh zijn,
eer ghy wilt tot proye maken
een die sulck een hulp aenbidt,
dat ons Prince magh gheraken
tot sijn hemelsch schoon besit.

Of sult ghy daer teghen dromen,
ketter, die het schape-kleedt
zijnde wolf hebt anghenomen ?
saligheydts verderver wreedt !
Ghy, die siet den ingangh open
voor elk die zijn ziel heeft lief,
daer ghy nochtans zijt ghekropen
in den schaep-stal als een dief !

Ghy, vervalscher van de waerheydt,
alder-diepstien helle-trap,
die ons 't doncker toont voor klaerheydt,
vol van ydel wetenschap,
daer op dat ghy pocht hoveerdigh
en wilt zijn in eer zoo rijk,
datter niemant schijnt zoo weerdigh
om te wesen uws ghelijck !

Ghy, verraders ! zult ghy keeren
van het nieuw beloofde landt,
onze Prince met u leeren,
't welck is kranck ghebaw op 't sandt ?
Neen, ó neen ! sijn siel is gaende
tot den steen vol heyligheydt
waer op Christus kerck is staende
op der ceuwen grondt gheleydt.

Steen, soo weerdelijck gheschapen
voor 't ontbrekelijck ghebaw,
oock om voeden Christus schapen
als eerst' herder vol van trauw.

Steen, waer teghen d'helsche dueren
noyt eens en vermoghen yet,
maer veel eer hun selven schueren
eer haer eenigh leet gheschiedt.

Wijckt dan, gaet u vijsevasen,
seer bedriegh'lijck in 't ghehoor,
van uw waterlanders blasen :
hier en jeuckt gheen Princens oor
om uw leeringh aen te vaten,
wiens vergaeringh' over al,
om dat s' is van Godt verlaten,
als een kaf verstroyen sal,

Wijckt, ghy Satans snoò ghebroedtsel,
ghy die goede wercken acht
tot een meerder sonden-voedtsel
en verdiensten sonder kracht ;
wijckt ! Ach weeck, ô boose schare !
uut ons strijdend' eeuw allom,
wat een gulden weereldt ware,
Heer, uw dierbaer Christendom !

ô Maria, Maeght en Moeder,
heyligh herder, weerden steen,
stelt doch elcken Gilde-broeder
vast, om van u noyt te scheèn.
Stelt hun, — bid ick, — om verbeyden,
een laest' ure wel gherust,
om ons Prince te gheleyden,
daer 't sijn ziel te commen lust.

Lof-dicht

*Ter eeren de Redenrijcke Gilde der ROOSIEREN, op hunlieden
feestelicken dagh, den 24 Augusty 1631.*

Als het lieve morghen-roodt
zijn doorluchte poorte ontsloot
en liet dalen » zijne stralen
over den ghetande kruyn
van den schoonen *Roose-thuyn*,

wacker zijnd' ick wiert bevreest
omdat ick daer in den gheest
sagh en hoorde » dat hem stoorde
den vergieter van het bloedt,
heel uut-zinnigh van ghemoedt.

Vóór hem stondt een weirde vrouw,
mijn beminde lief, mijn trauw,
al mijn jonste » al mijn konste,
al mijn yver noyt gheblust,
al mijn wille, wensch en lust.

Mijn lief, vol van schoonheyds glans
rondt om in een *Roose-kran*s,
die zeer chierlick » haer manierlick
voor den dul ghestorden droegh,
en met al zijn razen loegh.

Het scheen, dat dit Venus was,
daer hy op wierp zijn ghebas,
om dat 't minnen » socht te winnen
meer Adonis zoet onthael,
dan den trotsaert in zijn stael.

Op dees nimph hy vlouckt en swoer :
« ô Ghy boelschap, ô ghy hoer,
van de vyse, » reden-wijse,
die ghy met een toover-dwangh
t' uwaerts treckt duer u ghesangh. »

« Krabbeleghe spad' en vroegh,
die noyt wetenschap ghenoegh
wel ter degghen » heeft verkregghen,
listig muuse-nesten hoofdt,
Jupijns hersens uut — ghekloofdt. »

« Nymph, hoe zijt ghy noch zoo stout,
dat ghy vreughdigh onderhoudt
uwe kelen » noch in 't spelen,
in tooneelen bly vergaert,
t' mijner spijt, als onvervaert ?

« Trotse nymph, en dinckt ghy niet
op den tocht van *Waterliet*,
die vol duchten » dede vluchten
in de steden 't Vlaemsch gheboert
vol van mijnen schrick beroert ? »

« Nymph, en kan een zulck gheval,
— 't welck beswaerd't elck over al, —
niet bedwynghen » dat u synghen
zoud' om mijn ghevreesden wil
zijn verheughyngh houden stil?

Mijn lief hield met hem den spot
en zeyd' : « ò Ghestaelden sot!
zoud ick krijghen » hert om swijgen,
om 't gedyncken van den tocht
duer Oraeingen voort-ghebrocht ?

« Brugghe, daer 't op was ghemunt,
— 't welck voor zulk volck niet en krunt —
om zulck pooghen » en laet tooghen
zelf noyt een verbaesde ziel
of 't al op zijn kappe viel. »

« Brugghe zelfs sijnght menigh liedt,
't welck al t'uwer spot gheschiedt,
ò ghemisten » om 't verquisten
van 't veel knaep- en maerte-geldt,
't welck den tol in Hollandt teldt. »

« Zoude dan mijn Thuynsche stad,
die noyt eens een espe-bladt
op-gheblasen » om al 't rasen
van gheschut en trommel slagh,
tot verschricken roeren sagh, »

« zou zy blijven sonder vreughdt,
als een ander hem verheughdt?
Zou zy sparen » t' openbaren
haer ghesanghen, haer ghedicht,
haren noyt volpresen plicht? »

« Neen zy! Wreedden, gact van hier;
neen zy! Gaet, laet elck *Roosier*
hier verblijden » spijs u nijden,
laet hun blijven onghetruert,
onder 't hoogh kasteel bemuert. »

« Gheenen wapen-dragher wreedt
en heeft heerschen, noch beledt,
om hemlieden » te ghebieden,
maer een Prins, die hun verklouckt
en niet dan vreughdts ruste en souckt. »

Mars alsdan te bersten scheen
van den toorn , en haest verdween
dit ghesichte, » en ick stichte
't zelf alleene t' uwer lof,
ò vol-konstigh *Roosen-hof!*

Gejont door de Redenrijcke gilde van *Maria*
van Alsenberghe, gheseydt *Licht-gheladen*,
onderhouden binnen Ypre.

Ode

*Op den Jaerschildt ghegeven door den Lofwaardighen MAERTEN
ASSENT, Prinche, aen sijne Reden-rijcke Gilde van MARIA
VAN ALSEMBERGHE, gesejdt LICHT-GHELADEN, onderhouden
binnen Ypre, den 7^{en} Septembris 1631; waer in ghe-
schildert is de hemelvaart vande heylighe Moeder Godts
Maria, berondt met desen vierlingh :*

ó Vat van heilicheydt,
gaet ghy naer 's hemels stede
bewoonen d'eeuwigheydt,
nemt doch mijn ziele mede.

Comt al t' samen, aerdsche volcken,
comt anschouwen dese wolcken,
wolcken — segh ick, — *licht-ghelaén*
met des hemels wacker gheesten,
die ghedurigh d'aldermeesten
trauwelick ten dienste staen.

Siet hoe zy de locht doen leven,
van hun snelheydt door ghedreven,
siet hemliedder blijden tocht;
maer voor al moet ghy sien rijsen
sy die niet is te vol-prijzen,
die hun vreughdt heeft anhebrocht.

Siet d'oprechte son der waerheydt,
vol van onbevleekte klaerheydt,
siet de schoone maen op gaet
met de sterre vanden morghen,
met de Noort-pol noyt verborghen,
aller dolers toeverlaet.

Siet dit heylich beeldt des Heeren,
siet een Maghet gaen vermeeren
met haer lichaems reynigheydt,
's hemels klaer wit zuyver blijncken,
schoonheydt buyten al 't ghedijncken,
dat in 's menschens herten leyt.

Siet een Moeder, daer al 't wesen
en al 't goedt is uyt gheresen,
gaet d'oneyndigheydt verheught,
gaet de vry gheruste wooningh,
gaet 't hof van der eng'len koningh
gheven sijn volcommen vreughdt.

Gaet op om te worden erflijck
d'opper-koninghinne onsterflijck,
halend' haer verdienden loon,
nu zy is van 't aerdsche gronden,
en de tijdelicheydt ontbonden
gaet om hare glori-kroon.

Dit is d'oorsaek van 't verblijden,
dat men siet de locht doorsnijden
van d'almoghens-borgherije,
van de Moeder-Maeght gheklommen,
't is de huldinghs welle-commen,
van haer eeuwich' heerschappije.

Volcken, slaet noch hoogher d'ooghen,
siet den konijng hem vertooghen,
naer sijn konijngin belust;
om t' ontfaen met d'armen open,
die hy tot hem heeft gheropen,
daer hy binnen heeft gherust.

Volcken, laet op sulck anmercken
u verstant der zielen wercken;
slaet wel gade wat ghy ziet:
het vereenen dus te gader
van de Moeder, Soon, en Vader,
alles t' uwer baet gheschiedt.

Alles om uw ziel t' ontwecken
en tot hunwaerts op te trecken,
zoo ghy med' u selven pooght;
om te deelen u de zoetheydt
van dees liefde, vreughdt en goedtheydt,
kan u beters zijn gheooght?

Wie sal dan sulck openbaren
aensien sonder op te varen
met den wille, wensch en ziel,
tot daer gheen troost sal ghebreken ,
daer gheen ziel en werdt verstecken,
om t' ontfanghen 't helseh ghekriel?

Tot de voorspraeck der beswaerde,
tot de hulp van hemel, aerde,
die vergrooten gaet de vloedt,
van bermhertigheydts fonteyne,
die ons loste groot en kleyne
met sijn heyligh, dierbaer bloedt.

Wilt dit gade slaen, ò Menschen!
en doorleest het grondigh wenschen
dat ons Princes ziele drijft
om van hier hem op te lichten
wt sijn gulde letters dichten,
daer hy med' den schilt beschrijft.

Laet dit stieren uw ghedachten,
laet dit altijdts doen verachten
alles wat den mensche loekt
tot des weerelts schoonheydt ijd'lijk
en haer vreughdt soo weynigh tijd'lijk,
't welck het eeuwich gloeyen stockt.

Lof-dicht

*Ter eeren den Lofwerdighen PAUWELS VANDER HAGHE,
Prinche van de Reden-rijke Gilde der ROOSIEREN, op hun-
lieden feestelicken dagh, den 27^{en} Augusty 1634.*

Konst-rijck schoon *Roosieren-hof*,
't welck zoo laedt met uwen lof
d'anghename
vlogghe fame,
dat zy met zulek bly gheschal
all'om dondert boven al,

heeft den bloedt-hondts stranghe wet,
— met zijn oorlogh — u belet,
in twee jaren
te vergaren
van de vreughdt, die vloyend is
nu rondt uwen *Roosen-dis*.

Dat twee dobbel vreughdts gheniet
nu voor d'achterstel gheschiedt,
    ò *Roosieren*,
    dat u vieren,
op dees vrijelicken dagh,
alle schaed' inhalen magh.

Naer een wijnters langhen tijdt,
die 't vergroeyde veldt af bijt,
    — onversadigh, —
    voor 't groen-bladigh
chiersel en van bloeme dracht,
met zijn ruecke zoete kracht.

Een te schoonder lente vrueghdt,
weder nieuw het veldt verjeughdt ;
    met verblijden
    t' aller sijden,
hoortmen dan den landtschen rey
hulden den weêrkommen mey.

Insghelijcks de *Roose* toont
cen te meer twee dobbel schoont ;
    naer 't ghedorven
    onghestorven,
jeughdig wesen zy nu bloeyt
met Ambrosy nat bespoeyt.

Hierom, — naer twee jaers verlangh, —
komt de *Koren-bloems* ghesangh
vreughdts vermeëren,
Roos, en eeren
u en uwen prins lofbaer,
chiersel van uw *Roose-schaer*.

Zulck een Prince, die de *Roos*
met een overstemmen koos,
om te hulden
en vergulden
desen weërghecommen tijdt :
't is hy die 't al maeckt verblijdt.

Wel te recht hebt ghy ghesteldt
hem voor uwen *Roosen-heldt*,
gilde broeders,
konste-voeders,
om 't hoogh reden-rijck verstandt,
dat hem binnen is gheplandt.

Want hy magh de dobbel kruyn
staend' in ons Westvlaemschen thuyne
met gauw leden
zoo betreden,
dat all' ander kruepel staen
als z' hem meenen naer te gaen.

(170)

Zijn verstandt in konstigh dicht
nu een seker *haghe* vlicht,
    Roosen bloeyssel,
    die u groeyssel
met beronden over al
tot een vrydom dienen zal.

Roos, al stondt ghy vry gheheel
in u edel hoofd-caesteel,
    om uw spruten
    noch te sluten
in een meerder hofs bevriën,
moest dees *haghe-standt* gheschiën.

Wil u den zoilischen Pan,
edel *Roos*, eens raken an
    met zijn spotten,
    om doen rotten,
haghes dorens scherp ghepint
keeren hem, waer hy beghint.

Dorens van veel wetenschap,
die sijn geete-muyls ghesnap,
    in het spreken,
    zoo doorsteken,
dat hy heel beschaemt en stom,
sluymen gaet met horens krom.

(171)

Dese *haghe* wijdt vermaert,
daer ghy onder zijt vergaert,
    Roosen jeughdigh,
    nu zoo vreughdigh,
zal u huld' en bystandt doen,
t' aller tijden even groen.

Want het vocht van Helichon
en het stralen van de son
    zal hier geven
    't groene leven,
't welck hem en de *Roose* zoet
eeuwigh over dalen moet.

Ghejont door de Redenrijcke gilde van *Maria*
van Alaemberghe, gheseydt *Licht-gheladen*,
onderhouden binnen Ypre.

Spel-gevecht tusschen Momus ende Zoilus.

Ter eere van den heer JAQUES YMMELOOT, heer van Steen-brugghe.

Ick zagh eens *Zoilus* en *Momus* 't samen tuyschen,
en, eer 't spel eynde nam, d' een d' ander lustig buysschen.
Van weder-zijden wierd dit spel stout anhegaen :
't gewin was wie daer eerst *Steen-brugghe* zou versmaen.
Het was genouchte om zien, hoe elcken sich gheneerde
ja 't spelen om een zaeck van gheen ofte ydel weerde.
De kans viel elck ghelijck, zoo in ghelijcken aerd
men ziet dat 't opstel boos, oock boose vruchten baerd.
Aen 't schadigh mijffelberd was 't snoo ghehouft ghezeten,
daer wierd met oogh-ghebeent, om ooghen meest ghesmeten.
Den eenen vier en drie kreegh met den eersten smack,
den andren' vijf en twee; dus wat sy wierpen, 't stack.
Hierom tot een nieuw spel elckand'ren sy beriepen,
en naer de rolle-baen met grooten yver liepen :
wiens bolle cerst keeren zes zou ligghen naest de staeck,
hy zoude ontgonner zijn van *Steen-brughs* laster-spraeck.

Dus holde 't schemper volck ten besten dat het moghte,
 zoo wel dat over-hands elck vast de stake rochte.
 Sy haelden vijf om vijf : om winnen 't leste slagh
 elcks bolle vast ghestuyckt de stake teghen lagh.
 Sy vielen weer ghelijck, door elcks om best bedrijven,
 en vraeghden wie daer wan? Ick sprack : het is te kijven.
 Doen zeide *Momus* floux, ghy *Zoilus* laet my
 't berispen vooren doen die 't beter kan als ghy.
 't En quam noyt in 't verstand van uwe heersens rijsen
 om *Ronsard* en *Bartas* hun feilen aen-te-wijsen,
 daer *Steen-brugh* eer verdient dan sy te sijn ghecert,
 die 't oud mis-singhen toont, en 't nieuw zoet-singhen leert.
 Uw klap en haelter niet. Hoe *Momus* snooden schemper,
 sprack *Zoilus* verstoort, beliegher, eere-kremper,
 dweers-ziender, schrompel-kop, waen-wijsen, grooten sot,
 hert-knagher, ratel-beck, neus-wijsen, knorrepot, [tigh,
 het Fransche mis-ghedicht door d' hoogh-gheleerdheid prach-
 verstilte ons beë te gaer, beë spracckloos en onmaghtigh :
 en waerom zoud ghy 't doen? ghy dickbalgh als ghy zijt?
 ghy die d'onwetenschap my schandelick verwijt?
 dat ick zulx niet en zagh spijt my van een te hooren
 die d' ooghen had vermomt door sijn langhe esels-ooren.
 Hoe, dus sprack *Momus* weër (en wierd zoo gram als gheck,
 slaende een ghesloten vuyst voor *Zoilus* Satiers-beck),
 ghy herseloosen kop, dit mes gaet door uw rebben :
 zoud ghy my vooren gaen, ende ick de naer-hand hebben?
 Ja ick, sprack *Zoilus*, ick, ghy plompaert, drouven uyl,
 mitsdien hy sijn ontfangh betaelde op *Momus* muyl.
 Doen ghingh 't al over noen, de boose schempers stonden
 straf teghen een ghekant als felle greinsende honden :
 elck slough, elck krabde, elck beet : d' een wierd een oogh ont-
 en dander kreegh den beck tot d' oore toe gheklooft. [roofst,

- Ick schiet van dit ghevecht, en toonde 't spel mijn hielen;
my docht dit nijdigh volck zal eer sich self vernielen,
dan weten te versmaen *Steen-brugghes* onderwijs:
• 't welck d' eeuw vereeuwen zal door zijn verdienden prijs⁽¹⁾.
-

(1) Dit stuk is te vinden in : *La France, et la Flandre reformées : ou traicté, enseignant la vraye methode d'une nouvelle Poesie Française et Thioise harmonieuse, et delectable, par Jaques Ymmeloot, Escuier, Sr de Steen-brugghe.* Te Ypre, 1626, in-4° langwerpig formaet, bl. 26.

Spel-ghevecht tusschen Momus ende Boilus.

*Ter eere van den heer JOOS GRIETTENS, L. inde rechten, advocaet
tot Ypre, enz.*

- M. Ick sal als Cerberus noch uyt drie kelen rasen.
Z. Waer loopt ghy, Momus? 't vyer van de Cycloppen blasen?
M. Ick gae versmooren my in 't Styx en Phlegeton,
eer dat my Charons boot scheept over d' Acheron.
Z. Hoe zijt gy dus ontstelt? Wat isser weêr voor handen?
M. Ach spijt, hoe scheurt gy my met uw' verwoede tanden!
Z. Wel waerom staet u hoofd soo bystier en' verdraeyt?
M. 'k En werde nimmer meer my selfs, noch noyt ghepaeyt.
Z. Waeromme? Geeft mijn vraeg bescheet met korte woorden.
M. Het segghen sou' noch meer mijn hert' in stikken moorden.
Z. Hoe 't seggen? wijset dan : is 't segghen u ghepijn?
M. Siet eens op desen Bouck om oock helsch-dul te zijn.
Z. *Den Lusthof?* Ja. Van wie? van vrouwen? niet van mannen?
M. Leest voorder, om met my in archeyd aen te spannen.
Z. Hoe tegen 't *Laster-werck*, 't welck onlanghs is gemaect,
soowel naer onzen sin, dat vrouwen deughdt versaect!
M. Nu, weet ghy wat my doet soo seer in toorne blaken?
Z. Plutonis spoockerie! ghy, drie gheslangde Draken!
Komt 't samen, en' bewoont mijn hoorne-siecken kop,
en' valt dit monster-lijf met Hydras ader-sop.

- Hoe, teghen 't laster-volek een nieuwen Bouck geschreven?
- M. Ja, noch met sulck verstand en' wetenschap ghedreven,
dat ons patiere-muyl vol smaden, schimp, en' nijd
daer op aen eenigh deel niet spouwen kan verwijt.
- Z. Laet sien, doorsnuffelt wel. Van diepe te doorgronden.
wort diewils dat men souct nae wil' en' wensch gevonden.
- M. Door-pluystert, en' door-souckt soo diep als is gekolekt
den soutten Oceaen van aen de locht ghewolckt,
't boucks-handel wijs beleyd, en' redens teghen-talen
sal u doen op den hals vergeefschen arbeyd halen.
Te mēer dat ghy door-souckt hier elcken sin' en' woort,
te meer ghy vinden sult u nijdig hert' verstoort :
en 't alderminste niet dat is berispens weerdigh.
- Z. Is dan het vrouwe-volek soo deughdigh en' rechtveerdigh?
en' sulck een eere weerd, om soo beschermt te gaen,
dat al den laster moet verstomt hier teghen staen?
- M. Ja stom en heel beschaemt. Wie sal hem durven pooghen
daer iet te werpen op, weet hy niet te betooghen?
Want hy die 't vrouwe-volek soo loflick heeft vereert,
verstomt elck dat sijn werck ghestelt is soo gheleert.
En' om noch teghen sulcx sijn schrijven vast te vromen,
siet wie hy tot sijn Boecks beschermingh' heeft ghenomen.
Een' die soo veel vermagh door deughdigheydt alleen,
dat sy te swijghen boeyt elck laster-kake-been.
- Z. Wien is 't? die ghy soo acht als oft waer een goddinne.
- M. 'T is *La Vieffville*, roem voor *Watoe* nu gravinne.
- Z. Hoe sy! die clare son, die soo uytmuntygh leeft,
dat s' aller vrouwen deughdt in haer besloten heeft?
die van den hemel is bysonder uytghelesen?
- M. Ja, sy beschermt dit werck, en 't heeft van haer sijn wesen.
- Z. Hoe, die? Ick ben my selfs dies 't argher, dul en wreet,
om dat ick niet in 't minst op haer te seggen weet.

Wie van ons beyde sal haer wijsheyd eens versmaden ?

- M. Sy is te wonder groot in alles wel beraden.
Z. Wie weet te segghen yet op haer wel-sprekentheyd?
M. Sy is te wel gestiert van haer voorsichtigheyd.
Z. Wie weet te schimpen yet op haer verstandigh schrijven?
M. Elck moet hier op verstomt met starend' ooghen blijven ;
Z. Wie weet te spreken yet op haer godvruchte-deught?
M. Al d'Engelschooren zijn te seer hier in verheught.
Z. Wie kan yet werpen op haers levens reyne zeden?
M. Sy is te seer begaeft met wel-stand, eer' en' reden.
Z. Wie kan mis-prijzen yet haer hoogh-beleefden aerdt?
M. De wereldt is te vol van haren lof vermaerdt.
Z. Soo veel te schoonder heeft dan desen Boucks-beschrijver,
om wel te bringhen voort sijn recht-gheleerden ijver,
als hy voor ooghen heeft sulck voor-beelt soo gheacht,
die self is d' eer alleen van 't vrouwelick gheslacht.
M. Soo veel te beter oock magh hy sijn hof bewaren,
sterck, teghen 't laster-volk, en' als ons vlaghe baren,
als wy d'hoogh' edel' deught van dees gravinn' aensien,
geen laster kan aen haer, noch aen sijn werck geschiën.
Z. 'k Ga onder als den sneeuw van d' Alpes my nu delven.
M. En' ick de werelt uyt, of voordere uyt my-selven.
Z. Wat maken wy dan hier staen rasen dul-ghekopt?
is onsen laster-beck voor eeuwich op-ghestopt (1) ?

---

(1) Dit stuk is getrokken uit : *Lusthof van doorluchtighe en deughtsame vrouwen teghen de laster-boucken onlanck thaeren laste uytghegaen. Daer by gevougt is den plicht van de man in sijn overheydt ende van de vrouwe in haer behulpsaemheyd. Geschreven door Joos Griettens, L. in de Rechten, advocaet tot Ypre. De vrouwe is de glorie van de man. I. Cor. II. Dat niemant en verghete de zuchtinghe van sijn moeder. Eccles. Cap. 7. Tot Ypre, by Jan Bellet ghesworen Boeck-drukker ende Boeckverkooper met Privilegie. Met eene gegraveerde titelplaet, waerop : Dutiellet sculp. Ipris. De opdracht van dit werkjen is gedagteekend : XXIII Dec. 1653.*

Lof-lied

Op 't werck⁽¹⁾ van den godt-gheleerden Heere, H. PIETER
VAN ROUVROY, pastoor te Nieuw-kercke.

Cats, ghy zonne van de dichters,
die bewonen 't water-landt;
maer on-heyle rijm-verlichters
onder Staten teghen-standt,
die rebelligh, trots ghemandt,
niet en zijn huns koninghs swichters,
die zelf den Oraingnen-heldt,
maken maer een knaep in 't veldt :

Komt, wil dese *Lever* smaken,
diemen voor de weereldt gheeft,
om elck mensch ghezondt te maken,
die 't verboden-branden heeft.

---

(1) *Tobias-Lever voor de onkuyssche weereldt, door heer PIETER VAN ROUVROY, Licentiaet in de H. Godtheydt, Pastoor tot Nieuw-kercke.* — 't Ipre, by Jan Bellet, 1640... in-18° langwerpig formaet.

Ghij oock, die on-ziende leeft,
laet dees Gall' uw ooggen raken,
ghy zult klaer u zelve zien
en d'eer die Godt moet gheschiên.

Prijst hier-omme desen *Heerder*,
die sijn kudd' hier mede spijst
zoo wel, want 'k en zie gheen weeder,
die in eer zoo hooghe rijst,
om de deughdt die hy bewijst;
zijt een danckbaer gaefs anveerder;
dat sy u niet en mis-haeght,
mits sy *Pastors* name draeght.

Maer wat blijf ick hier te spreken
an den water-landsche geest?
'k Zwighe. Sondaers, vol ghebreken,
u beroep ick alder-meest;
ghy, — die God noch hell' en vreest, —
blust hier in-uw viers ontsteken,
eer de vlam, door toorne groot,
u bringht aen een grusaem dood:

Dit kan ick met 't bouck u wijsen;
maer, om dees Eerweerden Heer
in vol-komen lof te prijsen,
en weet ick noch slot, noch keer:
hy verdiendt veel hoogher eer
dan mijn leeghe penn' kan rijsen,
om dat hy de sondaers al
toont soo over-diepen val.

Adam en Eva.

Et documenta damus, qua simus origine nati.
Soo d' oude songen » soo piepen de jongen.

Dat is; dat-me onder man en vrouw
gelijk in vader Adams tijd,
niets anders siet, als liefde en vlijt
tot dienstbaerheyd in groote trauw:
't is liefde al wat men siet en hoort,
't is vriendeljkheyd, 't is vleijery,
't is streeling en liefkosery:
't is waer, het is altijd niet van de selve soort.

Toen Adam was geschapen
hy leerde wakker gapen,
hy docht den gaep moet gaen,
of wel den knap moet staen:
had hy dat niet geweten,
hy had niet kunnen eten;
en, mids sijne ydle maeg
hy stond na spijsse graeg;
sey: « Eva wil my kloecken
met Gendsche boek-weyt-koecken,
of hael my tot mijn aes
een stuk Hollandschen kaes,

ik voel den honger nijpen,
aen mijne gorgel-pijpen ;
loop ras , of ik moet dood
van grooten hongers-nood. »

De vrouw had wel gelooopen
Hollandschen kaes hem koopen ,
maer sy wist op dat pas
nog niet waer Holland was.
Sy docht, ik sal wel maken
dat het geen rook sal smaken ;
een vrouwtje mag den man
bedriegen, waer het kan.
Dus op een ommekijken
kwam sy met kaes aenstrijken ;
sy kon geswindig gaen ,
want had geen plunjen aen.

Dus Adam nam den rooster
en op den vrouwe-trooster,
ik meyn den lolle-pot,
hy braedde heel 't beschot.

Een laker sal hier gekken :
« Wat deugd kon Eva trekken
soo naekt, met eenen pot
te sitten? sijt gy sot?
had sy nog roks gedragen !... »
En wilt niet voorder vragen,
't is klaerder als de son,
sy warmde, soo sy kon.

Dus Adam gaende banken,
daer vloog, om God te danken
soo iet uyt synen mond,
't gene Eva niet verstond :

de vrouw en had niet konnen
gaen wonen by de nonnen ;
haer ouders hadden 't lam,
toen het sijn wasdom nam
en jeudig was en groene,
self seer gehad van doene ;
dus was sy ongeleerd :
had weynig ook verkeerd,
en bot in hoofsche trekken,
sy wist maer vlaemsch te spreken ;
edoch, wijl in den grond
de weet-begeirte stond,
sy sey : « 'k soud geirne weten ;
wat prevelt gy voor eten ? »
Den man sey : « 't is latijn. »
— « Latijn ? het kan wel sijn ;
maer wat is het te seggen ? »
— « Dat kan ik niet uytleggen »
sey Adam, « maer gewis
het schoon en edel is ;
mijn oom (God denkt sijn sieltje!),
die koster was van Wieltje⁽¹⁾,
heeft het my soo geleerd.
Dien man was weird geëerd !
dat was een man der mannen !
Een herssepan der pannen !
een hoofd als eenen van !
Noyt sag gy sulken man :
hy dronk soo graeg jenever !
hem jonne den Algever,

---

(1) Een ghehuchtken $\frac{3}{4}$ uers over Ypre.

dat hy gelaefd mag sijn
met 'een glas brande-wijn. »

Terwijl den dese reden
en Adams schiet-gebeden,
daer schoot in 't vrouwe-mensch
een overheeten wensch,
de gaef van den Algever
te proeven in jenever ;
toch mick voor haren man
nog geen gewag daer van.

Den kaes was nu gebraden,
den man soud sich versaden ;
hy ras sijn mes uyttrok
en sneed een goede brok.
'k Hoor den berisper spreken :

« Waer was dat mes gesteken
wijn hy was naekt in daed? »

Wat brilt my uwen praet
en al die snege knepen?

De messen al geslepen
toen groeyden, naer ik gis,
aen rijzers of aen lisch.

Want men veel wonderheden
meld van den hof van Eden,
gelijk gy zult verstaen ;
laet my maer voorder gaen.

Tot waer ben ik gekomen?
gy die het hebt vernomen,
waer op liep onsen praet?...
Hoe 't wijf had een pataet
op haeren pot gebakken?
Neen, hoe-se uyt Adams saken

des avonds 't geld uyt nam
als hy van drinken kwam?
dat was een neel der nelen!
als sy hem wauw bestelen,
dit diende niet gedaen
in 't komen, maer vóór 't gaen.

Wat kan dien Adam tuyten!
versoop al sijne duyten,
en dat nog 't ergste was
hy storte menich glas,
en kwam soo te bevelken
sijn wambays met roo plekken
door 't storten van de kan:
d'erf-smette komt er van.
De kinders, na sijn sterven,
die 't goëdje kwamen erven,
ô! waren heel ontset
door 't sien van smet op smet.

Dat moet ik niet verhandlen:
mijn sinnen sijn gaen wandlen,
ik weet niet waer ik ben...

Dan Eva, d' aerme hen,
docht dank voor dit onthalen
by haren man te halen,
en voor den kaes en wijn
eens braef gekust te zijn.

« Hoe wijn? dat kan niet wesen,
voor Noë, nooyt volpresen,
den wijn-stok had geplant,
daer was geen wijn in 't landt;
gy mist, soo ik wel meyn, hier. »
Wel was 't geen wijn, 't was kleyn-bier,

ick stoor my daer niet aen ;
laet gy dat al maer gaen.

Den kaes was dan gebraden,
hy sou den buyck gaen laden,
maer hy kreeg grooten kack,
soo hy de handt uytstack.

Hy ley den kaes dan weder
wat op de kolen neder
en spoeyde na 't vertrek :
maer siet, het dack was leck.

Gedeurig kwam den regen
daerdoor op hem geslegen,
soo dat hy niet en kon
het werck, dat hy begon,
naer sijnen wensch voltrecken :
en Eva stond te gecken.

Hy vluchtte dan van daer :
sy riep hem spotswijs naer :
« Wat gaet gy, lake ! maken
met uw gepijnde kaken ?
Spoey gauw in eenen hoeck,
of 'k vrees voor uwen broeck ;
blijft gy hier langer draeijen
gy zult u fraey begaeijen ;
loop, loop, 't is meer als tijdt » ...

Maer Adam heeft uyt spijt
sijn kolder afgesteken,
en sonder een woord spreken
gevuld den lolle-pot.

« Wel Adam wordt gy sot ?
verliest gy dan de reden ?
wie sag oyt sulke seden ?

Gy sellermentschen gaey,
besie, dat staet nu fraey!
't Vier is als weg gestolen :
waer krijg ick weder kolen ?
daer is, tot mijn groot kruys,
geen oortje geldt in huys » .

« Houd smóel, gy stout gesichte ! »
sprack Adam, en hy lichtte
sijn rechte hand om hoog.

De vrouw op dit vertoog
('t was toch soo goede vrouwe),
sey : « Hoe ? gy fiel, rabauwe,
gy slemper, luyschbol,
gy teunen, droogen grol,
gy durft de hand opheffen ?
'k zal u soo drommels treffen
en klauwen als een kat ;
begin gy, roer maer wat ! »

Den man dacht half verwesen,
ick sal den wijsten wesen,
en swijgen desen keer,
of sy swijgt nimmer meer.
Toen sprack onse eerste moeder :
« 'k Geloof het wel, gy loeder !
meent gy dan, dat ick sal,
in alle voorgeval,
gelijk een slecht hoofd swijgen ?
en stuygen ende nijgen
voor soo een vuylen boer ?.... »

« Wat is 't van boer, gy h..r ? »
sprack Adam straf in toren ;
« docht ick wel oyt te hooren

soo ongegrondt verwijt?
Peys eens wie gy wel sijt,
gy vuyle legerbrokke,
die ick nam aen de knokke
om godswil van de straet,
en bragt tot sulken staet
met u voor wijf te trauwen,
het geen my wel mag rauwen :
hadt gy my niet ontmoet,
gy soudt nu lang voor goedt
gaen bedlen uwe brokken,
of rot van spaensche pokken,
gy waer nu lang in nood.
of in een gasthuys dood. »

Terwijl hy dat al seyde,
vrouw Eva bitter schreyde,
schold haren lieven man
voor alles, wat men kan
het leelijkste bedencken :
« Kwam gy my trouw te schencken,
gy vuylen snottebaert,
't was dat gy seker waert
geen andere te krijgen ;
wil vrolijk daer af swijgen :
is 't niet een groot geluck
voor my, met sulk een stuck
in egt te sijn getreden,
die tot mijn naeckte leden
noch wambaeys, nochte rok,
ja geen de minste brok
met eeren kan bescharen?
Hy komt met vijge-blaren !

Wat blaren ? 't is maer een,
en sie, 't is nog te kleen ;
voorwaer 't is een mooy dingen,
om liedjes af te singen :
hadt gy nog eene kock
beschaerd van neteldoek ;
maer neen ; 't sijn aerme blaren !
Het doet den tooveraren,
dat gy, gy onverlaet
nog spreekt van uwen staet !
Ick moeste my te schamen,
van met u te versamen,
daer ick van sulken stam,
en gy van boeren kwam ;
wat was ick onbedreven
soo loslijck trauw te geven
aen een soo lompen vent,
een vlegel, die niet kent
hoe men met heussche swieren
een edle vrouw moet vieren ;
maer ach ! 't is nu te laet !... »
Sy huylde boven maet
met woorden half gebroken,
vermits sy ongevroken
soo veel verdragen moest :
had sy hem lustig poest
in weërkeer durven geven,
dat had geweest haer leven ;
maer men wist tot dien tijdt
alleen maer van verwijt ;
het vechten en het wonden
was nog niet uytgevonden,

ten minsten in de daedt ;
maer of in Evas raedt
het niet en was besloten
eens braef te vuyste-toten,
gansch niet beschreven is
in de geschiedenis.

Dus om het kort te maken,
den man scherpt sijne kaken,
hy neemt den kaes ter handt,
voert hem na sijnen tandt ;
hy docht, 'k sal haer maer laten
wat gresen en wat praten,
is sy verstoord in draey,
dat sy haer selven paey.

Hy bijt, want, hoort na reden,
hy had geen brok gesneden,
ick heb daerin gemist :
want men alsnog niet wist
van messen en van scharen ;
Vulcaen met sijn gevaren
en miecken in den hof
van Eden, nog geen stof ;
sy waren nog in Sweden
daer sy dan leertijdt deden :
dus bid ick u te mael
vergeeft my dese fael.

Maer ben ick niet een hannen ?
dat ik dede als die mannen,
die suylen van de konst
aen wien Apollos jonst
soo mildlijk is geschoncken,
dat men hun siet bedroncken

eens of twee mael ter weeck,
of meer, wanneer de beeck
voor niets is aen het vloeijen;
die als Apollos koeijen
soo suygen, dat door 't sop
het hayr bergt op den kop.
Dat ick my kon gewinnen,
als sy, nooyt fael te kennen,
te spotten met die sift
de missen uyt een schrift,
soud ick niet wijser schijnen?
ja seker; by konijnen
en leewen, soo men hier
vindt by den groensselier.
't Is waer, die kleyne wichtjes,
Boileau met sijne dichtjes,
en 'Tasso, die soo wat
met verskens heeft bekladt,
my souden seer begeeken;
maer 'k soud het niet aentrecken,
ick hield my met de bend
die geen misslagèn kent.
Ick vinde nu in 't schrijven
soo veel werf uyt te wrijven;
dan waer het alijdt wel:
al had het heel gestel
noch hoofdt, noch steirt, noch beenen,
noch sy, noch kant met eenen,
al waer' er vers noch sin
die eynd had of begin,
wy souden alles houden
voor goedt en wel gevouden:

o! 't is een goeden vondt!

Gy Musen, wilt terstondt
my sulck verstandt instampen :
soo niet; toen gy de krampen
der moèr gevoelen sult,
neemt acht op uwe bult;
'k sal u verkeerde brocken
in wederwraeck doen slocken...
O! o! ick ben verhoordt,
goè vrienden, van nu voort
peyst niet dat mijne sotheydt
noch sal van mijne botheydt
belijdenisse doen,
of falen zal vergoèn.

Dan, Adam valt aen 't bijten,
hy bijt om zich te splijten,
hoe hy meer vringt en treckt,
hoe meer 't stuk kaes sich reckt.
Houdt hy sterck met de handen,
het vliegt uyt sijne tanden;
als hy den tandt wel sluyt,
het spaett' de handen uyt.
Een hondt, die met behagen
een seenwe sit en knagen,
doet ook een sulck geweldt.
Den man wordt heel ontsteld,
want hy vergaet van honger;
hy vloect dat zijne longer,
opswilt als eene pad.

Vrauw Eva, die daer sat
en nog niet had ten heelen
vergeten het krackeelen,

schiep snood uyt dese saeck
een heymelijck vermaeck ;
en daer sy sat en huylen,
sit nu en kokermuylen,
en peyst, 't is wel besteed.
Maer hy die geene beet
daer af en konde knagen,
begon sijn vrouw te vragen
wat slach dit was van kaes.
Sy sey : « Mijn lieven baes,
het is oprechten switser. »
Hy stuerder ende bitter
sey met een groot geraes :
« 't Is vuylen koeyen-kaes, »
en heeft hem als gemeten ,
in haer gesicht gesmeten,
daer hy gaf eenen klap
net als een leren lap.
« Gy hekse ! » sey den vader ;
en sy riep : « Gy verrader !
gy heul, gy doogeniet ! »
En op dat woordt, sy schiet
den lolpot, nu versch kak-huys,
hem effen op sijn bak-huys
soo dat hy met den st...t
daer heel belabberd stondt.
Hy had haer in duyst brocken
het lijf van een getrocken,
maer, mits hy niet en sag,
sy vluchtte met gelach.

Wijl hy zich af ging wasschen
aen de Phisonsche plasschen,

de vrouwe logt van aerd
liep weg te veldewaert ;
sy docht, ick sal dien buffel
wel draeijen eenen fuffel,
waer ick maer hier of daer
een jongeren gewaer.

Wijl sy in kwaè gedachten
een kansje soud' afwachten,
't serpent, een slim gebroedt,
al fluyten wonder soet
deed sijnen galm als swemmen :
eene, onder andre stemmen,
van *Kuyper goè gesel*,
ging uyt 'er maten wel.

Vrauw Eva ging wat nader ;
sy docht, hier is den vader
van vreugden en vermaeck.

Let, baes, op uwe saeck,
het sal 'er hier gaen spannen :
maer hy, dien slechten hannen !
laet 't vrouwe mensch in 't wildt
al loopen waer sy wilt ;
noch wilt haer niet eens wencken :
hy kan het niet bedencken,
dat men op sijnen kop
nog iet kon setten op,
het geen hy tot die dagen
nog niet en had gedragen,
hy was dan wel gerust ;
en Eva wel belust
om sich van hem te vreken.
Sy gaet den loer aenspreken,

en segt : « Mijn weirden heer,
mijn man verdient niet meer
dat ick. .. » Na vele reden
van gister en van heden,
en ick en weet niet wat,
seyd Eva : « Mijnen schat.... »
Hoe schat! dat wilt iet seggen;
ick kan 't u niet uytleggen,
dat gaet my boven 't vel;
sy bloosde weet ick wel.

Mijn schat, « sey de goê vrouwe, »
op wien ick my betrauwe,
ick heb een vreemden lust,
ach! kon hy zijn gebluscht!
De slang sey : « Wil maer spreken,
daer sal u niets ontbreken. »
« Ach! » segt sy, « mijn vermaeck
is op jenever-smaeck.
Den oom van mijn vuyl vercken,
kon van dien spuns verwercken,
soo ick vernam, mins-slaegs
ontrent een alster daegs. »
« O! » sey de slimme beeste,
« 'k ben van de selve leeste,
gelijk dien koster-oom.
Gy siet hier desen boom
en sijne vruchten hangen :
wil eene fruyt-bol langhen,
en eten met er vlijt,
gy sult in korten tijdt
soo veel jenever swilgen
als water-vocht de wilgen » .

Maer Eva stond verbrod :
sy sey : « 'k Heb een gebodt,
dat my verbiedt te proeven. » —
« Wat wilt gy u bedroeven
daer over, » seyde' het spook :
« dien man verboodt my oock
de hand daer aen te steken :
maer 'k lach met sulke trekken ;
't is dat hy 't lieve nat,
't welck dese vrucht bevat,
voor sich alleen wilt houden. »

Toen sey vrouw Eva : « *souden?* »

Vergeeft my dat kwaed woordt,
't geen sy bracht effen voort,
soo het hier is gesproken :
had sy, *soud hy* ontloken
't waer beter vlaemsch geweest :
maer, die het schrift doorleest,
sal lichtelyck bemercken,
dat sy in Vondels wercken,
of in Cats suyver bladt
niet veel gebladert had.

Het is nochtans een wonder
want Adam was besonder,
een grooten yveraer
der redenrijcke schaer :
men sag de gilde dagen
hem sijnen hoed-tros dragen
door stadt, van 's morgens vroeg,
schoon menig borger loech.
En dikwils 's avonds late
men hoorde tot op strate

't wijf, die met groot gedruys
den duyvel mieck in huys,
om den man aen 't dichten
bleef 's avonds met de lichten
verkwisten sijnen tijdt,
dien hy met meerd'ren vlijt
moest by zijn wijf besteden.
By loo! het wijf had reden,
misschien dat d'aerme siel
het bed te koudrig viel
om lang alleen te slapen.

Dan om weër te betrapen
't vervolg van mijne reën
daer ick ben afgetreën :
't serpent met sijne treken
wist soo wel te besteken
't bedriegelijk verhael
van sijne logentael,
dat uyt dien valschen hoofde
vrauw Eva vast geloofde,
dat wie die vrucht maer at
't jenever-nat besat :
voor 't lest moest sy maer weten,
hoe met die fruyten t' eten
sy dan jenever kreeg.
Het spoock niet langer sweeg,
maer sey : « Het kan niet missen ,
gy sult jenever pissen
soo dikwils gy dit ooft,
sult eten afgeroofd.

Soo gauw de vrauw dit hoorde
de boomvrucht sy doorboorde,

en atse gretig op,
voor een jenever-kop.
Maer daer mè niet te vreden,
gaet in haer selven treden,
docht, soo oock mijnen man
jenever pissen kan,
'k zal my dan eens verheugen
met overgroote teugen,
en in al mijne pijn
eens lustig weeldig sijn.
't Is nu de droncke loene
om Adam al te doene ;
sy gaet er dan op uyt,
voorsien van 't aerdig fruyt ;
sy staert als eene valcke
speurt hem op eene balcke,
waer hy sat met gemack
en smoorde krul-taback.

Hy had op andre tijden
het rooken moeten mijden,
vermits dien vuylen bras
voor jofvrouw Eva was
te boersch om te verdragen,
sy wierd daer af geslagen
met de lusche oore-pijn.
Nu riep-se : « 't Mag wel sijn,
mijn Adam, wil niet mijden,
ick kan den rook wel lijden,
mijn leven ick en was
soo frisch als op dit pas.
Ick heb daer iet gevonden
den smaeck van alle monden,

noyt schonck de heete lucht
een aengenaemre vrucht;
gy vindt er alle smaken
waer menschen oyt na haken;
't is, mijnen lieven man,
al wat men eten kan. »
Soo haest hy met behagen
sijne oogen had geslagen
op d' aengeprese vrucht,
hy schiet een grooten sucht,
segt : « Wat hebt gy bedreven?
beroofster van ons leven;
't is het verboden ooft! » —
« Waer aen gy al gelooft, »
sey Eva, « aen die prullen!
Wilt daer op na maer smullen
van dese lekkre knol;
ick sweir, dat dese bol
meer sappen heeft alleene,
als d' andere in 't gemeene,
en dat sy, ver van kwaedt,
het al te boven gaet
in goeden smaeck en krachten. » —
« Ick sal my daer af wachten, »
seyd' Adam, « daer ick weet,
wat ons is aengeseed;
ick wil 't soo niet verbrodden. » —
« Tut! tut! al slechte vodden,
al kalen, » sey sy weêr,
en sette sich ook neêr.
Mijn lieven man moet weten,
dat ick reeds heb geëten

den krop tot berstens vol
aen menig versche bol ;
en sie, ben ick bedorven ?
ben ick de dood gestorven ?
Gelooft niet al te slecht
al 't gene men ons segt. »
Dat soet bevallig duyfke
biedt hem hier om een snuyfke ;
sy wist wel, wat dit mul
vermocht op haren smul.
Ja men vindt in sijn leven
heel nieuwelijcks beschreven ,
dat hy om eens voor niet
te snuyven, geerne liet
sijn hals eene ure hangen.
Sy wist waer mè hem vangen ;
sy segt : « Grijp toe, snuyf op ! »
Hy duwt op eenen knop
van sijne lijnen kiele :
hy nam er, by mer siele !
voor 't minst wel een half-loot ;
want had de duymen groot.

Vrouw Eva heel doorslepen
docht, nu zijt gy gegrepen ;
nam dit gevallen waer,
en sey : « Mijn liefste paer,
vrees niet te sijn vermeten,
ick sal er eerst van eten,
en daer aen sult gy sien
het krachteloos verbièn. »
Sy bijt : hy staet en gapen ;
sy stelt met een de trape

van haer bevalligheên ;
om welke en andre reên
en tootjens tusschen beyden
sich Adam liet verleyden ;
hy neemt een ooft-bol aen,
en wilt-se, onwijs beraên,
door sijnen slok-darm jagen ;
maer soo hy sijn behagen
wilt scheppen in de vrucht,
hy gaept met eene vlucht
om 't lok-aes t' overbijten ;
Ay ! door 't wijdt open splijten
van 't onderkinneback,
't gewrichte segt : krack klack !
en smijt zich uyt de panne.

Hadt gy die sotte tjanne,
die Eva; daer sien staen,
gy hadt u schier bedaden.
Wie docht op sulke trafen ?
Den aerd-man stond en gapen ,
onmogende den mondt
te sluyten op dien stondt.

Met wijsen en met woorden
die hy moest half vermoorden
den man om hulpe riep.

Met een de vrouwe liep
den wondemeester halen.
Sy vindt hem te Bengalen,
en siet, 't was bruyloft daer ;
den meester, die de snaer
gewaer wierd, segt : « Goê vrouwe,
drinck eens op mijne trouwe ; »

Hy schinckt daer op een glas
van besten hippocras :
sy raken onder 't drincken
aen 't praten, singen, klincken ;
sy peyst voor desen keer
op man noch fruyt-bol meer.
Den man, die soo geëerd was
in leute, haest gekeerd was,
en Adam staet en gaept,
wyl Eva droncke slaept.

Als Adam met verlangen
wierd van den nacht bevangen,
en geen heelmeester kwam,
noch geene vrouwe vernam,
« o ! » riep hy, « jonge knapen,
leert u niet te vergapen
soo los en dommelijk
aen 't sorglijk huwelijck :
waer aen den onbedreven
denckt alle heyl te kleven,
en meynt, dat allen lust
daer woont in volle rust :
de bruyloft kan vermeyden,
de bruyloft kan verleyden ;
maer 't is een loose vreugdt,
den inganck, die de jeugdt
in 't huwelijck doet treden :
en laes ! hoe vele reden
van angst en swarigheidt
den mensch aldaer verbeydt !
't Is daer dat roosen bloeijen,
maer die in dorens groeijen ;

elck wordt het aen sijn paer
als ick op nu gewaer.
Ick ben hier in het lijden ;
en Eva , in verblijden
met punch of warmen wijn ,
maeckt ergens 't droncke swijn ;
dus die u wilt begeven
om in den echt te leven ,
let wel op aerdt en sin
van 't voorwerp uwer min.
Laet gy u loos betrapen ,
gy sult, als ick, staen gapen ;
wat doen dan met de dil?
't beste is te swijgen stil⁽¹⁾. »

---

(1) Dit stuk ontleen ik aen het : *Tydverdryf, Onderzoek op de Nederduytsche spraek-konst, met de noodige lessen op de Neder-duytsche versmaekerye, kort gesegd de schole der schol-meesters ende oefen-perk der Dichters...* door VAELANDE (*Van Dacle*), van Ieper. 1803 en 1806, D. I, n° 2 en 3, bl. 8-16 enz.

't Ouesen ghejanck.

KEES.

't Is wel een duvels dyng om eeuwig te begecken ,
dat onsen legher tocht zoo schandigh moeste trecken
uut Brabant, 't welck gheheel ten onder scheen gesmacht,
— alzo de mare gyngh, — van ons gevreesde macht,
de maer, dat Loven groot en Mechel Staets gheworden
met 't hofrijck Brussel was, dat 't legher oock ghetorden
was in het landt van Waes om Antwerp, 't schelde-rijck,
te brynghen oock in dwangh, en maken ons ghelijck.
Maer 't is al loghen maer. Hoe Brabant zoo bevochten
van Batavier en Zeeuw en Vries, en van de tochten
der Franschen zoo versterckt, nu teenemaal verlost,
van zulck een machtigh heir ghevoedt op onsen kost?
Kost, ach ! te groote kost, die 't Waterlands ghemeente
noch zughend is het bloedt en 't merch uut hun ghebeente,
en zulck een kost voor niet, rijck Amsterdam ghedoocht!
met noch zoo menigh man in Brabant maer ghetoocht,

daer niet is uut gherecht, dan alleen 't arme Thienen,
— 't welck ons zal tot verwijt van bloedigh honden dienen, —
zoo jamerlick verbrandt naer wreede moorderie,
die verre boven gaet barbare tierannie.

Is dat niet schand' en spijt? Hoe prince van Oraeingen,
ghy zijt zoo groot een heldt, en vreest ghy 't kyndt van
dat ghy te rugghe keert te schandigh en vervaert [Spaeinjen?
voor wat Crouwaterie, een volck van duvels aerdt,
't welck t'zijnder hulpe quam uut Duutschlandt toe ghescho-
was dat volck u te sterck en al de roo kapoten? [ten,
Maer ziet waer Egbert komt! Den man werd oock voorwaer
om dit vertreck ontstelt. Hoe is 't al lieve vaer?

EGBERT.

Al qualick, lieve Kees.

KEES.

Ja qualick, doch ghevaren
is 't leggher om 't vertreck uut Brabant.

EGBERT.

Kees, die maren
en zijn oock wel niet goedt, maer daer schuult noch veel meer
een maer, die argher is.

KEES.

Noch argher, lieven heer!

(205)

EGBERT.

Ja, argher veel.

KEES.

Wat is 't? is Maestricht nu verloren?

EGBERT.

Neen, 't is een ander plaets, heel Hollandt stater voren,

KEES.

Heel Hollandt!

EGBERT.

Ja, heel 't landt.

KEES.

Ké! lieve vaèr ghy raest.

EGBERT.

'Kees, ick en rase niet, ghy zullet hooren haest,
hebt ghy 't noch niet ghehoort?

KEES.

Is al ons volck verslegghen?

(206)

ECBERT.

Neen 't, maer daer is zoo veel of noch meer an gheleghen.

KEES.

Ba! 't is den duvel.

EGBERT.

Ja, zoo is ghekeert de kans.

KEES.

Wat goet jaer is 't dan, segh?

EGBERT.

Den stercken Schynckenschans.

KEES.

Hoe, hoe? den Schynckenschans?

EGBERT.

Den Schynckenschans ghenomen
als heden morghen vroegh, magh Hollandt niet wel schromen?

KEES.

Ké, Egbert, swijght, je lieght.

(207)

EGBERT.

Je lieght er zelf om Kees.

KEES.

Zoo 't waer is, noynt en quam in Hollandt meerder vrees.

EGBERT.

Dat weet ick ook wel, Kees. Batavia moet duchten,
en wy ons maken reè om 't Spaensche volck t' ontvluchten.

KEES.

Hoe, hoe, den Schynckenschans! Maer hoe is 't toe ghegaen?
is dese plaets verkocht, ghelevert oft verraèn?

EGBERT.

Verkocht nocht niet verraèn, ghenomen met ghewelde.

KEES.

Hoe, met gheweldt, waer was het Spaensche volck te velde?

EGBERT.

Men wiste van geen volck, noch min oock van beleg,
nochtans stil onbekent was Spacijnen op den wegh,
die wel achthondert sterck uut 't schadigh Gelder quamen,
en zoo recht toe recht an den wegh naer Cleve namen,

oock Schynckenschans voorby, en hebben op de Wael
met schuten hun ghereedt, begeven teenemael,
en quamen in den nacht al over zeer gheluckigh
op ons sy' van de Wael — een zaeck voor Hollandt druckigh! —
en gaende langhst den dijck, heel versch en wel ghestelt,
anvielen voor den dagh de schans an met gheweldt ;
daer in was weynigh volck, den anslagh wel begonnen,
heeft daer om 't weynigh deel te lichter overwonnen.
Dit 's d'oorzaeck dat dat volck zoo licht ghenomen heeft
d'onwinbaer Schynckenschans, Kees, daer zoo veel an kleeft.

KEES.

Ja toch, daer kleeft veel an, maer was dien schans ghelaten,
ghy, Egbert, onvoorzien van vechtende soldaten?

EGBERT.

Ick zegh u ja hy, Kees : ons prins die noyt en dacht
dat op den Schynckenschans zou vallen 's vyandts macht,
heeft daerom desen schans ontbloot van strijdbaer mannen,
om erghens eenigh stuck van oorlogh in te spannen,
daer 't zelf hem dochte goedt ; dat was al wel bespiedt,
en die Papauwen hoos en sliepen daerom niet ;
zy vielen daer op an, het welcke zoo gheluckte
dat dat volck Hollandts slot en sluetel med' afruckte.

KEES.

ò Schyncken, Schyncken schans ! ò Heer, wat maken wy !
ons Betuwe voort an en zal noyt wesen vry !

EGBERT.

De Veluw insghelijcks, 't Spaensch volck zal 't al betrapen,
noynt zalmen nacht gherust in Hollandt moghen slapen.

KEES.

Wat een verlies is dat!

EGBERT.

Hoe, werd den Thienschen brandt
en moordt en schenderie ghewroken in ons landt?

KEES.

Dat volck werd over ons met reden onghenadigh.

EGBERT.

En noch dat meer is, Kees, hoe werdt ons steden schadigh
een Schynckenschans verlies? De vloedt van Wael en Rijn,
en alle koopmanschap zal afghesneden zijn :
het prachtigh Amsterdam zal teenemael beswijcken,
van schatrijck worden arm, 't magh Antwerp nu verrijcken,
ò Schyncken , Schynckenschans!

KEES.

'k En zie nu geenen raedt.

EGBERT.

Het schijnt dat hemel, aerdt nu Hollandt teghen gaet.

KEES.

Maer, Egbert, is 't niet waer?

EGBERT.

Nu, Kees, als wy verwachten
heel Brabant, Henegouw en Vlaender t' overmachten,
met Namen en Artois door onsen legher tocht
met zulleke trotsigheydt in Brabant anghebrocht.

KEES.

Och! hadt men 't niet ghedaen en 't volck ghehouden binnen,
men hadt den Schynckenschans zoo licht niet laten winnen.

EGBERT.

Maer ziet waer Langhe Lijs oock vol beroeren komt.

KEES.

Eylaes! de zoete moër is bijster oock beschromt,

EGBERT.

Wel! Langhe Lijse? Moër?

(211)

KEES.

Hoe staen oock uwe zaken?

LANGHE LIJSE.

Och! Egbert, lieve Kees, och! ick en weet wat maken!

EGBERT.

Wat hebt ghy Langhe Lijs?

LIJSE.

Och mijnen man, mijn man!

EGBERT.

Komt uwen man t'huus zieck?

KEES.

Kan hy noch op noch an?

LIJSE.

Och! 't is een ander dyngh! ô Trotsighe Papauwen!

EGBERT.

Wat is 't? wat schuulter dan?

LIJSE.

Och! ongheluckigh trouwen!

EGBERT.

Is uwen man versmoort of in den Spaenschen dwangh?

LIJSE.

Och! Duynkerck, och Oostend'! ó Schelmschen haryngh vangh?

EGBERT.

Maer Langhe Lijse, moër, hoe is 't met haryngh vanghen?

LIJSE.

De busen zijn gheboort in grondt en 't volck ghevanghen.

KEES.

De busen al gheboort, Lijs, in de Noordsche zee?

LIJSE.

Ja, die vlote is geschendt eer zy quam op de reë,
want d' orloghschepen sterck, van Duynkerck afghevaren,
de busen vielen an, als zy vol vanghen waren,
en boorden in den grondt en vinghen groot ghetal
van visschers; mijnen man is een oock onder al
in Vlaender an ghebrocht. Wat sal ick nu bedrijven?
om raken an de kost, moet Japick achter blijven!

EGBERT.

Hoe, hoe, den harynghvangh versmoort en af ghezet?

KEES.

En was daer geen convoy, dat 't niet en heeft belet?

LIJSE.

Convoyers niet ghenoech, de Duynkereksch orloghschepen
hun waren veel te sterk; de vlot is op ghenepen.

EGBERT.

De Noordsche zee gheschuimt, den Schynckenschans ver-
den leghertocht voor niet, 't gemeent oock overlast [rast,
van schattyngh uut-ghekeert, de neerynghen ghesloten,
met wat een plaghe, Kees, is Hollandt nu begoten?

LIJSE.

En onder al 't verdriet, wie datter lijden proeft,
geen vrouw en kan als ick met reden zijn bedroeft;
ick zie mijn man ghevaen, ick moet als wewe leven,
dies magh ick gansch en gaer den moedt verloren geven.

KEES.

Zoo 't waer is, Langhe Lijs, hoe staen wy nu begaeyt?

EGBERT.

Hoe is de kansse-keer van Hollandt om ghedraeyt?

KEES.

Fortuna wankelbaer ! ghy valt ons teghen-smertigh.

EGBERT.

Maer wat een pape-jaer is 't jaer van vijf-en-dertigh ?

LJISE.

Ja toch een pape-jaer : in 't eerste van den Mey
het gyngh al voor den wyndt gheheel naer onsen grey.

KEES.

Maer 't en gheduerde niet den tijdt van zeven weken.

EGBERT.

Den duyvel heeft zijn steert, ò Kees, daer in ghesteken !

KEES.

Jaen, Egbert, 't moet wel zijn.

LJISE.

Ons staet nu toe den druck
en het beklaghen groot van al ons ongheluck ;
maer ick magh aldermeest mijn droevigh handen vrynghen.

EGBERT.

Om Japick, Langhe Lijs.

KEES.

Laet ons gaen salmen zynghen :
Van uter diepten, Heer, van al dat droevigh queelt ;
— terwijlen 't Paepsche volck *Laudamus* syngt en speelt —
dat tot den hemel toe ons stemmen lude galmen.

EGBERT.

Ja Kees, dat is goèn raedt te zynghen droeve salmen
om roepen ons gheluck met d' ooghen al betraent,
nu weder van den Heer door salme-sangh vermaent.

PRINS HINDERICK VAN ORAEINJEN MET TWEE STATEN.

PRINS.

Den grooten duyvel heeft het Spaensche volck ghedreghen
in desen Schynckenschans en loopt ons schenen teghen.

EERSTEN STAET.

Maer is 't nu zoo gheschiedt? men moet haest nederslaèn
het Spaensche volck daer uut, of Hollandt moet vergaen.

PRINS.

Het is wel haest ghezeydt, maer ghy moet overlegghen dat eenen grooten bergh light tusschen 't doen en 't segghen. Den schans is al te sterck, hoe wilje dat m' haer dwynght, met wallen geen 's gelijcks, met halve zeen omrynght, ick zegghe halve zeen die de revieren maken.

TWEEDEN STAET.

Wel hoe, dat is men moet daer weder in gheraken.

PRINS.

Ghy seght al wel men moet, maer vraeght eerst of men kan?

TWEDE STAET.

Den noodt seght dat men moet.

PRINS.

't Is waer; hoe wiljer an?
'k Heb Willem, mijnen neef, ghesonden metter haesten, om aen den Schynckenschans te vallen t' aldernaesten daer hy anvallen kan, het welck maer van den kant der Betuwe kan zijn; 'k en zie geen ander landt.

EERSTEN STAET.

Wel dat men 't doet van daer met dapperlick beschieten.

PRINS.

Graef Willem zal 't wel doen, maer zeker 't werden nieten.

EERSTEN STAET.

't En magh niet zijn voor niet.

PRINS.

Kan 't anders wel gheschiën?

Den prince-cardinael komt haestigh, wel voorzien;
naer desen Schynckenschans om houden met ghewelde,
nu hy gheworden is een meester van den velde.

TWEEDEN STAET.

Hoe, meester van het veldt? Ontziet men u niet meer?

PRINS.

'k En wist wat segghen, neen 't, het is nu zijnen keer.
De hulpe was te groot van Duutslant hem ghesonden,
dies quam 't, dat wy in 't landt van Brabant niet en stonden,
maer gynchghen voor hem wegh; ô schand', ô Schynckenschans!
hoe werd hierom bevleekt d'Orainje leliglans,
die om 't sterck Maestricht was zoo lovelick verheven,
als 't ons, met steden meer, in handen was ghegheven,
oock als 's Hertogenbosch, — dat driemaal heeft ghejaeght
mijn broeders heir van daer, en trotsigh bleef als maeght, —
quam onder mijnen dwangh, was 't niet al voor Orainjen
dat doen de Fame gynchgh verswijghend het groot Spaeinjen?

als Rijnsbergh oock vermant was van mijn stalen tocht,
doorklonck Nasauwen niet lofbarelick de locht,
waer heb ick oint ghekeert meer schandigh mijnen rugghe?

EERSTEN STAET.

Den prins swijght van Breda en van de stad van Brugghe.

PRINS.

Ach! moet nu al gheheel beswijcken mijn ghemoedt!

TWEEDEN STAET.

Als Spynola vertrack, dan was 't al voor ons goedt;
veel sochten Spaenjen af verradelick te wijcken,
het welck een oorzaeck was van ons ghewins verrijcken.

EERSTEN STAET.

't Was daerom dat men u gaf over stadt en slot,
maer of 't al was met eer ghewonnen, dat weet Godt.

TWEEDEN STAET.

Ghy naemt het hebben waer, ghy naemt al dat men jonde,
en ghy liet dat men niet met macht verkrijghen konde.

EERSTEN STAET.

Dan was het vyandts landt vol heeren zonder hoofd,
ghetrouwigheid wiert min dan stil verraedt gheloofd;
doen was 't al 't onser baet, maer doen een Ferdinande
uut Spaenjen quam in 't landt, quam trauw oock bin den lande.

TWEEDEN STAET.

't Is daer af al ghenoech op desen tijdt ghepraet,
men moet den Schynckenschans, met kort en rijp beraedt,
wel heftigh vallen an en Spaenjen daer uut drijven.

PRINS.

't Anvallen, seggh' ick, zal heel in de brodde blijven.

EERSTEN STAET.

Wij segghen noch 't en magh, 't moet zijn in korten tijdt,

TWEEDEN STAET.

Of wy zijn, zoo ick zie, het gansche Hollandt quyt,

EERSTEN STAET.

't Gemeente loopt te hoop, 't is druck an alle zijden,

PRINS.

Kan 't niet ghebetert zijn, men moet de pijnje lijden.

TWEEDEN STAET.

Zoo niet, doorluchten Prins, ziet dat ghy weër verheft
uw afghevallen eer, en Spaenjen overtreft.

EERSTEN STAET.

Maeckt weder u ontzien en boven al ghepresen,
en houd noch onsen staet in sijn bestier en wesen.

TWEEDEN STAET.

Hoort hoe 't ghemeente klaeght om desen nieuwen gru.

EERSTEN STAET.

Hoort, hoort, doorluchtigh heldt, en ziet, het komt tot u.

EGBERT, KEES, LANGHE LIJSE, *kommen al droevig synghende.*

Uter diepten, ô Heere,
van den **Hollandtschen** druck,
roepen wy, haest u zeere,
keert weder ons gheluck.
Heer, wilt ons stem verhooren
eer wy verdwynen gans,
wij hebben, Heer, verloren,
den stercken Schyncken-schans.

En wilt doch niet vergeten
ons broeders van dit landt,
die dryncken en die eten
al wat komt van uw handt.

Wilt d'orlogh van ons drijven,
jaegt de Papauwen uut,
ò Heer, eer dat wy blijven
heel Spaeinjen tot een buut.

Wij zijn de gon', die lesen
den Bijbel en u Woordt;
wilt ons ghenadigh wesen,
geeft troost en ons verhoort.
Ziet, Heer, hoe dat wy zuchten,
met tranen op de wangh,
doet de Krawaten vluchten,
de broeders zijn zoo bang.

Wie zal uw Zalmen zynghen,
Heer, laet gy ons vergaen?
Wie zal de Schrift voortbrynghen
en Bijbel om verstaen?
Heer, laet ghy ons verjaghen
door desen overlast,
beschermt toch t' allen daghen
het volck Capitel vast.

KEES.

ò Heere, wat een rooy!

EGBERT.

Kees; gaen wy naer de Staten
en naer d'Oraeinjen prins en bijster ons ghelaten.

LIJSE.

Ja, Egbert, laet ons gaen,

KEES.

en roepen overhoop
om d'orlogh quyt te zijn uut een ghemeene loop.

EGBERT.

Ja, roepen om een paeys of langh bestandt te hebben,
want d'orlogh hebben wy te naer op onse rebben,
met desen Schynckenschans.

KEES.

Wy hadden van te voor
maer d'orlogh onghezien van verr' in ons ghehoor.

EGBERT.

Maer te ghevoelen nu in onse vette landen
des oorloghs beten wreedt, het zijn te scherpe tanden.

LIJSE.

Wel! gaen wy dan ghelijck de Staten vallen an,
naer dien men in ons landt geen krijgh verdraghen kan.

KEES.

Ja, ghy zult uwen man te beter wederkrijghen.

EGBERT.

Wel! gaen wy dan het volck oprocken en niet swijghen
om roepen naer den paeys, om Nederlandt t' ontslaèn
van 't orloghs sware last, en blijven *Licht-ghelaèn*.

Lied.

Ghy die t' Yper zyt ghezeten
met den snoffel in den nues,
rieckers, met der herten gues,
gaet en wilt oock niet vergeten
van te synghen 't zalm-ghemeeuw,
of Dathenes kalver-schreeuw.

Ergkens in uw trevel-nesten,
daer men van den Bijbel spreekt,
en wel op zyn geussehe preekt;
of wel achter d' oude vesten,
daer ghy vry zyt onghezien
niet van God, maer van de liën.

Syngt daer Zalmen al te gare,
met een spijsigh droef ghedacht,
gues, om dat men met u licht,
songhen wy in 't openbare?
(daer wel op magh zyn ghelet)
't uwe werd in 't voskens zet.

(225)

En ghy, vrome Chatolijeken,
die by 't Roomsch volstandigh blijft,
(daer de ziele med' bekljift),
gaet ulieder vreugdt verrijcken,
nu Gods graci ons gheluckt
en des vyandts landt verdruckt.

EINDE.

INHOUD.

	Bladz.
Voorwoord.	
Bruloft-Liet voor Michiel vande Werve en Kathelijne Bambeke.	1
Revereyn, Nieu-Jaer 1619.	4
Aen de Roosieren	7
Clucht-Dicht op de verkiesinghe van Jan Meese	9
Nieu Liet van 't Kalf	11
Nieuw Liet vande Mart.	14
Refereyn, Nieu-Jaer 1620.	18
Bruylof-Liedt voor Joos Rebault en Johanna Hovelyngs	21
Ter eeren der Rosieren	25
Liedeken van 't innemen van Praghe	26
Nieu Liedeken van Bacchus	50
Nieu Liedeken	52
Ode ter eere van Christiaen Rijkebusch en Margariete Grendels	54
Liedeken ter eeren d'her Joos vande Broucke	58
Bruylof-liedt voor Franchoy's Bottuut en Janneken van Geeste	40
Ode voor Mr. Joos Grietens	42
Liedeken ter eeren Gheleyn Baelde	45
Aen Guil. van Nieuwelandt	48
Bruloft-Liedt voor Christiaen Werkijn en Marie Cosijn.	50
Lof-Dicht ter eeren der Roosieren	54
Prijs-Dicht ter eeren Joos Rebault	57
Belgica	62
Belgica	73
Ter eeren der Roosieren	91

	Bladz
Ode ter eeren van Michiel vande Werve	93
Clacht-Dicht over het overlyden van Michiel vande Werve	99
Lof-Dicht ter eeren Jacques Mueres	101
Ode ter eeren Pieter vander Linde	104
Elegie ter eeren der Roosieren	108
Ode ter eeren Pieter Rebaut	111
Nieu Liedeken ter eeren Pieter vander Lynde	116
Vreughd-Lied ter eeren Pieter van Gheeste	118
Ode op het zinne-beeldt van Mr. Christiaen Ryckebusch	122
Liedeken	127
Lof-Dicht ter eeren der Roosieren	150
Lof-dicht ter eeren Jacques Questroy	154
Gedicht ter eeren Nicolaes Letten	158
Gedicht ter eeren Jacques van Haringhe	142
Ter eeren der historie Anthoniane van Pieter Reynier	146
Liedt ter eeren van het miraculeus water	149
Ode ter eeren Pieter Huughe	154
Lof-Dicht ter eeren der Roosieren	158
Ode op den Jaerschildt der <i>Licht-geladen</i>	165
Lof-Dicht ter eeren Pauwels vander Haghe	167
Spel-gevecht tusschen Momus ende Zoilus ter eeren van Jaques Ym- meloot	172
Spel-ghevecht ter eeren van Joos Griettens	175
Lof-Lied op het werck van P. van Rouvroy	178
Adam en Eva	180
't Guesen ghejanck	205
Lied.	224

Österreichische Nationalbibliothek

+Z158104308

